

Rahaasju ei jagata

Swedbanki Eesti-peadirektor Priit Perens räägib intervjuus, et inimestel pole piisavalt finants-teadmisi. Rumal klient pole aga pangale kasulik ja neid oskusi peaks pank arendama. lk 2-3

Eestlane tahab võõrsil imepalka

Uuringu järgi on eestlane nõus kodumaa tolmu taldadelt raputama vähemalt 2000-eurose netopalgaga nimel. lk 4

Iljuštšenko hüppas sise-EM-il neljandaks

Kõrgushüppaja Anna Iljuštšenko pole kindel, kas eilse tulemuse üle rõõmustada või hoopis kurvastada – medal oli ju nii lähedal. lk 15

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EUROT | VÄLISMAAL 2,10 EUROT | NR 44 | ESMASPÄEV, 4. MÄRTS 2013

ajaleht.epl.ee

TAMREX

KAS SINA OLED TULEKAHJU EEST KAITSTUD?

MAJA / SUVILA

6 kg PULBERKUSTUTI või VAHTKUSTUTI

vähemalt 1 tulekustuti igale korrusele, lisaks 1 tulekustuti garaaži ja katlaruumi

3 kg PULBERKUSTUTI

lisakustutiks, kui kodus on eakaid või noori

2 liitrine RASVAKUSTUTI

kööki või grillinurka

ETTEVÕTE / ASUTUS

6 kg PULBERKUSTUTI või VAHTKUSTUTI

igasse hoonesse iga 200m² kohta 1 tulekustuti, kuid vähemalt 2 tulekustutit igale korrusele

5 kg või 2 kg SÜSIHAPPEGAASKUSTUTI

serveriruumi või mujale elektroonika lähedusse

6 liitrine RASVAKUSTUTI

suurkööki

KORTER

6 kg PULBERKUSTUTI

vähemalt 1 tulekustuti korteris

3 kg PULBERKUSTUTI

kui korter on väiksem kui 30m² või lisakustutiks, kui korteris on vanureid või noori

2 liitrine RASVAKUSTUTI

kööki

AUTO / PAAT

1 kg PULBERKUSTUTI

sõiduautosse miinimumnõude täitmiseks

2 kg PULBERKUSTUTI

igasse sõidukisse või paati

3 kg PULBERKUSTUTI (voolikuga)

parim kaitse sõidukisse või paati

Selle reklaami
ettenäitamisel
6 kg PULBERKUSTUTI
-15%
soodsamalt

1kg pulberkustuti – täidab miinimumnõuded, kuid lühikesest tööajast (ca 7 sek) võib jääda väheks, et autot kustutada.
2kg pulberkustuti – võrreldes 1kg tulekustutiga 2x rohkem kustutusainet ja pikem tööaeg – mõistlik valik autosse.
3kg pulberkustuti voolikuga – hea ja universaalne tulekustuti on 2x kergem kui 6kg tulekustuti, seega suurepärane lisakustuti koju, kus elab eakaid ja noori. Lisaks on 3kg pulberkustuti parim valik autokustutiks!
6kg pulberkustuti – universaalne ja efektiivne kustutusvahend igasuguse tulekolde kustutamiseks nii kodus kui ettevõttes.
6-liitrine vahtkustuti – efektiivne kustutusvahend koju. Kustutamisel puhtam kui pulber, kuid jäätub miinustemperatuuril.
2-liitrine rasvakustuti – väike ja efektiivne tulekustuti kööki. Kustutab lisaks põlevale rasvale, ka muud esemed kodus.
CO2-kustuti – kallim ja vähem efektiivne võrreldes pulberkustutiga, kuid ei riku kallist lähedalseisvat elektroonikat.

Tamrex pakub laia valikut kvaliteetseid Euroopa standarditele-nõuetele vastavaid ja efektiivseid tulekustuteid

Tamrexi tulekustutitele garantii 5 aastat

TULEKUSTUTITE HINNAD vahemikus 19.- kuni 96.-€

Märtsis tulekustutite kontroll -35% soodsam - 2.99€ (tavahind 4.60€)

Soodushind 6 kg pulberkustutite ja tulekustutite kontrollile kehtib kuni 31.03.2013

TAMREX OHUTUSE OÜ

Tel 654 9900 Faks 654 9901 e-post: tamrex@tamrex.ee www.tamrex.ee

TALLINN
Laki 5, Pärnu mnt 130, Katusepapi 35

TARTU
Aardla 114, Ringtee 37a

PÄRNU
Riia mnt 169a, Savi 3

RAKVERE
Pikk 2

VILJANDI
Riia mnt 42a

JÕHVI
Tartu mnt 30

VÕRU
Piiri 2

VALGA
Vabaduse 39

NARVA
Tallinna mnt 19c

HAAPSALU
Ehitajate 2a, Uuemõisa

JUHTKIRI

Eesti Laul on õige asi

Mitmenda koha saab Eurovisionil Birgit Öigemeel? Ratsionaalne vastus oleks „Kes seda teab!” ja uus jututeema võtta, aga tegelikkus on loomulikult see, et kümned tuhanded inimesed Eestis ja mujalgi maailmas ennustavad ja arvustavad Birgiti laulu nüüd kevadeni välja ja veidi aega pärastki veel. Kaunis, ei midagi muljetavaldavast, õrn, täitsa normaalne, turvaline... ja nii edasi – nõnda kõlavad Eestit esindama hakkava laulu esimesed vastukajad. Vastukäivad, eks ole? Peavadki olema, muidu poleks kevadisel võistlusel mingit mõtet. Vähemalt niisama vastukäivad on arvamused ka konkursi kohta, mille käigus eurolaul välja valiti. Paljude arvates valivad korraldajad eurolaulukandidaatide hulka liiga palju selliseid, mis ei ole piisavalt „eurovisioonipärased”. Paljud jällegi on just rõõmsad selle üle, et valikus on ka teistsuguseid laule.

Arvestades, et eurolaulu valimise protsess on kulukas ettevõtmine – mäletate, aeg-ajalt on mõned riigid osalemisest isegi loobunud, viidates rahapuudusele – on õige korraldada konkurss just sellisel kujul nagu viimastel aastatel. Pisasjades võib valimisprotseduuri ju täiustada, aga põhimõtted on juba praegu hästi paigas. Sellist kulukat üritust oleks avalik-õiguslikul ETV-l ebaaus korraldada ainult puhastverd Eurovisiooni-

Eurovisionist

Eesti Laul on Eesti väike panus sellesse, et Eurovision ei sureks vanadusnõtrusesse.

ja suuremate raadiote *playlist*-ide järgi arvata võiks – internetiga kaasnevad info- ja toodete levitamise võimalused on muu hulgas kaasa toonud selle, et kultuur liigub hitikesksuselt niširohkuse poole. Üheks tõendiks selle kohta võib pidada Winny Puhhi edu tänavusel Eesti Laulul – žüriilt neljas ja rahvalt teine koht etteastele, mis tekitas publikus täiesti vastukäivaid reaktsioone. Sellistele, nišitegijaks peetavatele ja teistmoodi muusikutele peab Eesti Laulul edaspidigi ruumi andma. Kuidas muidu kõik teada saavad, kui mitmekesisest popmuusikast Eestis tehakse, ja kuidas me seda mitmekesisust tundmata saame öelda, mis meile meeldib ja mis mitte.

Aga Eurovisiooni võit, kas selle poole ei peagi Eesti laulu valides püüdlama? Peab ikka, aga mitte Eesti Laulu kitsendamise hinnaga. Ka Eurovision vajab värskenemist, ajaga kaasas käimist, ning Eesti Laul on Eesti väike panus sellesse, et Euroopa lauluvõistlus ei sureks vanadusnõtrusesse. ●

REPLIIK

Tuhamäe tuleproov

Kiviöli tuhamäe suusakeskuse kohta on ajakirjandusse jõudnud nõutuks tegevat infot: asja avatud keskust ähvardab sulgemine, enne kui see valmiski saab.

Praegu ei ole peaküsimus, kas keskuse juhid on teinud halbu otsuseid. Asja tuum on selles, et tegemist on üle pika aja ühe Ida-Virumaa suurema ja kauaoodatuma projektiga, mis annab regioonile võimaluse oma mainet parandada ja spordihuviliste raha endale meelitada.

Retoorikat, et vaja on Ida-Virumaad arendada, on poliitikute suust sageli kuulda olnud. Nüüd, kus üks tõesti suur projekt ähvardab läbi kukkuda, oleks õige aeg oma sõnu tegudega kinnitada ja ettevõtmine päästa. ● **Erik Rand**

Lk 10 Urmo Soonvald: mis meist saab, härra president?
Lk 11 Tõnu Põder: kuidas saada lapsed talvel õue?

PRÜGI TAASKASUTUSSE

49% prügilatesse vastu võetud jäätmeid läks mullu taaskasutusse. 2012. aastal jõudis prügilatesse ja käitluskeskustesse 337 153 tonni jäätmeid. **Delfi**

PARTEIVÕLAD

Eesti erakondadest on maksuvõlg Keskerakonnal, mis on maksu- ja tolliametile võlgu 9086,88 eurot, ning Eesti Konservatiivsel Rahvaerakonnal, mis on võlgu 2127,12 eurot. **Delfi**

ÕNNETUS BUSSIS

Laupäeva pärastlõunal pidurdas liinibussi juht Viimsis Randvere teel koerale otsasõidu vältimiseks nii järsult, et 65-aastane sõitja kukkus ja vajas seetõttu haiglaravi. **Delfi**

Swedbanki Eesti-juht Priit Perens: meile on tark klient parem kui rumal klient

Swedbanki Eesti-peadirektori Priit Perensi sõnul on ühiskonnas lahti rääkimata küsimus, kus on panga ja kus laenuvõtja vastutus. Vastutus on aga aja jooksul muutunud.

Tootmises on palgad juba kasvanud ja kasvavad veelgi, sest on tööjõupuudus. Teeninduses on pigem tööjõu ülejääk.

Eestlased ei võistle Hiina masstootmisega, vaid võistlevad soomlaste, rootslaste, poolakate, lätlaste ja leedulastega.

Intervjuu

Harry Tuul
majandustoimetuse juhataja

●● **Rootsi pankadel on vastuoluline kuvand. Ühelt poolt olakse rõõmsad, et tänu Rootsi pankadele pääseti kriisi ajal suuremast jamast, nagu pangakrahh. Teisalt kiruti, et pangad keerasid kraanid kinni ja omakorda süvendasid kriisi. Kuidas kommenteerite?**

Ma arvan, et Eestil läks väga hästi: maksumaksja ei pidanud ühtegi panka välja aita. See on paljudes riikides maksumaksjale väga kulukas olnud. Teine pool, mis puudutab kriitikat ehk seda, kuidas me käitusime kriisi ajal ja pärast kriisi, siis loomulikult olime me osa peost.

Pidu hakkas koos Euroopa Liitu astumisega. Kõigi ootused läksid üles. Inimesed teadsid, et nende palgad saavad ainult kasvada, mitte kahaneda. Oli valmisolek investeerida oma tulevikku sissetuleku arvelt kohe praegu, sest naaber ju tegi seda. Ka meie valmisolek seda protsessi toetada oli olemas, uskudes, et Euroopa Liidus saab ainult paremaks minna. Ka laenamispraktika oli teistsugune kui praegu. Eks tango-tantsimine vajab ikka kahte osapoolt. Vaieldamatult osalesime selles, mis juhtus.

Mis puudutab laenamise piiramist 2009. aastal, siis otseselt laenamise piiramist ei olnud, küll aga toimus tõesti laenutingimuste muutmine. Näiteks ettevõtetele ei anna me enam maatüki vastu laenu. Keskendume rohkem kassavoogudele – sellele, et oleks raha, millest laenu tagasi maksta. Maatükk ju laenu ei maksa. Erasikute puhul ei võta me enam tuluna arvesse ühekordeid suuri preemiamakseid. Tagatiste poole pealt ei taha me selgelt enam tagatiseks vanaema kinnisvara.

●● **Pangalaenudest. Oleme ise kirjutanud, et eelmisel aastal pandi sundmüüki 900 kodu. Kus on inimese ja panga vaheline vastutuse piir?**

See küsimus, kus on panga ja kus laenuvõtja vastutus, on ühiskonnas lahti rääkimata. Kindel on see, et see on ajas muutunud.

2007. aastal oli pankade vastutus väga erinev sellest, mis ta on praegu. See avaldub otseselt ka meie laenuandmise praktikas, aga ka selles, kuidas käime ümber halbade laenudega. Tegelikult oli ju ka 2007. aastal halbu laene ja me rea-

lulikuks. Kui 2007. aastal me ei venitanud tagatise realiseerimisega, siis praegu anname enamikule hädasolijatest, kes on lahendusele orienteeritud, üks-kaks aastat maksepuhkust. 75% hädasolijatega on pikem aeg probleemide lahendamiseks ka aidanud, nad saavad uuesti otsa peale.

Asjal on aga ka teine pool. Kui öeldakse, et 900 peret kaotas kodu, siis need inimesed tegelikult ei oleks tavalistel tingimustel suutnud sellist kodu [endale] lubada. Mingi perioodi nad lubasid endale üle jõu käivat kodu.

Tagantjärele vaadates: nii meie kui ka nemad hindasid nende võimet laenu tagasi maksta valesti. Ma arvan, et mõlemad osapooled on juhtunust omad järeldused teinud ja õppinud.

●● **Milline on inimeste finants-teadlikkus? Kas vahel võetakse põhimõtteline ja pikaajane laenuotsus vastu liiga kergekäeliselt?**

2007. aastal võtsime kohe laenajalt tagatise, nüüd anname sageli maksepuhkust.

seerisime tagatise, aga sellest ei kirjutanud keegi mitte midagi. 2007. aastal kirjutati sellest, kas vaene inimene ei võigi laenu saada. Nüüd öeldakse, et miks te laenu andsite. Vastutus on ajas nihkunud.

Toona tundus, et tagatise realiseerimine oli tavaline asi, praegu on see arusaadavatel põhjustel muutunud üsna

Täna digilehes

- Alpinist Jaan Künnap loob mägedes fotokunsti.
- Hobuselihasiendaal vähendas soomlaste usaldust valmistoitude vastu.

OTSUS KÕLVARTI KAPO-KAEBUSE ASJUS

Kohus langetab täna otsuse Tallinna keskerakondlasest abilinnapea Mihhail Kõlvarti kaebuses kaitsepolitsei aastaraamatus avaldatud andmete peale. Mullu kevadel ilmunud aastaraamat

tõi esile Kõlvarti avalikke ja varjatud kontakte Vene saatkonna diplomaadi Juri Tsvetkoviga ning tema teisi tegevusi venekeelsete koolide eesti keelele ülemineku vastu võitlemisel. **ERR**

ANNETUSED LASTELE

Tallinna lastehaigla toetusfond kogus mullu annetustest kokku 342 196 eurot, mida on 28 632 eurot rohkem kui tunamullu. Keskmiselt annetas eraisik mullu 92,18 eurot. **Delfi**

ABIPALVED VÄLISMAAL

Mullu osutasid Eesti konsulid välismaal kinnipeatud eestlastele abi 180 korral, 2011. aastal tuli abistada 182 ja 2010. aastal 247 kodanikku. Enim, 53 korda vajati abi Soomes. **ERR**

Kui ikkagi kahel pool mõlemad naabrimehed on ostnud endale uued majad, siis kaua sa naisele seletad, et äkki on mõistlik see edasi lükata. Esiteks: buumi ajal tekkis lisaks kõigele muule sotsiaalne surve oma elutingimusi muuta ja parandada.

Agateiseks, kui räägime finantskirjaoskusest, siis küüniliselt öeldes: kuluta nii palju raha, kui sul on, ja laena nii palju, kui jõuad tagasi maksta. Aga praktikas me tunnistame, et see on probleem, ja tegeme sellega. Viimati näiteks võtsime endale rolli algatuses „Tagasi kooli”. Eelmisel aastal käis Swedbankist koolis lastele rahaasjadest rääkimas 47 inimest, sel aastal tahame jõuda 150 inimeseni, kes annaksid koolides finantsalgõpetust. See on väga tõsine asi.

Erinevalt laialt levinud arvamusest on meile tark klient parem kui rumal klient, sest me ei taha, et meie kliendil probleemid tekiksid. Ka pangaliit ja teised pangad tegelevad selle teemaga.

●●Räägitud on struktuursete muutuste vajadusest majanduses. Kas Eesti majandus vajab struktuursete reforme?

Minu arust Eesti majanduse struktuur ei vaja muudatusi. On majandusanalüütikuid, kes viitavad vahel sellele, et me toodame liiga madala lisandväärtusega tooteid. Teoreetikul on seda laua taga lihtne rääkida.

Me tulime kriisist välja sellepärast, et väga paljud siseturule orienteeritud väikese ja keskmise suurusega ettevõtted suutsid end väga kiiresti välisurule ümber orienteerida. Praegu on meil palju eri sektoreid, kes kõik suudavad osa oma toodangust eksportida.

Meie eksport ei sõltu ühest sektorist. Ja meie edu alus siit pangast vaadates ei ole odav allhange. Unustage ära, me ei võistle Hiinaga. Hiina tegeleb masstootmisega. Võistleme soomlaste, rootslaste, poolakate, lätlaste ja leedulastega.

Ja oleme suutnud mõnda asja teha kiiremini, teist kvaliteetsemalt, kolmandat odavamalt.

Kõige tähtsam on paindlikkus. Oleme valmis tootma väikseid koguseid ja viima need õigel ajal õigesse kohta. Just paindlikkus, antud lubadustest kinni pidamine ja logistiline võimekus annavad praegu selge konkurentsieelise.

Iga kord, kui Euroopas on olnud surutis, on Eesti eksport veidi kasvanud.

●●Seda arvesse võttes: milline võiks olla Eesti majanduse väljavaade?

Mina olen optimistlik. Kui just ei juhtu 2009. aasta jaanuari-veebruari momenti, kus kõik turud külmusid ja sisuliselt mitte midagi ei toimunud.

Ilmselt ei osteta keerulistel aegadel suuri partiisid ja valitakse hinda. Tarnijat vahetatakse, kui tema toode pole

kvaliteetne või on probleeme kuludega. Meil peaks olema selge eelis, sest suudame paindlikult ja suhteliselt soodsalt pakkuda väikese koguseid ja need kiiresti kohale toimetada. Selle tulemusena on iga kord, kui Euroopas on olnud surutis, Eesti eksport natuke kasvanud.

●●Mujal Euroopas inflatsioon veel probleemiks muutunud ei ole. Eestis on inflatsioon aga pidevalt kõrgem. Milliseks võiks see edaspidi kujuneda?

Keeruline on ennustada, aga meie majanduskasv ja inflatsioon on natuke kiiremad kui Euroopas tervikuna just nimelt tänu kiiremale integreerumisele Euroopa arenenud majandustega. Meil on väike avatud majandus, me ei saa väga kaua hoida hindu väga erinevana meie naaberriikidest.

●●Siit tekib küsimus palga kohta: ühed hoiatavad palgaralli eest, samal ajal soovime ju jõukamaks saada. Kuidas tundub, milline on tasakaal praegu?

Priit Perensi hinnangul annab Eesti inimeste finantskirjaoskus soovida ning panga üks ülesandeid on seda oskust arendada.

Foto: Vallo Kruuser

Palgasurve on olemas. Tundub, et tööjõuturg jaguneb kaheks. On inimesed, kes tegelevad tootmisega – seal on palgad juba kasvanud ja kasvavad veelgi, sest on tööjõupuudus.

Teisalt on inimesed, kes tegelevad teenindusega, ja selles osas ei ole veel palgasurvet olnud. Seal on pigem tööjõu ülejääk, teenindavat tööd teha tahtjaid on rohkem kui kohti, see hoiab ka palgad madalal. Kui vaatame keskmist, siis see ei anna täit pilti.

Agasiit jõuame küsimuseni: kas me suudame oma kaupade eest rohkem raha võtta? Kui efektiivsus ei tõuse, ei saa ka palku tõsta. Eesti on palgakulu osakaal SKT-st koos sotsiaalmaksuga ligi 47%. Rootsis on see küll 57%, aga Soomes 50%. See on Euroopas tõenäoliselt üks kõrgemaid. Selles mõttes oleme piiri peal ning palga osakaalu SKT-st me rohkem tõsta ei saa. Me peaksime suutma hoida palgakasvu liikumas koos SKT kasvuga. Siis see ei ole ohtlik. ●

KONTORITE KADU

Pank lahkub, kui inimesed on lahkunud, mitte vastupidi

●●Kontorite või sularahaautomaatide sulgemine pälvib suurt tähelepanu. Isegi president on seetõttu hiljuti Swedbanki kritiseerinud. Kas õigustatult?

Inimesed ei lahku kusagilt mitte sellepärast, et sealt on pank ära läinud, vaid pank läheb ära, kui inimesed on lahkunud. Kui võtame konkreetseid pangakontoreid, mida oleme sulgenud, siis põhjus on majanduslik. See ei tähenda tingimata, kas kontor on kasumis või kahjumis. Peamiselt vaatame, kui palju seda konkreetset kontorit külastatakse. Mõnedes neis, mida kavatseme sulgeda, eriti väljaspool Tallinna, on külastavus vähenenud viie aastaga 40%.

Omamoodi on tegemist psühholoogilise teemaga. Asi ei ole mitte pangas, vaid selles, et mõnel majal oleks panga silt peal. Tegelikult panka kui sellist vaja ei olegi. Nii raha sisse makse kui ka väljavõtmise võimalust pakkuvad sularahaautomaadid jäävad asulatesse alles. Käib ka pangabuss. Võib öelda, et see pole päris pank, aga tegelikult saab korra või kaks nädalas teha ära kõik tehingud, saab kätte ka uue pangakaardi. See tähendab, et sisuliselt teenuse kättesaadavus jääb.

●●Noorematega see kehtib, aga põhiprobleem on eelkõige vanemate inimestega, kellele näiteks pensioni kojukanne muutus tasuliseks ja pangad on ainus kanal, kes raha piltlikult koju toob.

Mis puudutab vanemaid inimesi üksikutes kohtades, siis see on tõesti probleem. Aga see probleem eksisteerib ka praegu. Eesti ei ole ühtselt pangautomaatidega kaetud.

●●Aga kui inimesed käivad järjest vähem pangakontorites, siis millest nii valuline reageering, et lausa president peab vajalikuks sõna võtta?

Toon paralleeli Eesti Postiga, keda hiljuti hurjutati samal põhjusel. Kui sul on väike koht, sul on kool, pood, pank ja postkontor, siis tundub see kõik olevat osa sotsiaalsest turvavõrgustikust. Isegi kui sa seal ei käi. Mina näiteks ei mäleta, millal ma viimati postkontoris käisin. Ma ei saada kirju ja ma ei saa kirju ja isegi kui ma saan, tuuakse kiri mulle ju koju. Pangaga on samamoodi. Inimestele aga tundub, et kui infrastruktuuri tüüpi asutused ära kaovad, polegi see nagu enam asula.

Eestlane tahab piiri taga 2000-eurost palka

Meie inimeste palgaootused välismaal töötades on ebarealistlikud, ütleb Euroopa konsultant.

Tuuli Jõesaar
tuuli.joesaar@epl.ee

Möödunud aastal korraldas Euroopa töövahendusvõrgustik EURES Eestis uuringu, millest selgus, et välismaal töötamisest oli huvitatud 42 protsenti ehk ligi pool küsitletutest. Eesti tööealise elanikkonna peale ülekantult tähendab see, et ligi 415 000 Eesti elanikku suhtub välismaal töötamisse positiivselt.

2010. aastast pärinev Eurobaromeetri uuring võrdleb töö-rände soovi üle terve Euroopa Liidu ja kuigi eestlaste huvi kodumaalt lahkumise vastu on selles uuringus mõnevõrra väiksem (38%), on Eesti väljärende poolest ikkagi Euroopa absoluutses esirinnas: meile kuulub Euroopa Liidu arvestuses Taani järel teine koht. Tõsi, Taani puhul on välismaal töötamise soovi peamiseks põhjuseks huvi kohtuda uute inimestega ja teha midagi põnevat. Eesti rändesoovi ajendab väga üheselt palk.

Naised on leplikumad

EURES uuris Eestis ka seda, kui kõrget palka välismaalt oodatakse. Selgus, et palk, mis eestlase liikuma paneb, on vähemalt 2000 eurot neto. Euroopa suurima soolise palgalõhega riigile kohaselt on naiste ootused oluliselt väiksemad kui meeste omad. Kui Eestis on sooline palgalõhe umbes 30%, siis välismaa pal-

Kohe 2000 netos teenida ei ole reaalne, Skandinaavias on maksud kõrged.

gaootuste puhul olid käbrid veel suuremad. 61% mehi eeldas välismaal töötades vähemalt 2000-eurost netopalka. Niisama lootusrikkad naised olid ainult 29%. Iseküsimus on, miks naised loodavad väiksemat palka: kas nad on alandlikud või lihtsalt realistid.

EURES-i mänedžeri Marta Traksi hinnangul on eestlaste palgaootused ülepaisutatud. „Mu Rootsi kolleegid hakkasid seda (2000-eurose netopalka ootus – T.J.) kuuldes lihtsalt naerma. Selleks, et kaks tuhat eurot netos teenida, peab palju tööd tegema. Inimeste ootused palga kohta on kõrged, tihti ebarealistlikud. Oskan põhjendada seda vaid sellega, et need, kes Eestist firmadest välismaale tööle käivad, teenivad suurt palka lähetustasu ja ületundide

Enim kasvanud lahkumispõhjused: napid tulevikuväljavaated ja pettumine Eesti elus

Üha enam inimesi tahab kodumaas pettumise tõttu Eestist lahkuda, ühtlasi ootab enamik vähemalt 2000-eurost kuusissetulekut.

Eestlane end alla 2000 euro ei liiguta

Millise kuusissetuleku eest oleksite nõus välismaale tööle asuma?

■ Kuni 800 eurot
■ 801–1000 eurot
■ 1101–1400 eurot
■ 1401–1700 eurot
■ 1701–2000 eurot
■ Rohkem kui 2001 eurot
■ Ei oska öelda

Kas oleksite huvitatud mõnda välisriiki tööle asumisest?

■ Jah, kindlasti
■ Jah, teatud tingimustel
■ Pigem mitte
■ Kindlasti mitte
■ Ei oska öelda

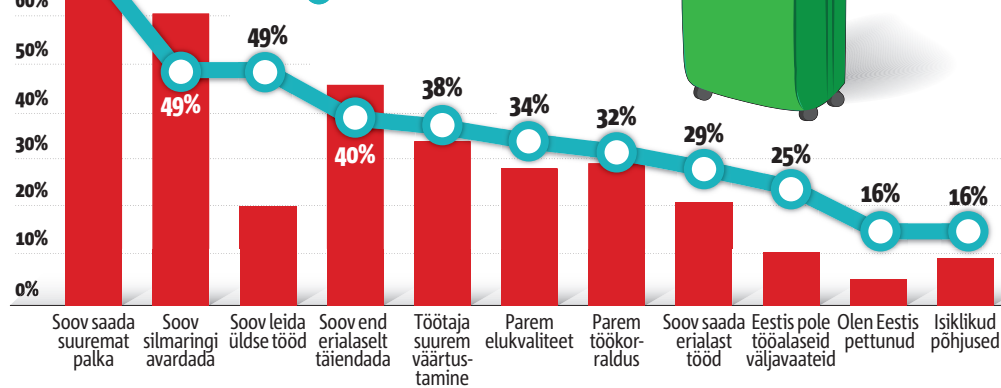
Kui pikaks ajaks oleksite valmis välismaale tööle minema?

■ Kuni 3 kuud
■ 4–6 kuud
■ 7–12 kuud
■ Rohkem kui 12 kuud
■ Alaliselt, tähtajatult
■ Ei oska öelda

EURES-i tellitud uuring, korraldas Faktum&Arko. Valim: 1000 inimest.

Eesti elus pettumist rände põhjusena nimetavate inimeste osakaal on tugevasti kasvanud

■ 2006. aastal ■ 2010. aastal

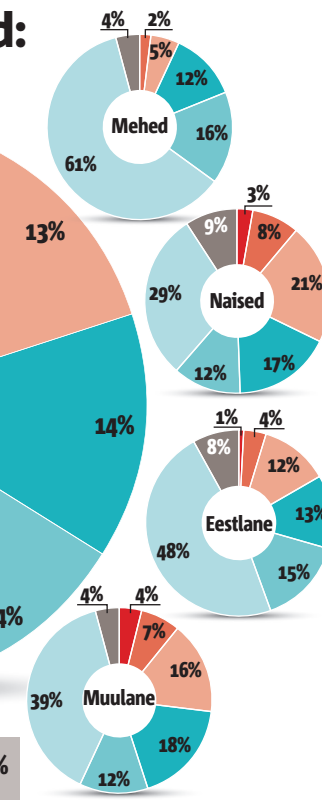

arvel ja sealt tekib ebarealistlik ootus, et seda on võimalik teenida ka normtundidega. Kohe 2000-eurose netopalka teenimine ei ole reaalne, Skandinaavias on maksud üsna kõrged,” selgitas Traks.

Uuring näitas, et enim tahetakse Eestist ära minna ehitajaks: 13% küsitlusele vastanutest. Edasi tulevad teenindajad, autojuhid-bussijuhid, IT-spetsialistid ning meditsiinitöötajad (5%). Ehitajate suurimat osatähtsust võib seletada mitmeti: ehitamine on universaalne tegevusala, samuti pole seal vaja väga head keeleoskust. Traks toob aga esile selle, et ehitajana soovivad

tööle saada ka need, kes pole kodumaal kordagi selles vallas töötanud. „Pigem mõeldakse, et see võiks olla see, millega ma hakkama saan. Tegime Soome ehitusliiduga Ida-Virumaal infopäeva. Küsisime, kui paljud tahaks Soome ehitusele tööle tulla, ja saalitäis inimesi tõstis käe. Pärast tuli välja, et seal oli vaid 7–8 spetsialisti,” selgitas Marta Traks.

Märgiline on, et ligikaudu kolmandik välismaal töötamise vastu huvi tunnistanud vastanutest oleks valmis Eestist alatiseks ära minema. „Kui tahetakse alatiseks ära jääda, siis siin võib pigem näha ohtu,” ütles Marta Traks. ●

Altkas: sotsiaalministeerium; graafika: Maret Müür

Suur väljavool on kõigi uute EL-i riikide mure

Eestlased on rände poolest ka Euroopa Liidu arvestuses esirinnas. Eurobaromeetri uuringus küsiti inimestelt, kas nad sooviksid töötada välismaal. Esikohal on Taani, kus lausa 51% vastajast teatas soovist välismaal töötada. Eesti on teisel kohal (38%), mille järgnevad Rootsi (37%) ja Läti (36%). Spektri teises otsas on Itaalia, kust ainult 4% vastajaid tahaks kuhugi mujale tööle minna.

Maarjamäe lastekodus rikutakse laste õigusi.

Foto: Tiit Blaas

Teder: pealinna lastekodud rikuvad tõsiselt laste õigusi

Õiguskantsleri nõunikud avastasid muu hulgas, et Lasnamäe lastekodu lastel pole piisavalt süüa.

Tuuli Jõesaar
tuuli.joesaar@epl.ee

Õiguskantsleri nõunikud avastasid Tallinna lastekodudest rikkumisi, mis näivad pärinevat hoopis teisest ajastust. Selgus, et on lastekodusid, kus lastel pole piisavalt süüa, kus neil keelatakse kasutada pereemaga sama WC-d ja kus töötajad ei sekku kaklustesse enne, kui mõnel lapsel on veri väljas. Õiguskantsleri nõunikud kontrollisid möödunud aastal kahte Tallinna kuuest lastekodust. Nii Maarjamäe kui ka Lasnamäe keskuses avastati tõsiseid puudusi.

Toitu napib

Lasnamäe lastekodu lapsed on kõik raske või sügava puudega ning vajavad erikohtlemist. Kokku elab lastekodus 33 last. Lasnamäe lastekodu ostab toitlustusteenust *catering*’i ettevõttelt, kes toob enne iga söögikorda toidu kohale. Seejuures on kõigil lastel ühesugused toiduportsjonid: sama portsu saab nii nelja- kui ka neljateist-aastane. Nii lapsed kui ka kasvatajad kurtsid toidu vähesust.

Asenduskodu esindajad selgitasid õiguskantsleri nõunikele, et toit vastab tervisekaitsenootele. „Siiski tekkis kontrollkäigul tõsine kahtlus, kas lastele jagatav toit on piisav, eriti teismeliste vajadustest lähtuvalt,” on kirjas õiguskantsleri büroo kokkuvõttes. „Vestlustel töid nii kasvatajad kui lapsed välja mõne lapse agressiivsust, mida tingib muu hulgas tühi koht. Samas, kui mõnel lapsel individuaalsetest eripäradest tulenevalt peaks koht tühjaks minema toidukordade vahepeal, siis sellisel juhul vahepala söömise võimalus puudub,” jätkab aruanne.

Õiguskantsleri nõunikud tegid kontrollkäigu ka teise Tallinna lastekodusse, Maarjamäe keskusesse. Lasnamäe ja Maarjamäe võrdlus pani õiguskantsleri nõunikud muretsema, kas Lasnamäel kasutatakse puuetega laste raha õigesti. Kui ilma puudeta lapse lastekoduteenuse pearahal on ühes kuus veidi üle 600 euro, siis puudega

lapse puhul on see 1038 eurot. Õiguskantsler soovitas Harju maavanemal korraldada järelevalve rahakasutuse uurimiseks.

Lasnamäe lastekodust avastati teisigi puudusi: lastekodus oli seaduses nõutud vähem kasvatajaid, lastel polnud võimalust osaleda huvitegevustes. Veelgi enam: lastel pole võimalik isegi parki minna, sest pole piisavalt töötajaid, kes lapsi saadaksid. Õiguskantsler avastas ka lapsi väga alandava tava: töötajad on sisse seadnud korra, et kuigi lastekodu perekorteris on kaks WC-d, tohivad lapsed kasutada neist vaid ühte. See on asenduskoduteenusele kehtestatud tervisekaitsenoote rikkumine.

Õiguskantsleri nõunikud kontrollisid ka Tallinna Maarjamäe lastekodu, kus peremajades elab 50 last. Sealgi selgus, et perevanemad keelavad lastel kasutada nendega sama WC-d. Maarjamäe lastekodus lastel toidumuret polnud, kuid seal rikuti nende vabadusi. Kontrollkäigul selgus, et enamasti tohib laps helistada vaid perevanema juuresolekul.

Maarjamäe lastekodu lapsed rääkisid õiguskantsleri nõunikele, et nad kardavad teiste laste kiusamist ja on õnnetud sellepärast, et töötajad seda ei takista. Töötajad omalt poolt selgitasid, et neil olevat soovitatud kutsuda konfliktide puhul kohale turvafirma ja ise mitte sekkuda, kui just „veri väljas ei ole”. ●

Sotsiaalamet: tänane heade soovitude eest

Tallinna sotsiaal- ja tervishoiuameti juhataja asetäitja Ene Tomberg saatis möödunud neljapäeval õiguskantsler Indrek Tederile kirja, milles tänab teda kontrollkäikude põhjal esitatud soovitude eest.

Tomberg kinnitas, et õiguskantsleri näidatud probleeme lahendamiseks peeti veebruaris Maarjamäe ja Lasnamäe lastekodus koosolekud, kus koostati tegevuskava ja määrati vastutajad.

Kas koosolekul räägiti muudab laste käekäiku paremaks, uurib õiguskantsler järelkontrolliga.

Vaheri uus pähkel: leida juht kapole

Vaher peab kiiresti otsima kapo juhiks uue kandidaadi või kiitma heaks Aegi jätkamise.

Kärt Anvelt
kart.anvelt@epl.ee

Politsei- ja piirivalveameti juhi leidmisega maadlaval siseministril Ken-Marti Vaheril tuleb lähiajal langetada veel üks oluline personaliküsimus: otsustada, kas kaitsepolitsei ameti juhiks jääb Raivo Aeg, või leida kibekiiresti uus kandidaat.

Kapo praegune peadirektor Raivo Aeg astus ametisse 2008. aasta 16. juunil, mis tähendab, et veidi enam kui kolme kuu pärast saab tema ametiaeg läbi. Kuna julgeolekuasutuste seadus võimaldab selles ametis olla kaks ametiaega järjest, võiks ta jätkata ka järgmised viis aastat, juhul kui poliitikud on tema kandidatuuriga nõus ja ta ise seda soovib. Eesti Päevalehe andmeil soovivad poliitikud Aegi jätkamist.

Eesti Päevalehe andmetel soovivad poliitikud praeguse juhi Aegi jätkamist.

Siseminister Vaher pole aga kapo peadirektori kandidatuurile veel mõelnud. „Ma ütlen väga selgelt: mul ei ole täna sellele küsimusele vastust, sest pean siin mõtteid koguma ja kindlasti rääkima ka tänase juhiga. Praegu on lihtsalt muud personaliootsingud võtnud oma aja. Iga asi omal ajal,” ütles Vaher. Ta viitas, et Raivo Aegi periood lõppeb juunis, ja see tähendab, et veel on aega. „Mis ei tähenda aga seda, et me peaksime venitama,” lisas siseminister.

Kapo juhi küsimuses pole venitamiseks tõesti aega.

Raivo Aeg võib ilmselt kaitsepolitsei juhi kohale jääda, kui ta seda vaid ise soovib.

Foto: Karin Kaljuläte

Nimelt kui Vaher ei sooviks Aegi jätkamist ega peaks selle kohale pädevaks ka kedagi kaitsepolitseist, tuleks otsida inimene väljastpoolt. Ent kui kandidaat tuleb väljastpoolt kapot, kuulub tema julgeolekukontrolliks kolm kuud. Enne seda, kui valitus kandidaadi ametisse määrab, tuleb ära kuulata riigikogu julgeolekuasutuste ehk nn kapo erikomisjoni ja õiguskomisjoni arvamused. Kõik see võtab omakorda aega. „Jah,

väga õige. Ja ma arvan, et see on märtsikuu küsimus,” kommenteeris Vaher.

Aeg: aeg pole küps

Siseminister viitas, et ühegi julgeolekuasutuse juhti pole Eestis leitud avaliku konkursiga. „See tähendab, et seda ei kavatse ka mina teha,” kinnitas Vaher ja täpsustas, et julgeolekuasutusel on oma selge spetsiifika, mille tõttu saab rääkida ainult sihtotsingust.

„Ei maksa ajast ette tõtata,

täna pole veel nendeks vastuteks aeg küps,” vastas Raivo Aeg küsimusele, kas temast võiks saada kaitsepolitsei juht ka järgmiseks viieks aastaks.

Aeg märkis, et hinnangu tööle ja sellele, kas ta võiks jätkata kaitsepolitsei peadirektorina, annavad ikkagi teised inimesed. „Loomulikult ei taha ma väita, et ma ei ole sellele küsimusele üldse mõelnud. Kõigepealt tahan asjad läbi arutada siseministri ja teiste asjaomaste isikutega, rääkida

oma organisatsiooni inimestega ja seejärel olen valmis vastama nendele küsimustele,” ütles Aeg.

Eesti Päevalehe andmeil pole poliitikutel Raivo Aegile etteheiteid ja kui Aeg soovib ise jätkata, siis takistusi selleks ei tehta. Raivo Aegi ametisse jäämine annaks ka kõigile kahtlejaile selge signaali: kaitsepolitsei juhiks isik, kellel on vajalik usaldus, ja kõik, kes väidavad midagi muud, eksivad. ●

Kõik soovijad ei saa end sõidueksamile internetis registreerida

Internetis ei saa registreeruda need, kes tahavad eksamit teha automaatkäigukastiga autoga.

Kelli Seiton
kelli.seiton@epl.ee

Nii juhtus tallinlase Mardiga, kes peab juhiloa saamiseks eksami liikumispuude tõttu tegema automaatkäigukastiga autoga. Mart püüdis esmalt end paberivaba ARK-i kaudu sõidueksamile registreeruda, ent kuna seal taolist võimalust ei olnud, helistas ta keskusesse muude lahenduste leidmiseks. Telefonitsi kinnitati, et ainus võimalus on ise kohale

tulla. Nii tuligi ainult eksami registreerimiseks ette võtta käik Mustamäele.

Maanteeameti eksamiosakonna peaspetsialist Tarmo Terreping kinnitas, et automaatkäigukastiga ehk siduripedaalita autoga sõidueksami tegemiseks saab tõesti registreeruda ainult maanteeameti liiklusregistribüroos. Terrepingi sõnul tehakse aga liikumispuudega inimestele üldjuhul erand ning nad saavad digiallkirjaga andmed saata e-posti teel või panna end kirja, helistades vastava büroo juhatajale. Mart jäi sellest soovituselt aga arvatavasti möödarääkimiste tõttu ilma.

Samas sooritab üle Eesti

Asjaajamine käib paljuski ikka paberi abil.

Foto: Andres Putting

sõidueksami automaatkäigukastiga autoga aastas umbes 300 inimest, kes peavad tulika käigu ette võtma, samal ajal kui selle saaks asendada internetis vaid õigesse kohta tehtud klikiga.

Pole eksamisõidukit

Terrepingi sõnul on selle taga see, et neil pole vastavat eksamisõidukit ning registreerumisele lisaks tuleb selgeks teha, millise autoga eksam tehakse.

Üldjuhul on need autokoolide autod.

Maanteeametist lisati, et e-teenuste keskkond on arendamises ning plaanitakse laiendada ka eksami registreerumise võimalusi. Automaatkäigukastiga autot plaanis soetada pole, kuna pikemas perspektiivis näeb eksamiosakond üldse eksamisõidukitest loobumist. Seda sel põhjusel, et vähendada võõra autoga kaasnevalt eksamiärevust. ●

Savisaar hakkab Poska mälestusmärki püstitama

Tallinna linnapea Edgar Savisaar saatis möödunud nädala lõpus kultuuriminister Rein Langile kirja, millega palub kultuuriministeeriumit kaasa lüüa Jaan Poska mälestusmärgi püstitamisel.

„Arvesse võttes Jaan Poska teeneid nii Eesti vabariigi kui ka Tallinna linna ees, võiks mälestusmärgi kavandamine ja püstitamine toimuda riigi ja linna koostöös,” kirjutas Savisaar Langile ja palus tal nimetada kultuuriministeeriumi esindaja mälestusmärgi püstitamiseks loodavasse linnavalitsuse komisjoni, mis korraldab skulptuuri kavandi saamiseks ideekonkursi.

Linnapea põhjendab mälestusmärgi püstitamise vajadust sellega, et Jaan Poska on olnud üks väljapaistvamaid Eesti riigitegelasi ja esimene eestlasest Tallinna linnavolikogu esimees. 2016. aasta 24. jaanuaril möödub Poska sünnist 150 aastat, mis on Edgar Savisaare hinnangul sobilik sündmus samba avamiseks. „Pärast riikliku iseseisvuse taastamist on Tallinna linn ennistanud Poska kodumaja Kadriorus. Sama piirkond oleks igati sobiv ka talle mälestusmärgi püstitamiseks,” kirjutas linnapea Savisaar. ● **Tuuli Jõesaar**

Täna Delfis:
Algab kohtu-
protsess Andru
mõrvades
kahtlustatava
mehe üle

Tallinna-esised meremadalad üllatasid uurijaid elurikkusega

Rannakarpe elab ühel ruutmeetril kuni pool miljonit ja aule loendati päevaga ligi 17 000.

Ulvar Käärt
ulvar.kaart@epl.ee

Eestimaa looduse fond sai äsja kaante vahele Tallinna lähisel Naissaarest ja Aegnast põhja pool asuva kolme madaliku loodusväärtuste inventuuri tulemused. Neist selgub, et seni lähemalt uurimata Uusmadala, Tallinna ja Kuradimuna madalate näol on tegu tõeliste liigi- ja elurikkuse oasidena. Seda nii vee-elukate kui ka -lindude poolest.

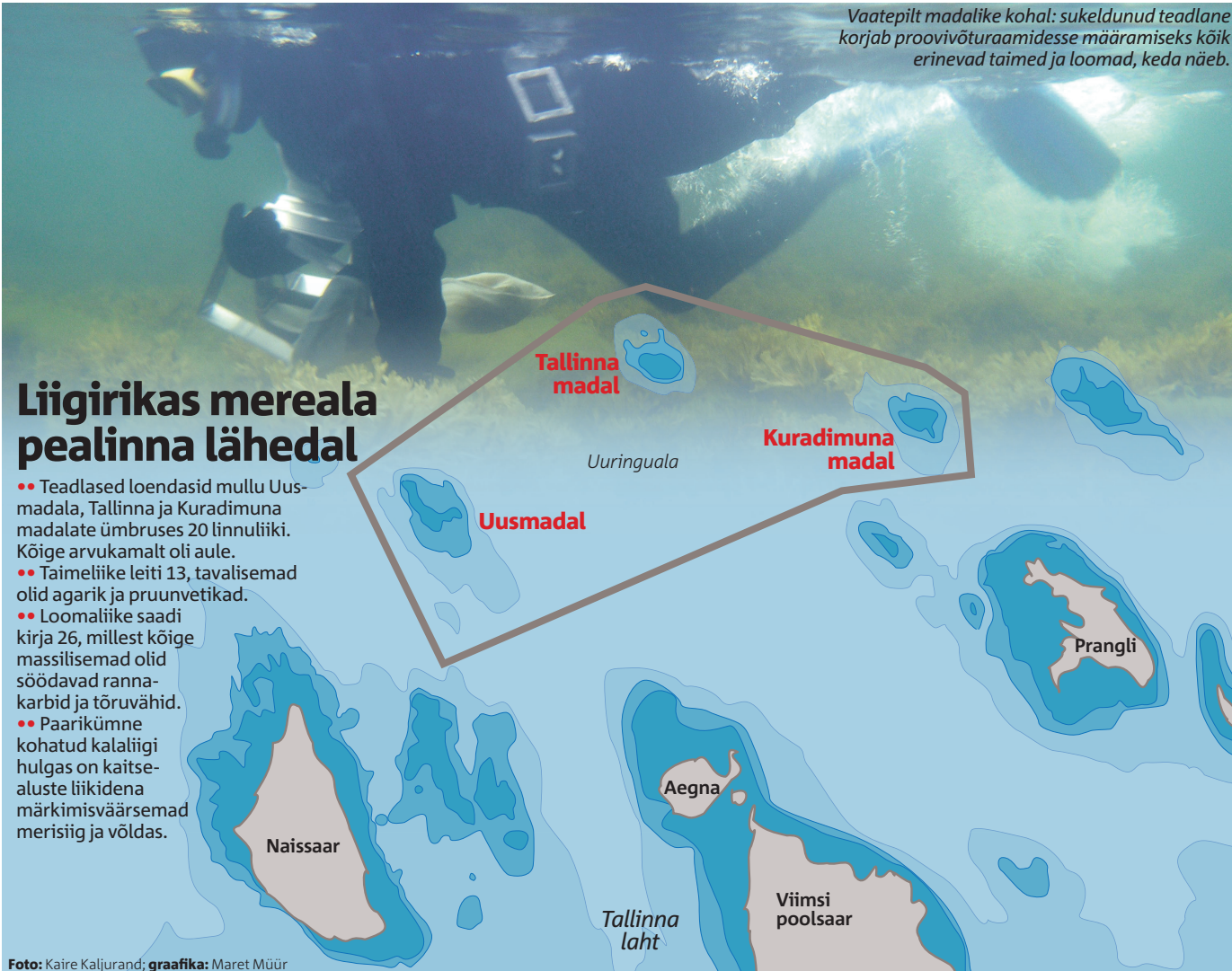
Näiteks eelmise aasta kevadest kuni selle aasta jaanuarini toimunud linnuloendustel vaadeldi piirkonnas kokku kahekümne liigi linde. Kõige arvukamad olid aulid, kes otsivad madalast merepõhjust toitu – eeskätt limuseid ja pisikesi vähilaadseid. Näiteks mullu oktoobris loendati madalike piirkonnas korraga ligi 17 000 auli, mis kinnitab veenvalt, et tegemist on nende murettekitavalt kiiresti väheneva arvukusega veelindude jaoks väga olulise toitumiskohaga.

Kuigi rahvusvahelise tähtsusega linnualaks uuritud madalike kant selle loendusnumbriga veel ei küüni, on ornitoloogide hinnangul see mereala nii aulide kui ka kauride kohaliku tähtsusega kaitsepaik.

Leidub rohkelt toitu

Madalike ümbruse linnurikkus annab põhjust eeldada, et linnud leiavad seal külluses nokapoolist. Piirkonnas läbi viidud põhjaelustiku ja elupaikade uuringud kinnitasid seda ilmekalt.

„Liigiline mitmekesisus oli kõrge,” tõdes elustiku uurinuid tutvustanud Katariina

Liigirikas mereala pealinna lähedal

- Teadlased loendasid mullu Uusmadala, Tallinna ja Kuradimuna madalate ümbruses 20 linnuliiki. Kõige arvukamalt oli aule.
- Taimeliike leiti 13, tavalisemad olid agarik ja pruunvetikad.
- Loomaliike saadi kirja 26, millest kõige massilisemad olid söödavad rannakarbid ja tõruvähid.
- Paarikümne kohatud kalaliigi hulgas on kaitsealuste liikidena märkimisväärsamad merisiig ja võldas.

Foto: Kaire Kaljurand; graafika: Maret Müür

Potentsiaalne merekaitseala

Praegu pole kolme uuritud madala kaitse alla võtmiseks plaanis ettepanekut teha, kuna ala tähtsus seal toituvatele merelindudele – aulidele – vajab veel põhjalikumaid uuringuid, rääkis Silvia Lotman Eestimaa looduse fondist.

Ta lisas, et kindlasti on sellel alal asukoha tõttu suur loodushariduslik väärtus.

Ogonjan Tartu ülikooli Eesti mereinstituudist. Madalike kivised keskosad olid madala ja valgusküllase vee tõttu kaetud lopsaka taimestikuga – valdavalt söödava punavetika agariku ja pruunvetikapuhmastega, kirjeldas ta.

Kui taimi leiti madalikel kasvamas kolmteist liiki, siis loomaliike kohati poole rohkem. Kõige massilisemalt asustasid madalaid pisikesed söödavad rannakarbid ja tõruvähid, keda näiteks aulid seal merepõhjust noolimas käivadki. Ogonjan tõi rannakar-

pide rohkuse iseloomustamiseks välja ka aukartust äratava arvu: paiguti hinnati nende arvukust 500 000 isendini ühe ruutmeetri kohta.

Ogonjan lisas veel, et enamik uuritud madalikke klassifitseerus Euroopa Liidu tasemel looduskaitseks tähtsaks peetud elupaikadeks: 88 protsenti nende pindalast vastas veealuste karide ning ligi neli protsenti veealuste liivamadala kriteeriumidele.

Kalastiku uuringutest rääkis TÜ Eesti mereinstituudi kalateadlane Redik Eschbaum,

et välitöödel leiti madalate piirkonnast 21 erinevat kala-liiki ja selle põhjal võib öelda, et tegemist on madalike kohta üle keskmise tulemusega.

Räime, ahvena ja lesta rohkuse kõrval tuvastati madalikel kaitsealuste liikidena ka merisiig ning muidu eeskätt puhastes ja kiirevoollistes jõgedes elutsev võldas. Samas tuli välja, et madalikel on kanda kinnitanud ka ümar-mudilad, kes invasiivse liigina on ühes laevade ballastvetega Soome lahte jõudnud ja kasvavad jõudsalt arvukust. ●

Telliskivi tn remont teeb kohalikke murelikuks

Ümbruskonna inimesed kardavad, et remondi järel saab tänav liiga suure koormuse.

Telliskivi selts muretseb, et Telliskivi tänava kauaoodatud remont, mis suvel lah- ti läheb, on läbi mõtlemata või ei ole kohalikke elanikke kõigest teavitatud.

Juho Kalberg saatis Telliskivi seltsi nimel Tallinna abilinnapeale Kalle Klandorfile rea küsimusi, milles nõuab muu hulgas aru, kas remondiga luuakse paremad liikumisvõimalused ka jalgratturitele. „Vastavalt kevadel Kommunalaameti poolt veetud Endomondo ratast transpordivahendina kasutavate ratturite liikumisuuringule on Telliskivi tänav üks peamisi Tallinna ratturite ida-lääne suunalisi transiitkoridore. [...] Milliseid prioriteete silmas pidades koostati Telliskivi tänavaremondi lähteülesanne? Teekatte parandamine ja aukude likvideerimine on selged, kuid millist keskkonda peab ta pärast remonti elanikele pakkuma ja keda ehk milliseid liikujagruppe ning mil moel suutma teenindada, uuris Kalberg seltsi nimel.

Vastamata küsimused

Samuti soovivad seltsi liikmed teada, kas pärast remonti on linnal kavas rohkem liiklust Toompuiesteelt Telliskivi tänavale suunata, missuguseks määratakse piirkirrus ja kas on uuritud Telliskivi tänava ristmike läbilaskevõimet.

Abilinnapea Kalle Klandorf kinnitas seltsile saadetud vastuses, et linnavalitsus on remondi projekteerimise faasis pidanud seltsi esindajatega mitmeid mõttevahetusi ja esitatud ettepanekuid ka võimaluste piires arvesse võtnud, kuid jättis Kalbergi esitatud küsimused ainsagi sisulise vastuseta. ● **Tuuli Jõesaar**

Soome-ugri maailm saab tulevast aastast oma kultuuripealinna

Kultuuripealinna tiitlile võivad kandideerida ka külad, peaasi, et seal õitseb hõimurahva elu.

Rein Sikk
rein.sikk@epl.ee

„Pole välistatud, et ühel päeval on soome-ugri maailma kultuuripealinnaks Obinita või hoopis mõni Handi-Mansimaa küla,” räägib Oliver Looe, Eesti esindaja hõimurahvaste noorteorganisatsioonis MAFUN.

Mõte, mille Looe kolm aastat tagasi Tallinnas toimu-

nud soome-ugri kuvandikonverentsil välja käis, on jõudsasti kosunud ja 1. märtsist algas esimest korda kandideerimine sellele unikaalsele tiitlile.

Mõte on kajanud nii ÜRO põlisrahvaste foorumil New Yorgis kui ka hõimlaste maailmakongressil Ungaris. Pälvinud sooja tähelepanu ja tekitanud lootuse, et soome-ugri ilma ühendav ettevõtmine võiks oluliselt edendada kohalikke identiteediotsinguid ja anda paikadele arenguiimpulsse.

Looe täpsustas, et ühe aasta jooksul 25-miljonilist soome-ugri maailma esindav

Soome-ugri maailma kultuuripealinnade liikumise eestvedaja Oliver Looe

Foto: Tiit Blaatt

kultuuripealinn ei pea ilmtin-gimata asuma Ungaris, Soomes, Eestis või Venemaal. Pole välistatud näiteks mõni saamide asuala Norras või Rootsis. Samuti võib kultuuripealinnaks saada ungarlaste küla Slovakkias või Rumeenias.

Kultuuripealinna valimist korraldab MAFUN on kokku leppinud, et kandideerida ei saa vaid riikide pealinnad ja Venemaa föderaalregioonide pealinnad. Kultuuripealinn või selle regioon peab aasta jooksul korraldama vähemasti kaks-teist kohalikku kultuuri tutvustavat üritust, millest vähemasti üks peab olema rahvusvahelise soome-ugri haardega.

„Ja loomulikult peaks seal kogu aasta jooksul varas olema soomeugrilaste lipp,” loodab Looe. Seni on see kaheksakannaga sümbol levinud peamiselt internetiavarustes. ●

Valiku teeb viis soomeugrilast

- Kultuuripealinna 2014 valib välja viieliikmeline žürii, kuhu kuuluvad hõimurahvaste noorteorganisatsiooni MAFUN mokšast juht Vassili Nemetškin, udmurdi muusik Nadežda Utkina, handi kirjanik Jeremei Aipin, karjala muusik Arto Rinne ja eesti lavastaja Anne Tärnpu.
- Igal aastal saab kultuuripealinnaks uus asum uuest soome-ugri regioonist. Kultuuripealinn 2014 kuulutatakse välja augustis Helsingis toimuv MAFUN-i kongressil.
- Kandideerimisavalduste esitamine lõpeb 31. mail. Täpsem info leiab veebilehelt: www.mafun.info

Tallinna õpetajate palgalisa viibib

Ehkki 19. veebruaril leppisid Tallinna linnavalitsus, kooli-juhtide ühendus, alushariduse juhtide ühendus ja haridustöötajate ametiühingu liit kokku riigieelarvest palka saavate õpetajate palgatõusu, ei kajastu uued palgamäärad veel paljude õpetajate veebruari palkas, sest volikogu pole vastavat määrust seni kinnitanud.

Õpetajate palgamäärade kinnitamist pole ka Tallinna linnavolikogu 6. märtsi istungi päevakorra projektis. Volikogu haridus- ja kultuurikomisjoni liige Andra Veidemann ütles, et õpetajate palgamäärad pole veel volikogu komisjoni arutamisele tulnud. ● **Delfi**

Kunstnik joonistab üles välismaal elavad eesti lapsed

Kuu ajaga on eestlanna Kristi Neider jäädvustanud enam kui kümme last, kes elavad ühe või kahe eestlasest vanemaga Hollandis, Luksemburgis või Belgias. „Minu eesmärk on leida esindajad kõikidest riikidest, kuhu me, eestlased, oleme oma kodu loonud,” ütleb ta.

Akvarelltehnikas portreede juurde käivad laste vanemate kirjutised, mis selgitavad, kes on need lapsed, ja toovad esile ka põhjused, miks vanemad on Eestist lahkunud. „Kokkuvõttes on see nagu väike sotsiaalne uurimus,” sõnab Neider.

Kristi Neider ühe lapse portreega

Foto: erakogu

Neid peresid on palju

Esialgu oli ettevõtmise eesmärk emotsionaalne: Hollandis elav Neider tahtis oma lastele näidata, et selliseid peresid, kus vanemad räägivad eri keeli või kodust väljas kõlab mõni muu keel, on palju. „Ma ei mõelnud nii väga, miks ma seda teen, vaid oli tunne, et pean seda tegema,” märgib ta.

Projekti „Kas kadunud talendid?” saab jälgida selle Facebooki lehel, kus kõik joonistused üleväl on. Hiljem kavatseb Neider külastada näitusega eestlaste elukohti üle maailma ja ka

Eestisse tulla. „See teema puudutab pea kõiki eestlasi. Pole suguvõsasi, sõprade, tuttavate ringkondi, kust ei oleks keegi ära välismaale kolinud. Olgu need põhjused siis millised tahes,” põhjendab ta.

Ettevõtmise vastu on palju huvi tuntud ja igal nädalal lisandub paar inimest, kes tahaksid, et Neider ka nende last joonistaks. Päris kõiki välismaal elavate eestlaste lapsi ta üles joonistada ei suuda, tõdeb kunstnik. „Kuid lootan mitmekesisusele, et oleks palju erinevaid riike esindatud.”

• Kelli Seiton

Sander Möttus (vasakul) aitab Tugiliisu päevakeskuse „noortel” lõunasööki valmistada. Pildil on temaga Oliver, Laine ja mullu lumehangest leitud kass Brusli Liisu.

Foto: Vallo Kruuser

Asendusteenistuja: olen nii ühiskonnale kasulikum

Reportaaž

Kelli Seiton
reporter

Püssi asemel asendusteenistuse valinud Sander Möttus on juba aasta aega hoolitsenud vaimse puudega inimeste eest.

Tugiliisu päevakeskus Põhja-Tallinnas on keskpäeval vaikne ja tühi. Aga seintel tervitavad saabujat värvilised joonistused ja fotod keskuse külastajatest ning toolil pikutab valge kõhualusega must kass.

„Selle kassiga on üks põnev lugu,” lausub keskuses asendusteenistust läbiv Sander Möttus. „Meil kliendid leidisid ta eelmisel novembril lumehangest ja töid kaasa...” Ent juba ta selgitus katkestatakse, sest arvutitoast tuleb Ken, et kassilugu ise õigesti ja pikalt ära rääkida. Möttus loovutab jutujärje ja kuulab rahulikult kaasa noogutades arvatavasti juba mitmekümnendat korda, kuidas kass hanges haledasti kräunus ja teda sinna jätta ei suudetud.

Nagu tavaline töö

Sellised on muusikateaduse tudengi Möttuse argipäevad olnud juba pea aasta. Ta valis ajateenistuse asemel asendusteenistuse ja saadeti Tugiliisu päevakeskusesse vaimse puudega inimestega töötama. Seal on ta juba teine asendusteenistuja.

„Ma ei tahtnud ajateenistusse minna. Sellist asja tehes teen ma rohkem kasu ühiskonnale, ma tunnen, et olen õiges kohas,” põhjendab Mõ-

tus oma valikut. „Mu sõbrad ja tuttavad suhtuvad sellesse hästi, aga ise seda ei tee, lähivad ikka ajateenistusse.”

Kui ajateenijad elavad kasarmus ja saavad koju heal juhul nädalavahetusesti, siis Möttusele on teenistus justkui tavaline töö: hommikul üheksast õhtul viieni, hiljem ootab teda kodu ja „tavaline” elu.

„Aga tihti on ka nii, et võtan selle töö koju kaasa,” täiendab Möttus. „Ma ju käin neil kodus aitas ja nad saavad mulle helistada ja nõu küsida ka pärast keskuse tööaega.”

Päevakeskuse kliente eelis-

kirja tuleks panna ka vestluspartneriks olemine, sest just seda tuleb kõige rohkem ette, nendib Möttus. Ja ka tehnilise toe pakkumine, sest mitmel korral on ta käinud ka keskuse külastaja kodus, et ühendada lahtine juhe või lahendada mõni suurem probleem. „Või näiteks olen pidanud soovitama, mis elektripaketti valida,” toob ta näiteid.

Ken uhkustab vahele, et tänu Sanderi abile on tal juba paar päeva Skype'i konto, kust kaudu saab sõpradega lausa pildiga rääkida. Üksi poleks ta osanud ka Facebooki profiilile pilti panna. „Selle motikaga panime,” meenutab ta.

Möttuse lahkumisest on keskuse külastajatel kahju, sest ta „on hea töötaja ja keskusse pole lihtne kedagi leida”. Möttusel endal on samuti kahju ja ta lubab ikka külla tulla. „Mulle oleks siin vist isegi tööd pakkuda. Ülemuste silmis on ka positiivne, kui sul on selline aastane töökogemus

ette näidata,” ütleb ta, kuid sotsiaalvaldkonda ametisse jääda praegu ei kavatse, sest muusikamaailm tõmbab rohkem.

Lõuna ajaks on keskusesse tulnud juba rohkem inimesi ja toidukott lahti pakitud. Kõigil on nõuandeid, mida ja kuidas lõunaks süüa teha, ja Möttuse juhatusel hakitakse salat ja viinerid. Ka kass on lõhna peale üles ärganud ja Möttus kuulab taas looma leidmise lugu. Aga mis ta nimi on? „Liisu! Me panime Liisu, aga siis viisime arsti juurde ja oli hoopis isane. Panime Brusli ette, nüüd on Brusli Liisu.”

Asendusteenistus

- Kestab 12 kuud
- Palk 320 eurot kuus
- Teenistuja elab kodus
- Kutsealusel peab olema vähemalt kuus klassi haridust
- Esitatud taotluste ja asendusteenistusse läinute arv:

2009	20	28
2010	29	25
2011	22	26
2012	48	34

Asendusteenistus pole siibrite tühjendamine ja igaüks sellega hakkama ei saa.

tab ta kutsuda „noorteks”, olgugi nad temast kümnekond aastat vanemad, 30–45-aastased. „Minu jaoks on see, nagu töötaks noortekeskuses, töö eesmärk on neile tegevusi korraldada.” Tööülesannete nime-

Asendusteenistus pole kergem alternatiiv

Asendusteenistuse saavad läbi da noored, kes usulistel või kõlbelistel põhjustel ajateenistusest keelduvad. Viimastel aastatel on kasvanud just nende arv, kes toovad esile kõlbelised põhjused – relvade ja jõu kasutamise vastased, rahumeelse maailmavaatega noored, rääkis kaitseressursside ameti asendusteenistuse nõunik Lilian Tukk. Mullu esitatud 48 avaldusest oli selliseid 30.

Seda ei tohiks siiski võtta kui lihtsat asendust ajateenistusele. „Mõned, kes on ajateenistuses käinud, on olnud üpris negatiivsed selles suhtes ja arvavad, et [asendusteenistus] on mingi siibrite tühjendamine. Aga ei ole, igaüks hakkama ei saa,” ütles Tukk. Ta toonitas, et otsus tuleks enne läbi mõelda, sest töökohad on nt erivajadustega laste koolides, rehabilitatsioonikeskustes või hooldekodudes.

Teine võimalus on asendusteenistus päästesündmuste lahendamise tegelevates asutustes. Päästeamet on valmis noori vastu võtma, ent kutsealused peavad vastama nõuetele. „Seal on rasked füüsilised katsed ja lahtine on ka küsimus selle üle, et päästeametil on oma karm arstlik komisjon, aga pole õiglane saata neid veel teisele arstlikule ülevaatusele,” selgitas Tukk.

Eesti Kooriühing ja Tartu Üliõpilasmaja kuulutavad välja üliõpilaste laulu- ja tantsupeo “Gaudeamus 2014” ideekavandite konkursi.

XVII üliõpilaste laulu- ja tantsupidu Gaudeamus toimub 2014. aastal Läti Vabariigis.

Konkursile oodatakse töid, mis kirjeldavad Eesti üliõpilaskollektiivide programmi Gaudeamuse peol. (kuni 2 A4)

Programmi pikkus on 30 minutit.

Töös peab olema näidatud kuidas ja millises mahus on kaasatud koorikollektiivid (mees-, nais- ja segakoorid), tantsukollektiivid ja puhkpilliorkestrid.

Kuna Gaudeamus 2014. toimub laulu- ja tantsupeoga samal aastal, siis on võimalik (soovitav) kasutada laulu- ja tantsupeo kavas olevaid numbreid.

Programm peab moodustama ühe kunstilise terviku.

Ideekavandi autor peab ära märkima kunstilise juhi (kui autor iseenast kunstilise juhina ei määratle), samas peavad olema ettepanekud tantsijate üldjuhi ja puhkpilliorkestrite üldjuhi kohale. Kunstiline juht peab omama muusikalist kõrgharidust ning varasemat töökogemust laulupeoprotsessis. Vajadusel kaasatakse kunstilisse toimkonda lavastaja, kunstnik ja muu loominguline personal.

Ideekavandite konkursi võitjaga sõlmitakse leping sama programmi teostamiseks.

Ideekavandite hindamisel osalevad valdkonda tundvad inimesed Eesti Kooriühingu muusikanõukogust, Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsist, Eesti Puhkpillimuusika Ühingust, Eesti Haridus- ja Teadusministeeriumist ja Tartu Üliõpilasmajast.

Kunstilise juhi kandidaatide ideekavand esitada märgusõnaga „Gaudeamus 2014” Tartu Üliõpilasmaja, aadressil Kalevi 24, 51010 Tartu, **hiljemalt 01.04.2013 kell 17.00**. Arvesse lähevad ka postiga saadetud tööd, mille ümbrikul on 01.04.2013 postitempel. Konkurs on anonüümne. Konkursil osaleja nimi, CV ja kontaktandmed lisada eraldi suletud ümbrikus. Esitatav materjal peab olema vajadusel kättesaadav ka elektrooniliselt. Konkursi mitte võitnute nimesid nende soovi korral ei avalikustata.

Konkursi tulemused avalikustatakse hiljemalt 02.05.2013. Gaudeamus 2014 programm ja kava peavad valmima 1. septembriks 2013.

SÜÜRIA MÄSSULISED HÕIVAVAD DAMASKUST

Vaba Süüria Armee mässulised on enda sõnul jõudnud juba Damaskuse Jawbari linnaossa ja jätkavad valitsusvägedega võitlust kuni Assadi kukutamiseni, teatas CNN. „Praegu käivad ras-

ked lahingud. Kui me suudame selle piirkonna enda kontrolli alla võtta, tähendab see, et me oleme jõudnud pealinna südamesse,” sõnas mässuliste esindaja. **Delfi**

TÜRGI SÕDURID KIUSASID SAKSA SÕDUREID

Saksamaa armee sai Türgi–Süüria piiril türklaste ja NATO partnerite halva kohtlemise osaliseks, selgub valitsuse parlamendile esitatud raportist. Enamik detsembris Türgisse NATO mis-

sioonile Patriot-rakettide patareisid paigaldama saadetud Saksa sõdureid ütles, et Türgi sõdurid ei kohelnud neid kui teretulnuid ja ilmutasid harva abivalmidust. **Delfi**

KOIVISTO JA NATO

Soome ekspresident Mauno Koivisto leidis intervjuus Hufvudstadsbladetile, et NATO-ga liitumine ei annaks soomlastele midagi, tähtsam on riikide majanduslik koostöö. **Delfi**

Usk õiglasse kohtumõistmisse Guantánamos hakkab hääbuma

**Advokaatide paljastused
õonestavad niigi kaheldava
legitiimsusega USA
kohtu usaldusvärsust.**

Chris McGreal
Washington

Guantánamo kohtupidamise räsitud usaldusvärsust on veelgi alla kiskunud paljastused varjatud mikrofonidest, luureteenistuse sekkumisest kohtutoimingutesse ja advokaatide protestid, kelle sõnul takistab USA sõjavägi õiglasest kaitse võimaldamist väidetavatele 11. septembri rünnakute korraldajatele.

Üha kaootilisemad protsessiellised kuulamised – kus on kohal väidetav Maailma Kaubanduskeskuse rünnakute organiseerija Khalid Sheikh Mohammed ja neli kaassüüdistatavat – on aeglustanud täiemahulise kohtumõistmise ni jõudmist. Nõudeks juba nii palju, et see ei alga varem kui 2014. aastal.

Veebruari esimesel poolel oli Guantánamo vangilaagri ülem kolonel John Bogdan sunnitud tunnustajapangis möömma, et salajasel pealtkuulamiseadmed olid kui suitsuandurid paigaldatud ruumidesse, kus advokaadid kohtusid oma klientidega. Kuid tema ei teadnud neist midagi.

Pealtkuulamise paljastas kohtus üks kaitseadvokaatidest, Cheryl Bormann, kes hakkas suitsuandurite otstarbes kahtlema ühel kohtumisel oma kliendi Walid bin Atasse.

**Kohtusaalist edastatav heli
katkes hetkel, kui advokaat
viitas piinamistele.**

higa, keda süüdistatakse osa 11. septembri lennukikaaperdajate välja õpetamises. „Ma küsisin, et härra valvur, kas see on pealtkuulamisaparaat. Ja ta vastas, et muidugi mitte,” ütles Bormann. „Aga teate mis, kohtunik? See oligi pealtkuulamiseade.”

Vangla jurist kapten Thomas Welsh ütles kohtu ees, et ta avastas ruumi paigaldatud varjatud mikrofonid eelmise aasta algupoolel ja teatas sellest tollasele ülemale kolonel Donnie Thomasile sooviga saada kinnitust, et süüdis-

Pentagoni loa saanud joonistus 28. jaanuaril Guantánamos toimunud kohtuistungist. Kohtuniku poolt esimeses kolmes reas istuvad (vasakult paremale) süüdistatavad Ramzi Binalshibh, Walid bin Attash ja Khalid Sheikh Mohammed. Kohtunik James Pohli ees seisab hidžabi kandev advokaat Cheryl Bormann.

Illustratsioon: Reuters/Scanpix

tatavate ja nende advokaatide järele ei nuhita. Bogdani sõnul ei informeeritud teda sellest, kui ta ameti üle võttis. Ta ütles kohtule, et kuni 2008. aastani oli see ruum FBI kontrolli all ja et hiljem on ta teada saanud, et „lutikad” lülitati kogemata välja oktoobris toimunud remondi ajal, kuid kaks kuud hiljem lülitas nimetuks jäänud luureteenistus need taas sisse.

Bogdan eitas, et mikrofone kasutati advokaatide salajaseks pealtkuulamiseks. „Meile oli selge, et advokaadikliendi kohtumise igasugune pealtkuulamine on keelatud,” ütles ta. Kuid USA inimõigusorganisatsiooni Human Rights First vanemnõunik Daphne Eviatar kahtleb selles. Kas Bogdan saab anda säärase kinnituse, kui ta väidab, et ei teadnud „lutikatest” kuni hiljutise ajani?

„Isegi baasi ülem ise ei teadnud, et „lutikad” olid pandud kõigisse kambritesse, kus advokaatidel lubati oma klientidega suhelda. Neis kõigis on audiojälgimissüsteem. Seda aparatuuri kontrollisid

luureteenistused, mitte baasi komandör. Pole selge, kes teadis mida sellest, kuidas seda kasutati,” ütles Eviatar.

Advokaadid on ka avastanud, et kohtusaali mikrofonid on tavatult tundlikud. Isegi nii väga, et suudavad kinni püüda kohtusaali kaugemas nurgas juttu ajavate valvurite sõnad. See tekitab kahtluse, et vestlusi nende klientidega on toimingute käigus samuti salaja pealt kuulatud.

Tsensor kohtusaalis

Avastus järgnes kummalisele intsidendile ühe kuulamise ajal eelmisel kuul, kui kohtusaalist pealtvaatajatele ja reporteritele edastatav heli äkitselt katkes hetkel, kui kaitseadvokaat viitas piinamistele. Kohtunik, kolonel James Pohl ei saanud millestki aru ja nõudis selgitust, kes audioedastuse kinni keeras. Kipub paistma, et nimetu luureteenistus otsustas kuulamist tsenseerida – see õigus on Pohli sõnul ainult temal.

Pentagon keeldus avalikustamast, kes katkestas heli, ega täpsustanud ka, kas seda tehti kusagil Guantánamo kompleksis.

„Kohtusaalis juhtunu oli šokeeriv,” ütles üks Khalid Sheikh Mohammedi kaitsjatest Jason Wright. „Kuskil oli peidus keegi proff, kel oli võimalus katkestada täielikult audioedastus ja tsenseerida kohtusaalis räägitut. Rumal oleks arvata, et see ei ole võimalik ka teistes kohtu-

des, kus me süüdistatavatega suhtleme.”

Bormanni sõnul on säärase olukord erakordne. „Ma olen praktiseerinud juurat 25 aastat ja pole kunagi sattunud situatsiooni, kus ma pean küsima: „Kas mind kuulatakse pealt, kui ma vestlen oma kliendiga?” Ma olen mures

Guantánamo vangilaager

Kuuba saarel asuva USA sõjaväebaasi territooriumile rajati vangilaager mõni kuu pärast 2001. aastal USA-s korraldatud terrorirünnakuid ja neile järgnenud USA sissetungi Afganistanis, purustamaks seal Talibani režiimi kaitse all pesitsenud al-Qaida.

Esimesed väidetavad terroristid, al-Qaida ja teiste USA vastu tegutsevate rühmituste võitlejatest vangid toodi Guantánamo laagrisse 2002. aasta jaanuaris. Algul vangistati rohkem isikuid Afganistanis, hiljem ka Iraagis ja mujal. Kokku on Guantánamos hoitud umbes 800 vang.

Enamik vangidest on saadetud tagasi päritoluriikidesse või

antud üle mõnele teisele riigile. Ainult üksikute üle on peetud kohut ja langetatud süüdimõistev otsus. Üheks selliseks on Kanada kodanik Omar Khadr, kes anti mullu septembris üle Kanada võimudele. Pärast teda jäi USA kaitseministeeriumi teatel Guantánamosse veel 166 kinnipeetavat.

Kui Barack Obama 2009. aasta algul presidendiks sai, oli Guantánamos 245 vang. Obama ei suutnud täita oma lubadust sulgeda vangilaager aasta jooksul, põhjuseks mitmesugused juriidilised vaidlused, aga ka erimeelsused kongressiga kinnipeetute USA territooriumile ümberpaigutamise üle. **EPL**

selle pärast, et ei saa suhelda oma kliendiga kohtusaa- lis, ilma et see salvestataks,” ütles ta kohtule.

Peale selle süüdistasid advokaadid vanglavõime kongide läbiotsimise käigus kohtupidamisega seotud konfidentsiaalsete dokumentide ära võtmiseks. Kolme süüdistatava – Mohammedi, bin Atashi ja Ramzi Binalshibhi – advokaadid rääkisid, et ühe kuulamise järel kongidesse naastes avastasid mehed, et kastid, mida nad kasutasid dokumentide hoidmiseks, olid läbi otsitud ja konfidentsiaalsed paberid kõrvaldatud.

Vari kogu protsessile

Vangla jurist, leitnant George Massucco tunnistas dokumentide äravõtmist ja ütles, et need tagastatakse peagi. Massucco väitel tekkis selline olukord valvurite vahetumise tõttu. Merevägi võttis töö üle armeelt, selle tulemusena korraldati uued inspekteerimised ning osa uusi valvureid kõrvaldas dokumente, mille nad leidsid olevat „häiriva”. Valvurid võtsid ära ka raamatuid, sealhulgas 11. septembri uurimiskomisjoni raporti ja endise FBI agendi Black Bannersi memuaarid, milles on kritiseeritud selliseid piinamismeetodeid nagu veestamine, mida oli kasutatud osa väidetavate terroristide kallal.

Sellised viimase aja paljastused annavad advokaatidele veelgi enam alust väita, et neid takistatakse oma klientidele kohast kaitset andmast, ning võimaldavad heita kogu juriidilisele protsessile ebaseaduslikkuse varju. Mõningad advokaadid on ka hakanud küsima, kas nad üldse saavad oma kohustusi täita.

„Nad ütlevad, et ei saa kinni pidada põhilistest õiguslikest ja eetilistest kohustest ja see õonestab kogu kohtuprotsessi legitiimsust. Nad ei saa hoida oma klientidega usalduslikku suhet, sest kliendid ei usalda neid enam, kuna neid kuulatakse pealt,” ütles Eviatar. „See on õigustatud mure. See tõesti takistab advokaadil arendada oma kliendiga mingitki suhet. Kui nad ei usalda enda advokaati, siis on neil väga raske osaleda enda kaitsmisel. See on tähtis asi, eriti surmanuhtlusega karistatavate juhtumite puhul.”

© Guardian News and Media 2013

New Yorgi JFK lennuvälja julgestuskontrolli järjekord 28. veebruaril. Kõik lauad pole juba praegu mehitatud.

Foto: AFP / Scanpix

Eelarvesekvester põhjustab USA-s tõsist muret

Inimesed on väga rahulolematud, sest kärped ähvardavad hakata igapäevaelu häirima.

Raimo Poom
raimo.poom@ep.lee

Minut enne nädalavahetuse saabumist kirjutas USA president Barack Obama Washingtonis alla määrustele, millega kehtestati nn sekvester ehk paljukardatud üldised eelarvekärped.

Presidendi juhiste järgi tuleb eelarveaasta lõpuni kulutusi ajutiselt 85 miljardi dollari võrra piirata, lähtudes 2011. aasta augustis vastu võetud seadustest, mis kehtestati õigupoolest sellise olukorra vältimiseks.

Sekvestri mõtte taga oli juba aastaid kestnud demokraatide ja vabariiklaste vastasseis küsimuses, kuidas lahendada USA aina kasvava võlakoorma probleemi. Demokraadid tahaksid kulutusi vähem piirata ja makse tõsta, vabariiklased piiraksid kulutusi ega tõstaks makse.

Pooled olid lepitamatud

Kuivõrd pooled olid lepitamatud, pandi paika mõlemale justkui vastuvõetamatu sekvester – eelarvekulude vähendamine joonlauameetodiga. Kulutusi piiratakse üle terve eelarve, olgu see mõistlik või mitte. Kongress suutis 2011. aastal kokku leppida üksnes selles, et sekvestrit ei rakendata suurte sotsiaalprogrammide puhul.

Kuna sotsiaalkulutused on üks föderaalelarve suuremaid osi, tuleb sekvestri alla minevatest kulutustest vastava osa võrra rohkem võtta. Eriti suur

tükk kärpeid tuleb alla neelata kaitse-eelarvel.

Meetmetega loodeti tekitada kongressi demokraatidele ja vabariiklastele piltlikult öeldes hirmus tont, mis sunniks osapooli kokku leppima ühises sisukas kavas vähendada riigi 16 triljoni dollarini küün-

jardi dollarise sekvestri tegeliku mõju arutamisele ja oli näha, et Washingtoni poliitikutute suutmatust kokku leppida tekitas inimeste seas väga suurt nurinat.

Mõistmine, et kärped võivad tavaliste inimeste elu raskemaks muuta, kajastus kohe poliitikute populaarsusreitingutes. Kõvasti üle poole ameeriklaste jagas juba uuringufirma Gallup veebruari lõpus tehtud küsitluses seisukohta, et sekvester toob kaasa reaalseid

raskusi majanduse jaoks. Sama uuring näitas ka Obama toetuse kiiret langemist pikka aega stabiilsena püsinud 51%-lt 47%-le. ●

Rahva seas tekitas poliitikute suutmatust kokkuleppele jõuda suurt nurinat.

divat võlakoormat. Paraku seda ei juhtunud ja sekvester ehk Obama sõnutsi „rumalad kärped“ läksidki nüüd käiku.

Terve nädalavahetuse keskendus USA avalikkus 85 mil-

Kärped võivad kaasa tuua ummikud lennujaamades ja lihapuuduse

USA meedias ilmub peaaegu paanilisi pealkirju sellest, mida kõike võivad rakendatavad kärped kaasa tuua. Mõned näited.

● Vähem lende

USA lennuliiklusteenistusele kehtestatavad kärped tähendavad tõenäoliselt lennujuhtidele ühte-kahte palgata puhkuse päeva kuus. Kuna lennujuhte on niigi vähe, tuleb hakata vähendama lende USA õhuruumis.

● Järjekorrad

Lennujaamade turva- ja tollitöötajate kohustuslikud palgata puhkuse päevad põhjustavad pikemaid sabasid lennujaamade turva- ja tollikontrollis.

● Lihapuudus

USA toiduohutusametit puudutavate kärpette tõttu, mis vähendavad inspektorite hulka, tuleb sulgeda kanalaid ja loomala-

tu, sest kui pole kedagi, kes neid inspekteeriks, ei saa nende liha ka turule viia.

● Rahvusparkid

On juba selge, et maailmakuulsa Yellowstone'i rahvusparki avamine lükkub sel hooajal edasi, sest kevade haku ligipääsuks vajalikuks lumekoristustööks pole raha. Kannatab turismist elatuvate ümberkaudsete linnade majandus.

● Muid kartusi

125 000 inimest ähvardab kodutuks jäämine; 424 000 aidsianalüüsi jääb tegemata; puudotuse saamise järjekord pikeneb; 46 000 kaitsetööstuse töökohta kaob; 800 000 kaitseministeeriumi ametnikku teevad palgata puhkuse päevi; osa lennuväe lennukid jääb aasta lõpuni maa peale jne.

MIDA KONSTANTIN EI ÕPI, SEDA TOOMAS EI TEA.

Tuleta meelde peatükid lähiajaloost ja võida iga päev 95 €!

Mälumäng „Eesti Vabariik 95” igal argipäevahommikul

25. veebruarist 8. märtsini kell 8:40

Kuku raadio hommikuprogrammis „Ärataja”!

KUKU

Raadio mõtlevale inimesele.

AJALUGU JA KODULUGU

Ajaloo ja koduloo vahel on võrrelda heliotsentrilise ja geotsentrilise maailmamudeli vahekorraga. Esimene vaatab asju panoramselt, teine oma mätta otsast. **JOEL SANG** (SIRP)

POLIITIKA NAGU MIKROLAINEAHI

Kuid ärge unustage siis ka masina põhilist loogikat. Mikrolaineahjule võib külge ehitada kasvõi terve vântade ja vilede süsteemi, me võime selle kasutajale teha kasvõi mitmeaastase etiketikoolituse, aga ahi läheb ikka katki, kui ta tühjalt tööle panna.

MARI-LIIS JAKOBSON (ERR)

KESKMINE SOOME TURIST POLE JOODIK

Paljud eestlased on imestanud, kui palju elab Helsingis muustanahalisi. Neid on aga tegelikult kordades vähem kui eestlasi, keda elab Soomes, värskeima statistika kohaselt viis korda

rohkem kui somaallasi. Eestlased ei hakka tänavapildis silma, nagu ka tavaline soomlane Eestis. Silma torkavad need, kes on ajud sadamasse jätnud.

MIKKO SAVIKKO (MEIE MAA)

RIIGIPEA esitas aastapäevakõne sellisena, nagu ta tahaks, et me kõik Eesti elu näeme. Mitte nii, nagu enamik tegelikult näeb

Mis meist saab, härra president?

Urmo Soomvald

peatoimetaja

Viimaste nädalatega on avalikkuse ette jõudnud mitmeid ülesastumisi, mis on võtnud kokku Eesti 95 viimast aastat, minevikku ja tulevikku, lootust ja raskusi. Vähemalt kolme sama juhtmõtte all ilmunud loo ja sarja vahel on aga silmaga näha ja südamega tunda erinev kodumaa tajumine.

President Toomas Hendrik Ilvese aastapäevakõne saab üldistatult kokku võtta mõne lausega. Põhimõtteliselt on Eestis hea elada. Oleme pidanud palju kannatama. Meie majandus areneb vaikelt. Tulemas on uus juubel.

„Mina ise arvan, et Eestil läheb päris hästi. Ma olen oma riigi üle siiralt uhke. Kui ma välisviisi ajal kuulen kiitvaid sõnu Eesti saavutuste kohta, siis ma tänan alati mõttes kogu rahvast, iga Eesti ema ja isa, iga vana ja noort, iga töötajat ja tööandjat, iga loojat ja iga riigimeest,” lausus riigipea oma kõnes.

Eesti Päevalehe kahe sarja – „Mis meist saab?” ja „Märka-

mata kangelased” – kirjutised on kirjeldanud hoopis teistsugust riiki. Maad, kus inimestel on mured. Maad, kus on palju pooltoone. Maad, kus rõõm on kohati unustatud tunne.

„Tegelikult on elu Eestis viletsamaks läinud. Poode, sidejaoskondi, koole pannakse maal kinni. Maainimestest tuleb rohkem lugu pidada, mitte rahvast karjakaupa Tallinna kutsuda. Riik on ju kõigi inimeste jaoks, mitte vastupidi. Midagi on Eestis vussi läinud. Kui inimesed teevad hästi ja hoolega igapäevast tööd, kuid töötasu eest saab vaevalt hinge sees hoida, siis pole asi

Edust, mida me kõik tajume väga erinevalt, rääkimine meid edasi ei vii.

päris õige. Tundub, et otsustajate ringis seda tähele ei panda. Unustatakse nüüdse Eesti suurim mure, see, kui palju meie isasid, vendasid on välismaal raha teenimas. Neil pole võimalik käia koos perega jalutamas. See on suur kaotus. Kõigest hoolimata tuleb oma lapsed suureks kasvatada, nii et nad ei tahaks Eestist ära minna. Sest kui kõik ära lähevad, siis kellele jätame oma Eesti, mille meile jätsid me vanavanemad? Ei kiida neid, kes lahkuvad vaid selleks, et mujal rohkem teenida. Äraminejad on varsti eestlastena kaduma läinud,” arvab üks „Märkamata kangelaste” sarja peategelane.

Peale selle ilmus Delfis 95 miniloost koosnenud suurvorm, kus 95 aastail 1918–2013 sündinud eestlast rääkisid, miks on Eestis hea elada.

„Politiikud ajavad oma asja, oma parteide vahel intriigid... Ei usu, et siin midagi paremaks saab minna. Tööd ju ei ole noortel. Need lähevad välismaale. Tööstused kõik lammutati ära, need vabrikud, mis olid,” mõtiskleb 95 eestlase sarjas Vormsi saare vanim elanik Oskar, kes on Eesti Vabariigist aasta noorem.

Tunnistan, et ligi paarisaia inimese seas, keda me nende sarjade jaoks küsitlesime, ei olnud peaaegu ühtegi, kes elaks ainult Eesti senise edu lummuses.

Südame hääl kui virisemine

Alati saab ju nurisejatele öelda: virisemine! Või hoopis: ka mujal on inimesi, kes ei tunne end kodumaal alati hästi!

Või nii: õnn on meie kõigi enda kätes!

Kunagi oli Eesti teatrikriitikutel kombeks, et kui mõni uuslavastus ikka väga metsa läks, siis seda pigem ei arvustatud. Mulle näib, et presidendi kõnega on natuke samamoodi. Üht ja teist on öeldud, aga...

Meie riigipea esitas sellise aastapäevakõne, millisena ta tahaks, et me kõik meie Eesti elu näeksime, tunneksime ja tajuksime. Kas teadlikult või mitte, aga riigipea väga vähesed laused puudutasid meie maad ja rahvast sellises võtmes, nagu seda näeb valdav enamik.

Teemad, millest inimesed omavahel räägivad, ei pääsenud ta kõne teksti. Neist vaatas president üle ja vaigis need surnuks.

Küsimus „Mis meist saab?” on lai ja mitmetahuline. Selle pealkirja all kirjutasid talvel Eesti Päevalehe ja Delfi uudisja arvamusväljundele kümned noored ja vanad ning arutasid, mis saab meie maast, haridusest, noortest, tööpuudusest, väljarändest. See on teema, mida ei saa surnuks vaikida. Kunagi varem pole Eestis nii palju räägitud kodumaalt lahkumisest! Olgu see siis õppima või tööle või perele järele minnek. See ei tähenda, et nad ei hooliks oma kodumaast. Nad hoolivad väga. Aga nad tahavad ka elada.

Nii olulise teema mittepuudutamisele juhtis pärast 24. veebruari kõnet tähelepanu ka ajaloolane Sergei Stadnikov, kes oli imestanud, et riigipea ei peatunud kordagi majandusemigratsioonil.

Teema tähtsust toetavad faktid: 2012. aastal rändas Eestist välja 10 871 inimest, 4657 inimest rohkem kui aasta varem. Eestisse rändas sisse 4416 inimest. Seega oleme saavutanud viimase kümnendi suurima negatiivse rändesaldo: välja rändas 6455 inimest rohkem kui sisse. Siinkohal ei räägi me neist, kes esmaspäevast reedeni välismaal tööd murravad... Või sellele mõtlevad.

Kas oli juhus, et see teema presidendile korda ei lähe?

Tänapäeva Eestist pagemisest mitterääkimine ei vähenda probleemi aktuaalsust. Presidendil tasuks veeta üks õhtu-

poolik Soome-laeval, et kuulata, millest väsinud Eesti mehed räägivad. Nad ei lähe Skandinaaviasse tööle niisama – neil lihtsalt pole kodumaal võimalust. Olen nõus, et nii mõnigi on ise süüdi, aga tervikuna on see jalgadega hääletamine.

President peaks neid mehi ja naisi julgustama ning näitama neile lootuskiirt, mis võib just Eestist alguse saada. Sest majanduspaguluse pole ainult majandusprobleem, vaid tuhandetele peredele ja kümnetele omavalitsustele eelkõige sotsiaalne probleem. Sellest vaikimine oli aastapäevakõne kõige suurem ootamatus. Ma ei tea Eestis

President peaks neid mehi ja naisi julgustama, näitama neile lootuskiirt.

perekonda, kes teaks perekonda, kes oleks jäänud majanduspagulusest puutumata.

Noored jäid julgustamata

Ja kuhu jäid riigipea kõnes noored ja haridus?

Mida ja kus õppida? Kuidas saada õppimiseks raha? Kellelt võtta eeskujut?

Siin oleks president pidanud olema eeskujuks ja andma valitusele, pankadele ja ettevõtjatele soovitusi aidata iga võimaliku sammuga noortel valida selline haridustee, mis rõõmustaks noort ja aitaks riiki. Mitte kunagi varem pole Eestis nii palju noori vaadanud ülikooli valides välismaa poole. Peale

vanemate on nende noorte toetajaks just ülikoolid ja riigid, kus haridusastused asuvad, aga mitte Eesti, kelle jaoks osaliselt need noored võiksid oma elu ja töö pühendada.

Haridus ja haritus peaks tegema maa ja rahva rõõmsaks. Kooli- ja karjäärivaliku puhul oleks riigipea oma teesidega abiaks ja eeskujuks. Need laused oleksid jõudnud ka maailma, sest meie edu ei seisne ainult e-meditiinis või küberkaitses, vaid noortes, kes toovad maailmast kodumaale kõige parema kogemuse.

President Ilves lõpetas oma kõne: „Siit ka minu üleskute. Teeme meie sajandaks aastapäevaks Eesti korda. Prantslased ehitasid oma vabariigi sajandaks juubeliks Eiffeli torni. Teeme meie oma sajandi juubeliks metafoorilise torni, mis särab ja paistab kaugelt oma innovaatsilisuse ja leidlikkusega, oma tarkuse ja ka oma tooniga, sõbraliku, kaalutletud ja toimivaga.”

Presidendi kõnelt oodati lahendusi, säravaid ideid ja eesmärkide seadmist. Edust, mida me kõik tajume väga erinevalt, rääkimine meid edasi ei vii. Eesti rahvas on tõesti olnud tubli ja vastupidav ning küllap suudame viie aasta pärast saada valmis ka metafoorilise torni.

Aga see kõik ei anna vastust küsimusele, mis meist edasi saab. Sest samamoodi jätkame ja jätkudes me kahaneme arvuliselt, emotsionaalselt ja varanduslikult.

Mis meist saab, härra president? ●

HILLAR METSA METSIK MAAILM

LUGEJA KIRI

Hämmastav hukkamõist

●● Hämmastus on see tunne, mis tekkis minus lugedes Tallinna Jaani koguduse õpetaja Jaan Tammsalu vabamüürlaste hulka kuulumise vastu protesteerijate mõtteavaldusi („Tammsalu vabamüürlus pani kiriku kihama”, EPL 28.2.). Hämmastav ja kurb, et kogu selle laviini vallandas vaimulikkond ise.

Koguduse lihtliikmena tekib mul kahtlus, kas kõik need, keda kirikuõpetajateks nimetatakse, on ikka vaevaliselt võtnud piibli läbi lugeda ja teavad, mida nad õpetavad. Kas nad ikka on kursis nende ainetega, mis võimaldavad õpetada kogudust kristlikus vaimus maailma nägema, mõistma ja tunnetama? Ma arvan, et ei ole.

Vastasel korral ei mõistaks nad hukka ühte endi hulgast, kes kuulub klubisse, mis kõikide jaoks pole avatud.

Arusaamad ja veendumused ei kujune mitte ainult tunnete, vaid ka (*sic*) mõistuse ja teadmiste pinnal. Neid viimaseid oleks patt alahinnata.

Näib küll nii, et ka teadmised vabamüürlusest põhinevad paljudel juhtudel vaid sellel, mida pakuvad „Midsoomeri mõrvad” ja fantaasiakülalased romaanid. Kahju! On ju ka teisi, tõsiseltvõetavaid allikaid saamaks teada, et „... vabamüürluse eesmärgiks on humaansuse ja vennalikkuse süvendamine kogu kultuuriinimkonnas ja võitlemine mit-

mesuguste niihästi üksikisikute kui ka riikide ja rahvaste üksteise mõistmist ja rahulikku koostööd takistavate nähtuste vastu.” (Eesti Entsüklopeedia 1937)

Kui mõni vaimulik väidab, et vabamüürlaste klubisse kuulumine on pastoreile taunitav, kuna inimesed ei saa sellest aru, kas ei oleks siis ainuke mõistusepärane tee õpetada neid aru saama? Muidugi on kõige lihtsam põhimõte: ma ei tea ega tahagi millestki teada ja kõik see, mida mina ei tea, on pärit Saatanast, aga kohe kuidagi ei suuda ma leppida, et Eesti kirikut püütakse muuta tagurlusevankri eestvedajaks. Võtkem aru pähe! ●

Agu Sisask, literaat

VÄRVILINE MOODNE KEST

Poliitiline kultuur võtab malli Brüsselist, ärikultuur joondub riigihangete, eurotoetuste ja Skandinaavia tellimuste järgi. Selle tõttu iseloomustavad Eestist väljaraändava noore eestlase maail-

mavaadet tihtipeale nõrk rahvuslik eneseteadvus ning samal ajal maailma vaatamine läbi liberaalsete väärtuste. Euroopa kultuurist on üle võetud pigem värviline kest. **IMRE MÜRK** (MAALEHT)

POLIITIKUTE ELUKOHAST

Ka Tallinna valijate suurima häälemagneti, linnapea Edgar Savisaare puhul võib diskuteerida, kas tema püsielukoht on pealinnas või hoopis Lääne-Virumaal Vihula vallas Hundisilma talus. [...] Miks peaks ootama tavakodanikelt elukoha andmete esitamisel seaduskuulekat käitumist, kui kohalikud poliitikud lubavad endale avalikult ja küüniliselt seaduse nõuetele vilistada? **ERIK GAMZEJEV** (PÕHJARANNIK)

VANASÕNA

Enne vana lumi maast ära ei lähe, kui teine tuleb järele: teine viib teise ära.

LAPSED istuvad toas arvuti ja teleri taga. Kuidas nad suusatama-uisutama saada?

Lähme ikkagi õue. Suusatundi

Tõnu Põder

Elva suusaklubi president

Helistas hea tuttav Tallinnast. Ta oli teinud end mõneks tunniks töölt vabaks ja läinud koos oma kaheksa-aastase lapsega tolle suusatundi. Õpetaja võtnud lapsed rivisse ja öelnud, et meie läheme suusatama, need, kelle kogemused on napimad, sõitku siinsamas. Läkski, nii nelja-viieõpilasega, minu tuttava laps nende hulgas. Minu sõber, kes kooliajal oli usin suusatreennis käija ja nüüdki mõnikord ajaviiteks lausa maratonil suuski proovib, jäi ülejäänud paarikümne lapsega klassi kogunemispaika.

Ja siis see algas. Selgus, et õige mitmel lapsel oli tõsine mure, kuidas suuski saabaste külge kinnitada, veel enamal aga palju pusimist suusakepide kinnitamisega. Kuna kedagi abistamas polnud, siis püüdis ta jõudumööda kõiki aidata. Kui ka kõige väiksema kogemusega lapsed olid lõpuks lahinguvälis, alanud veel hullem osa. Isegi silmaga vaevumärgatav langus suusarajal tekitas korduvalt külakuhjasid, kus laste suusad, peadjalad ja õnnetuseks ka teravate otstega suusakepid ohtlikult segunesid. Seekord õnneks kellelegi viga tegemata.

Rikuvad tervist

Mu sõber oli juba ülikooli ajal püüdnud ja visa ning ma usun, et ta suutis selles segaduses mõnevõrra korda luua. Kunagise tubli laste- ja noortetreeneri õpilasena üritas ta mõnele lapsele ka suusatamise algtoed edasi anda. Aga jälle häda: kogenud suusataja unistus, hea lippamine tekitas paljudes lastes hirmu ja pidevat kukkumist.

Kuid mitte see ei sundinud tuttavat mulle helistama. Ta ütles, et kõige kurvem oli, et terve trobikond toredaid lapsi oli „tunni” lõpuks endast väljas ja paljud neist vandusid, pisarad põskedel, et nemad enam mitte kunagi elu jooksul suuski alla ei pane.

Tänapäeva kiiresti muutuv maailmas on kindlad ainult mõned asjad. Traditsiooniliselt surm ja maksud, aga seegi, et Eesti laste liikumisharjumused vähenevad ohtlikult iga aastaga. Kümned ja sadad elektroonilised vidinad on tänaseks jõudnud nendesegi peredesse, kes on kaugel majanduslikust küllusest. Ja nii nad siis istuvad – arvutite, iPadide ja kõigi muude sarnaste asjade taga juba maast madalast. Surfavad netis, tapavad arvutimängude pahasid sõdalasi, aga iseenese tervist sealjuures veelgi rohkem. Paraku ei saagi väike inimene seda ju veel mõista. Ei pea ka olema lastearst, et aimata, mis juhtub umbses toas arvuti või teleri taga istuvate laste silmade, lihaste või kopsudega. Keegi ei tea, milline tervis on sellistel inimestel siis, kui nad on 35–40-aastased, ajaloolise kogemuse puudumise tõttu võib seda täna ainult oletada.

Mis meelitaks lapse elektrooniliste vidinate, sh televiisori tagant õue? Suusatamine, ikka suusatamine, aga ka kelgutamine ja uisutamine.

Ei pea olema lastearst, et aimata, mis juhtub toalaste silmade, lihaste või kopsudega.

Uisutamiseks on peale uiskude tarvis head jääd ja kelgu jaoks kelgumäge. Mis rõõmu sa ikka lamedal maal kelku vedades tunned! Neid kahte, head jääd ja liumäge pole aga alati käepärast võtta. Kõnnitee, kus linnakodanik libeduse tõttu konte murrab, uisutajale ei sobi. See-cest suusad saab väike inimene alla panna õige paljudes kohtades, isegi suures linnas. Mõni park on ju igas linnas isegi praegu veel „arendajate” kiuste alles.

Kes peaks lapse õue lumele või uisuväljale meelitama? Meie eesti inimene on ju hõivatud. Kui lapsel ongi ema-isa mõlemad olemas, siis ei pruugi nad alati olla käepärast võtta, kui juhtub olema ilus taveilm. Ja kuipalju need vanemad üldjoonetes ikka suusavarustusest ja suusatamise algõpetusest teavad! Kool, noh loomulikult kool, võib mõni siinkohal enesestmõistetavusega hüüda. Jah, kool ju selleks peakski olema, et midagi õpetada. Ainult et viimase viiekümne-kuuekümnelt aastaga on toimunud oluline ränne maalt

linna. See, mis maalapseele oli ja on veel nüüdki nii loomulik ja omane, võib linnalapse jaoks olla lausa eksootika. Liikumine ja jõukohane füüsiline töö näiteks. Ja kool ehk täpselt meie haridussüsteem ei ole suutnud sellest muutusest järeldusi teha.

Kool näeb, et lapsed jooksevad ja rabelevad kehalise kasvatus tundides mis hirmus. Mängivad võimlas või võimlemistunniks kohandatud ruumis palli, viskavad hundiratast ja tunduvad vähemalt eemalt vaadates eluga rahul olevat. Õige ta on, kuid asjal on ka teine külg. See, et enamik selliseid tunde toimub ruumides, mille põrandalaudade või parkeetliistude vahelt tõusevad iga jooksumisruumi ning korvpallipõrgatusega kõrgele nähtamatud tolmuosakesed ja satuvad lapse hingamisteedesse. Õues möllates, suusatades või uisutades niisugust kõrvalmõju ei ole. Nii et läheme ikkagi õue!

Aga kellega siis? Paljudes kohtades, võib-olla lausa pooltes koolides annavad 1. kuni 3. klassini kehalise kasvatus tunde klassijuhatajad. Sellised kannatlikud, toredad õpetajad, kellest enamik on naisterahvad. Oma ainete õpetamise kõrval on neil veel mustmiljon ülesannet, mida me kõik teame. Ja kodu. Siis veel see, et 95-aastane riik ja kohalikud omavalitsused ei hinda inimese kasvatajat enam nii, nagu esimesel kahekümnel iseseisvusaastal seda tehti. Õpetaja peab oma õpilaste ja enese koha eest siin turumajandusliku päikese all ise võitlema. Mõnikord lausa streikima. Aga Eesti õpetajad on visad, ei lähe ju sugugi mitte kõik, kellel selleks võimalus on, Soome kas lasteaednikuks, hotelli koristama või lehma lüpsma. Enamik ei tööta õpetajana seetõttu, et kuskil peab ju leiba teenima, vaid ikka sellepärast, et amet meeldib.

See kõik on kallis

Paraku ei ole algklasside õpetajate ettevalmistus talispordialade algõpetuse poolest just roosiline. Suusavarustuse valik, määrimise algõpetus ja suuskade hooldus, suusatamisellementide algõpetus – kui paljudele näiteks 1.–3. klassi õpetajatele on seda üldse tutvustatud? Ja veel, kui palju on inimesi, kes teavad, mitu protsenti õpetaja aastapalgast maksab korralik suusarietus, suusasaapad, sidemed, suusad ja kepid? Ja siis veel selle tei-

Foto: Sven Arbet

se suusastiili saapad, suusad ja kepid! Isiklikest uiskudest ma ei räägigi. Enamikul koolidel ju sellist kraami õpetajale pakuda pole.

Ülaltoodud arutluse järgi võib tunduda lootusetu meie kõige väiksemaid koolilapsi lumele meelitada. Kritiseerida ja näpuga näidata on lihtne, palju keerulisem on kurvaolukorrale lahendust pakkuda. Aga ma püüan seda teha.

Esiteks inimesed ehk siis õpetajad, kellel tihti puudub kõrgem kehakultuurialane ettevalmistus, kes aga peavad esimese astme koolilastele talispordialade eluks ajaks meeldivaks tegema. Või vähemalt õpetama neid mitte vihkama. Usun, et suur hulk kõnealuseid õpetajaid võtaks väljaõppest heameelega vabatahtlikult osa, kui seda pakutaks. Jah, kehalise kasvatus õpetajatele korraldab erialaliit märtsis vastavaid kursusi, aga isegi kui keegi palub sinna ka algklasside õpetajad, oleks kursustel baasettevalmistus liiga erinev, et asjast võiks kõigile tulu tõusta. Appi võiks tulla Eesti suusaliit, kellel oleks suurepärase võimalus saada uus hingamine, andes koostöös haridusametnike ja koolijuhtidega panus algklassiõpetajate väljaõppe korraldamiseks. Oskusteabest ja pädevusest ESL-iga seotud suusaspetsialistidel puudust ei tule. Usun, et ka head tahet jätkuks, kui keegi asja ette võtaks. Ka klubi Tartu Maraton on jõudnud kvantitatiivsele teelahkmele, kus minu

arvates võiks hakata mõtlema ka kõige pisemate suusatamise edendamisele. Tore oleks ju abiks olla nendel, kes peavad tulevasi Tartu maratoni kangelas ja reamehi juba algusest peale rüütellikeks sporditegitajateks õpetama.

Suusad: kallid, aga kestavad

Siis vahendid ehk suusavarustus. Täna elame me maailmas, kus ühe tavalise lapse suhteliselt odav, aga korralik suusavarustus on palju kallim kui mõni iPad või lauaarvuti. Kooliõpetaja on suurem ja tema suusavarustus on veelgi kallim. Siit mõtlemissainet meie hariduspoliitika kujundajatele. Kas Euroopa ikka oleks sunnitud ka Eestit päästma tormama, nagu meie praegu Kreetat aitame, juhul kui kooliõpetajale antaks töövahendid ja -riided ning koolides oleks kooli õpilaste arvu järgi näiteks kolmkümmend

Keegi ei tea, milline tervis on sellistel inimestel siis, kui nad on 35–40-aastased.

kuni kuuskümmend alati töökorras suusakomplekti? Koos keppide ja saabastega. Minu suusapaaride hulgas on üks, mis pärineb 1997. aastast ja millega on keegi teine olümpialgi suusatanud. Need on kestnud nii füüsiliselt kui ka moraalselt tänaseni, sõita võiks mistahes võistlustel. Olgu see näide suuskade pikast kasutamisajast. Mida aga teha 1997. aasta arvutiga? Muuseumisse ehk!

Üht meie praegust liitlasriiki valitses ammusel ajal vuntsiga mees, kes 1944. aasta veebruaris sõimas läbi oma lemmikministri Albert Speeri, sest see oli Soome suusaradadel jalga vigastanud. Ta ütles: „Miks pidite te seal üleval ka veel suusatama? Ma olen alati öelnud, et see on hullumeelus! Need pikad lauad jalga küljes! Põletage need kiiremas korras ära!” (Albert Speer. „Mälestused”. Kirjastus Varrak, Tallinn 2005, lk 369) Vanasti oli peaaegu võimatu Otepääl või Käärikul nii ära käija, et murdmaarajal tänase peaministriga kokku ei sattunud. Ja nagu näeme, on tal jaksu ametis olla kauem kui ühelgi teisel valitsusjuhil kogu meie iseseisvusa ajal vältel. Ehk peaks Andrus Ansip selle mehega, kes Speeri suusakadest veel pikem on, näiteks kohvi juues rääkima, et ta vaataks haridusministeeriumi haldusalas tähelepanelikult ringi, äkki ongi seal mõni pisikene füürer, kes suusatamise algõppele märkamatu kaikkaid kodarasse sokutab.

Kes võiks nende pakutud lahenduste elluviimise üle kontrolli pidada? Eks ikka rahandus- ja sotsiaalminister. Kui asjad ei edene, siis peaksid nad haridusministri poole tõsiselt näppu vibutama ja ütleva, et tolle ametnikud ei tohi niimoodi salaja riigi- ja haigekassa pankrotti ette valmistada.

Talisport peab kooliskäimise kiuste lastele armsaks saama ja omaseks jääma. Ainult siis võime loota, et tänased algklassilapsed ja nende vanemad kolleegid on suureks saades terved ja tugevad. ●

NOVELLIAUHINGD

Laupäeval kuulutati välja Friedebert Tuglase novelliauhinna võitjad. Žürii koosseisus Mihkel Kaevats, Holger Kaints, Kätlin Kaldmaa, Marika Mikli ja Merlin Piirve otsustas 2012. aastal

avaldatud novelliloomingu eest anda auhinnad Kai Aareleiu-le (pildil) novelli „Tango” (Looming nr 4) ja Rein Rauale novelli „Ja tuleb kord” (Looming nr 12) eest. **EPL**

KIRJANDUSPORTAAL

Aadressil www.oblaka.ee alustas Eesti vene kirjandusportaal Oblaka. Esiknumbrist leiab Skulskaja, Ivanovi ja Filimonovi uusi tekste ning eestlaste loomingutöid. **EPL**

LANA DEL REY

14. juunil esineb Arena Rigal Lana Del Rey, kes sai mullu maailmakuulsaks plaadiga „Born to Die”. Piletid tulevad müüki 6. märtsil kell 10 Ticketpro veebi-poes. **EPL**

HERZOG KUMUS

6. märtsist linastub Kumu auditooriumis iga kuu esimesel kolmapäeval Werner Herzogi dok-filmiprogramm. Ülehomme avafilm on „Väike Dieter tahab lennata” (1997). **EPL**

Eesti Laul – Birgiti ülinapp võit ja loomad lae all

Reportaaž

Mart Niineste
muusikatoimetaja

Lugu sellest, kuidas

Winy Puhh kedagi

külmaks ei jätnud, kuid

sellest hoolimata Eesti

Laulu ei võitnud.

„Winy Puhh!” võdisevad vuntsid siirast õõvast, kui taksojuht seda nime hääldab. Et taustaks mängiva Nõmme Raadio saatel sõitvast sohvrast kui rahva arvamuse ehedaimast esindajast väära muljet ei jääks, lisab ta tunnustaval toonil: „Mees, ma ütlen, Rosanna Lints! Tema oleks pidanud edasi saama! Ma olen teda, tead, paar korda sõidutanud, tore tüdruk.”

Päevane peaproov Nokia kontserdimajas lubab Mart Normeti kiire sissejuhatava püsti-jalaetenduse kujul meeoleukat ajaviidet. Meid on siin kokku mõnisada, kõik pörandatoolidel. Hakatuseks kuulutatakse välja Ott Lepland, kes siiski laulma ei tule. Artistid sisenevad, vaikus. Lõpuks on tehniline viga leitud-parandatud ning hakkame jälle artistide saalisisenemisega pih-ta, meil on veel aega. „Winy Puhh! Ma ei kujuta ette kuidas saavad inimesed sellised olla?” küsib hääli saalist, kui maadlustrikoodes ja karvasteks kostümeeritud Lõuna-Eesti teatraglamuurroki suurnimi saali siseneb.

Kaamera-ninjad

Normet kiidab publiku aplause ja palub taset hoida. Teleülkandes on Ott kohal. Suur plaan vahetub sõitvate üldplaanidega. Mida vaataja ei näe, on kaameramehe ninjalik tiir ümber Oti ja siis mööda lavakeelt eemale, kuni režissöör lülitab näo plaanile. Ja WAF-koor Oti taga on teles, nagu ka elus, koopiamasinast läbi käinud Marvi Vallaste. Soliidne.

Laserivihupuuris laulev valge Rolf ronib häälega aeglubis parkuurides mööda heliredeleid. Telest paistab, nagu

laulaks ta duši all. Ümber Rolfi askeldab kaamera keha külge kinnitatud jalale asetanud ninja – operaator mustas. Tiirutab ja lahkub. Rolf lõpetab. „Kuidas läks?” uurib Reikop temalt teel rohelisse tuppa, nagu küsiks salasõna. Rolf nendib, et polnud päris rahul. Aga üks õhtu on alles ees. Siis on teine küsimus ja toon. Teles on märgata, et Anu Välba taga askeldavad lavatehnikute varjud, kui ta sketšid sisse juhat-b. Saunalaval piinlev Bond ja Malmsteini lõppsõna kutsuvad saali kohale naeru. Ene-seiroonia on endale kontseptsioonis koha leidnud.

Ennustamatu võistlus

Nüüd aga kunsttuule etteaste. Et kleit voogaks nagu üle viimase väina Tättel kalapaadis

Üllatusi toob just publiku-hääletus, Koikson kukub, Kõrsikud ka.

külla sõites, käivituvad koos Liisi Koiksoni fonogrammiga kaks musta ventilaatorit. Ja näe – Liisi hääli ongi ära. Facelift Deeril lisab selgelt hoogu teleülkanne: Rasmus Rändveed ja tema bändimehi püüdev kaamera teevad televaataja vaatepunktist põhitöö. Ning õnneks ei hakka Elina Born finaalis põlvi marrastama ega krokodillipisaraid valama.

Reikop teeb rohelises toas peaproovi ajal märksa vaba-

maid nalju. Ülekande ametlikus ei kammitse ka Kammitset, kes Põhja-Tallinna fonogrammi käivitumist oodates laval tantsuliigutusi teeb, kui ülejäänud bänd ootusevaikusel ilmasammastena avataktide käivitumist ootab. Teleülkandes neil nii palju aega pole, lugu käivitub kohe ja veatult. Üldse kipub teleülkandes vajaka jääma mitteametlikkusest. Seda eriti esinemisjärj-setes intervjuudes, mis korraga, mõni erand välja arvatud, muutuvad viisakaks varjatud reklaamiks või padupopulismiks.

Lõpuks on Winy Puhhi kord. Korraldajaonu kopranägu on mikrofoni küljes kinni, trummarid tiirlevad seinal ja teised seisavad paigal. Montaaž töötab, välkudes vahetuvad kaadrid ning lõpuks jalgapidi rippuvad muusikud. Kokkuvõttes intensiivne ja psühheedelnegi.

Žürii punktideandmine pakub ja ei paku üllatusi. Winy Puhh jääb peale žüriid Kõrsikute, Birgiti ja Liisi Koiksoni taha neljandaks. Kõrsikud on kaadris nagu kolm küt-si, põnevam osa on veel ees. Tõepoolest ei oska ennustada. Üllatusi toob just publikuhääletus, Koikson kukub, Kõrsikud ka. Esile kerkivad Grete Paia ja Birgit Öigemeel. Žürii ja rahvas on jälle ühtsed, kuid omavahel mitte lõpuni. Ja näe, mis välja tuleb – poleks oodanud. Aga eks ole vanapagan ennegi hällis lapse välja vahetanud. **•**

Kuidas Birgit Öigemeel võitis

●● Teisest ja tasavägiseks loetud poolfinaalist pääses „Et uus saaks alguse” edasi publikuhääletusega.
●● Finaalis kujunes peale žüriihääletust välja paremusjärjestus: Kõrsikud, Birgit Öigemeel, Liisi Koikson, Winy Puhh, Grete Paia, Rasmus Rändvee ja Facelift Deer, Rolf Roosalu, Elina Born, Põhja-Tallinn, Teele/Tuuli/Ula.
●● Järgnes publikuhääletuse esimene voor. Televaatajad helistasid kokku enam kui 60 000 korral ja kõige enam anti hääli

Grete Paia poolt. Publiku paremusjärjestus: Grete Paia, Winy Puhh, Birgit Öigemeel, Põhja-Tallinn, Kõrsikud, Elina Born, Facelift Deer, Rolf Roosalu, Liisi Koikson ning Teele/Tuuli/Ula.
●● Žürii ja publiku hääled liideti ning publikuhääletuse teise vooru pääsesid Birgit Öigemeel ja Grete Paia. Helistati ligi 60 000 korral, võitis Öigemeel, kogudes 51% telefonihäälestest.
●● 58. Eurovisiooni lauluvõistlus toimub Rootsis Malmös 14.–18. mail 2013.

-1- Teiseks jäänud nooruke Grete Paia jagas Öigemeeliga garderoobi. -2- Ühiskonnakriitilise sõnumiga Winy Puhh protestis selle vastu, et maadlus olümpiamängudel välja hääletati. -3- Birgit Öigemeel ei uskunud lõpuni, et saatus õnne tema õuele asetab.

KOMMENTAAR

Võitis vanamoeline, aga siiras laul

Olavi Pihlamägi

Eurovisiooni-ekspert

Enne märtsi lõppu, kui kõik kaardid laual, on vara öelda, kuidas Birgit Öigemeel võiks minna. Mitmed maad veel otsivad oma laulu ja sellepärast ei oska ma öelda, kumb meie lugu oleks olnud Eurovisiooni lavale parem, kas Birgiti või Grete Paia oma. Minu poolehoid Birgitile oli kindlalt suurem, tegemist on kogenud ja jõulise lauljannaga, kes eurolava vajab. Grete Paial on kõik ees ja pole mingit põhjust muretseda,

tuleb uusi võimalusi, kui koostöö Sven Lõhmusega jätkub.

Birgiti loo miinuseks on, et see on liialt vanamoeline. Aga võimalik, et sellise retrohõngulise lauluga võib ka Euroopat vallutada. Kolmkümmend aastat tagasi tegid Luksemburg ja Maroko taoliste lauludega ilma, taolised lood olid võidulood. Mine tea, äkki selline nostalgia toob rohkem punkte, kui esialgu oskame oodata.

Kui žürii tabel oleks otsustanud, siis mina poleks hakanud Kõrsikute pärast pabistama, Eurovisionil on selliseid mõnusa-

kantritaate Islandilt, Taanist ja mujaltki käinud, nad on ilusti vastu võetud, neil poleks olnud midagi karta. Selge on see, et esikohale ei tule, aga tähelepanu pälviv küll. Nad on kujudena super.

Siirus laval maksab meele-tult ja Kõrsikutelt rohkem siirust, kui nemed pakkusid, ei oska ette kujutada. Mul poleks ka nende vastu midagi olnud, kuigi Eurovisiooni kaanonite järgi on Birgiti lugu õigem. Iseasi, kui palju kaanonid maksavad, aga mingi alge, Euroopa keskmine on ja sellest lähtutakse.

Tartu-Moskva semiootik Uspenski jõudis eestikeelse kirjasõnani

Lotmani võitluskaaslase kogumikteos ühtaegu uurib vene intelligentsi rolli kui ka kaitseb seda.

Andres Laasik
andres.laasik@epl.ee

Boriss Uspenski (sünd 1937) nimi pole Eestimaal sugugi uus, kuid ikkagi on teose „Vene kultuuri jõujooni” ilmumine meie jaoks suursündmus. Tartu ülikooli teadusajakirjade autor sai nüüd esimest korda omaette kaante vahele. Eestlased kui raamaturahvas pääsevad sellega Euroopa suurte kultuurirahvaste hulka, kus Uspenski on enamasti mitme teosega esindatud.

Uspenski on teretult kasvõi seetõttu, et kui tema kaasvõitleja-semiootik Juri Lotman oli haaratud Venemaa 19. sajandi kõrgkultuurist, siis Uspenskile jäi Tartu-Moskva teljel tööjaotus, kus ta kattis Venemaa kultuuri varasemaid sajandeid, kuni Kiievi-Veneni välja. Lugeses Uspenski eestikeelsest kogumikust Venemaa kultuuriloo 17. sajandi juhtumistest, tuleb meelde varalahkunud teadusemees Rein Kruus, kel olid

samad huvid ja mõneti sarnane käsitluslaad. Eestikeelsele väljaandele kirjutatud eessõnas räägib Uspenski semiootikast avaralt kui meetodist. Sel viisil asjadele vaadates on iga kultuuriuurija vähemal või rohkemal määral semiootik, kuna tegeleb paratamatult kujundite ja märkidega ning nende tähendusega. Uspenski eessõna paatos on tervendav praeguse Tartu semiootika-salaseltsluse taustal, kus ühest tööriistast kipub kultus kasvama. Vahel on tunne, et labidaga kaevamise asemel seda hoopis kumardatakse.

Iga kultuuriuurija on vähemal või rohkemal määral semiootik ja tegeleb märkidega.

tu semiootika-salaseltsluse taustal, kus ühest tööriistast kipub kultus kasvama. Vahel on tunne, et labidaga kaevamise asemel seda hoopis kumardatakse.

Uspenski on tänuväärsel moel tegelenud Vene ikoonimaaliga ja siin tuleb välja üks paradoks. Rääkida siin Uspenskist kui semiootika revolutsionäärast on ilmne liialdus, sest selle kunsti eritle-

Boriss Uspenski Foto: bogoslov.ru

mise meetodid on seotud kultuurimärkidega nii kaua, kui seda kunsti on üldse mõtestada püütud. Allakirjutanule kui inimesele, kelle akadeemilisse stuudiumisse kuulus terve semester Vene ikoonimaali, tuli Uspenskit lugedes meelde mõndagi tudengiajal õpitut.

Eriti päevakajaline on Uspenski varem kirjutatud uurimus vene haritlaskonnast, kuna see on uuesti elavnenud ja ilmutab ennast järjest tugevamalt nüüdse poliitika tõmbetuules. Huvitav on see, et neisse Venemaa haritlaskonna teemadesse ei kaasa

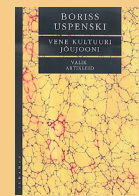
Erinevalt maagilise loomuga liturgiast esindab ikoon mütoloo-
gilist märgiprotsessi. FOTO: Tiit Blaas

Uspenski angloameerika päritolu käsitlusi eri tsivilisatsioonidest Arnold J. Toynbeest kuni Samuel Huntingtonini, kuigi sealt tuttavat Euroopa tsivilisatsiooni ja õigeuskliku-bütsantsliku maailma jaotust ta kasutab. Nii juhtubki, et Uspenski paneb mõõda, määrates vene intelligentsi eriliseks ühtseks pundiks, nägemata selle võimutruud orientalist poolt.

Teos on tõlgitud ladusalt, eesti lugejale arusaadavas eesti keeles. See pole Eestis viimasel ajal sugugi tavaline, kui asi teaduseks pöörab. Kommentaarid on ülimalt põhjalikud ja harivad. Veidi kummaline on see, et kommenteerija lasub autoriga vahel vaidlusse. Kõik on viisakas, ei toimu mitte midagi keelatud, kuid ehk oleks selliste vaidluste jaoks sobivamaid kohti. ●

„Vene kultuuri jõujooni”

Boriss Uspenski
Tõlkinud
Peet Lepik
Ilmamaa

Pragudest pääseb valgus sisse ja kokkuvõttes läheb valgemaks

Arvustus

Mari Peegel
toimetaja

Woody Alleni stiilis tragikoomilise raamatu peategelane asub teiste elulugudest koosnevast kassikangast lugema.

Siri Hustvedt on New Yorki kirjanik, kelle kohta Wikipedia ütleb, et ta on aktiivselt kirjutanud 1983. aastast saati. Eesti keeles on jõudnud seni ilmuda ainult üks Hustvedti raamat. 2000. aastal andis Kuper välja tema esimese proosaraamatu „Pimesi” („Blindfold”, 1992).

„Meesteta suvi” on raamat sellest, mida pealkiri sedastab. Kirjandusteadlane ja poetess Mia, kes on saanud oma abikaasalt teada, et too soovib teha nende abielu pausi, saab närvivapustuse. Seda põhjusel, et pausi põhjustajaks on abikaasa neuroteadlastest naiskolleeg ja pealegi prantslanna.

Pärast närvihaglast pääsemist saab Hustvedti minategelase jaoks päästerõngaks enesevaatlus. Enese asetamine nii kultuurilisse kui ka uude elulisse konteksti, mida ta teeb oma sünnilinnas, väikeses Bodenise majas üürides. Kirjanik koonab Mia ümber eri vanuses ja staatuses naised. Mia emad ning ta sõbrannad, kes kuuluvad demograafilisse rühma, kus pikk eluiga on saamas needuseks. Meelelahutuseks asub Mia juhatama poeesia suvekooli, kus tema hoolealused on varateismelised neiu. Majanaaber on omakorda äsja emaks saanud noor naine.

Vaatleb ennast ja teisi

Ühel hetkel ongi Mia mässitud eri naiste elulugudest koosnevasse kookonisse, mis pakub talle nii pehmust kui ka intellektuaalset mängu seda lahti harutades. Lein mõradata abielu kaotamise pärast on hajunud ning asendunud tragikoomilise elutunnetusega. Intelligentsete inimeste elu on tahte korral lihtsam, sest nad suudavad keerulisi olukordi ratsionaliseerida. Seda tehes

paneab Hustvedt Mia kaudu oma lugeja arutlema sellistel ebatavalistel teemadel nagu primaatide seksuaal-elu ja amišite kogukondlikud karistused.

Hustvedti minategelane puudutab oma mõtisklustes ka sellist Eestiski aktuaalseks muutunud teemat nagu kirjandusteadlase elukutse. Põnevalt mõjub Hustvedti teose antifeministlik foon, mis juba pealkirjast kumab – sest miks peaks suvele andma nime XY-kromosoomi kandjate eemalolek, nagu võiks küsida feministlik teoreetik. Samamoodi on raamatu lõpplahendus liiga vähe verejanuline, et sugupoolte vaheline õiglus paika panna. Tõepoolest, selle raamatu peategelane on pigem humanist kui feminist. ●

„Meesteta suvi”

Siri Hustvedt
Tõlkinud
Triin Tael
Varrak

RAAMATUD

LUURAJAD LAHKUVAD LINNAST
Leho Männik-soo
252 lk
Atlex

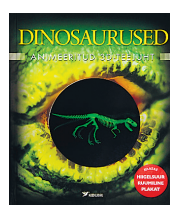
Aastasadu on inimene kogunud tarkusi, millele toetub praeguse tsivilisatsiooni edu. Mineviku lihtsad tõed saavad tihti üleoleva suhtumise osaliseks. Äkki saab neid siiski kasutada vägagi keerulistest olukordadest väljatulekuks? Eriti, kui oled lahkunud linnast ja seisad silmitsi võimsa, paitava, kuid äraarvamatu loodusega. Käsiraamat on noortele, kes ei ole väga palju ja põhjalikult varem loodusega kokku puutunud, aga peavad looduses hakkama saama.

SILMARINGI REISIJUHT. MALAISIA JA SINGAPUR

368 lk, Koolibri
Malaisia oivaliste maastike ja ebaharilike loomadega rahvuspargid tõmbavad ligi loodusuhviliisi, saared meelitavad sukeldujaid, keda köidavad sügavike saladused. Siinsetes suurlinnades, iseäranis Singapuris ja Kuala Lumpuris näeb ajaloomälestisi, saab osa kultuurisündmustest, võib osta käsitöösemeid ning nautida malai, hiina ja india kokakunsti.

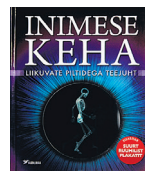
DINOSAURUSED
Jen Green
Tõlkinud
Karel Viotti
22 lk, Koolibri

Hiigelsuur 3D

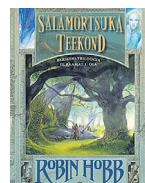
plakat, kuus animeeritud pilt ja uue-
mad teaduslikud faktid teevad raamatust iga tõelise dinosauruseurija jaoks vastupandamatu abimehe. Põnevad illustratsioonid võimaldavad eelajaloolisi loomi üksikasjalikult vaadelda.

INIMESE KEHA
Miranda Smith
Tõlkinud
Hanna Ingerpuu
22 lk, Koolibri

Suure kolme-mõõtmelise plakati, kuue liikuva pildi ja uusimate uurimistulemustega raamat on hämmastava inimese tundaõppimisel lõbus ja interaktiivne teejuht. Värvilised illustratsioonid tutvustavad detailset kõiki elundkondi peast varvaseni.

SALAMÖRTSUKA TEEKOND. 1. OSA
Robin Hobb
Tõlkinud Juhan Habicht ja Kaaren Kaer
560 lk, Varrak

Fitz on kõigi teada surnud ja maha maetud. Ennast kuningaks kuulutanud prints Regal on Hirvelossi paljaks riisunud ja sisemaale tõmbunud, jättes ranniku rüüstajate meelevalda. Nüüd on Fitz uuesti toibunud, kuid leiab, et ta on jäänud üksi ning peab ise otsustama, mida edasi teha.

PRAKTILINE NÕIAKUNST
Reeli Reinaus
344 lk, Varrak

Reeli Reinausi uus romaan kõneleb vaimsetest eneseot-

singutest, sõprusest, armastusest ja reetmisest. Tegevus toimub nii olevikus kui minevikus kui ka paralleelmaailmades, nii Eestis, Ameerika Ühendriikides kui Mehhikos. Peategelaste – neiu ja kahe USA kõrgkoolis õppiva noormehe – elud põimuvad ootamatult, mõjutades üksteist rohkem ja sügavamalt, kui nad esialgu arvata oskavad.

KOHTUME ISLANDI VÄRAVAL
Kalju Saaber
208 lk, Eesti Raamat

Island, Gröönimaa ja tegelikult kogu Arktika oma karge ja suursuguse loodusega – sulavast liustikud, merre libisevad jäämäed, ootamatud vulkaanipursked, muutuv mereelustik – on autorile olnud romaani loomise taustaks. Siia lisandub aga mure ning ärevus nende muutuste pärast, mis selles piirkonnas – suuresti Euroopa ilmakögis – aset leiavad.

KOLMTEIST AASTAT HILJEM
Jaan Tangsoo
304 lk, Eesti Raamat

Romaani tegevus toimub vahetult pärast Eesti Euroopa Liitu astumist ühes väikelinnas, mille linnaisadel ja nendega liitunud aferistidel tekib hull idee muuta oma kodukant kasiinolinnaks koos sellekohaste lõbustusasutustega. Kõikvõimalikud tegeliskind püüavad arendada globaalset äri, paljud neist on trüginud ka poliitikasse oma arvates „Eesti asja” ajama.

Elu kasutusjuhend 1978. aastast, „parim enne” kehtib endiselt

Romaan

Triinu Tamm
tõlkija

Perec paneb oma tipp-teose kokku nii maatriksikui matarjoškaprintsiibil, jäädes ühtlasi ligipääsetavaks ja vaimukaks.

Elu, kasutusjuhendit” on üsna üksmeelselt peetud ühe põneva ja mängulisema 20. sajandi prantsuse kirjaniku Georges Pereci suurteoseks. 1978. aastal ilmudes sai see Médiaci kirjandusauhinna ja pälvis nii lugejate kui ka kriitikute vaimustuse. Vähimagi kahtlusest on sellise teose tõlkimine tähelepanuväärne väljakutse, seda nii mahu, segatud stiiliregistrite, tsitaatide, kõla- ja sõnamängude kui ka teose pisiasjadeni paika pandud ja ühtlasi peidetud ülesehitusprintsipide tõttu. Anti Saar, kes „Elu, kasutusjuhendi” kõigepealt endale n-ö sahtlisse tõlkis, on väljakutsega auga toime tulnud. Tegemist on meisterliku ja teraviliku tõlkega, millele lisavad kaalu ka lugejat ette valmistav eessõna ning teost ja autori loomingulisi põhimõtteid analüüsiv järelsõna.

Alguses oli pilt. Teoses „Ruumiliigid” kirjeldab Perec oma tulevase romaani „Elu,

Maalija ei ole unustanud ka iseennast, renessansi kunstnike kombel on temagi pildil.

kasutusjuhend” kavandit: „Ma kujutlen üht Pariisi elumaja, mille fassaad on eest ära tõstatetud [...], nii et kõik fassaadipoolsed ruumid tänavakorusest kuni mansardkorruseni on silmapilkselt ja üheaegselt nähtaval.”

Maja number 11

Sel kavandil on mitmeid allikaid. Üks neist on kunstnik Saul Steinbergi raamatus „Elamise kunst” ilmunud joonistus, millel kujutatud üürikorteritega majalt on osa fassaadid eemaldatud. Pildi leiab huviline internetist kergesti kätte ja see on oma detailirohkuses tõesti inspireeriv. Ka „Elu, kasutusjuhendi” tegelaste hulgas leidub kunstnikke. Neist lausa võtmetähtsusega on Serge Valène. Just tema on see, kes maalib Pariisi 17. linnaosas (väljamõeldud) Simon-Crubbellier’ tänaval asuvat elumaja number 11, mis ühendab kõiki romaani arvukaid tegelasi ja rikkalikku tegevustikku.

Gozzoli „Maagide rongkäik” (1462, autor on statistina pildil). Kodumaal on Pereci detailitõlkest võrreldud renessansimeistrite omaga. FOTO: Repro

Oulipo rühmitus

Lugude jutustamine on alati olnud kirjanduse kutsumus, aga eks ole neid lugusid juba jutustatud ka. Kuidas öelda 20. sajandi teises pooles midagi uut moodi? Milline potentsiaal on peidus vormipiirangutes, mida autor endale kirjutamiseks seab? Nende küsimustega tegeles Prantsusmaal 1960. aastal loodud ning tänaseni tegutsev rühmitus (ja ühtlasi sõpruskond Oulipo (akronüüm nimetusest „potentsiaalse kirjanduse töötuba”). Oulipolaste tegevuse võttis kokku nende ehk tuntuim eeskõneleja, kirjanik Raymond Queneau, öeldes, et nad on nagu rotid, kes ehitavad endale labürinte, et sealt väljapääsu otsida. See tähendas, et oulipolased mõtlesid välja matemaatilise iseloomuga struktuure ja vaimelisi, kirjanduslikke algoritme, millest lähtudes tekste luua.

Kahtlemata oli Pereci liitumine Oulipoga 1967. aastal õnnelik juhus mõlemale poolele. Perec leidis endale loomingulised mõteteaaslad ja oli ise üks meisterlikumaid oulipolike printsipide rakendajaid loometöös, mis tema

Mark 2002. aastast

puhul ei jäänud üksnes mänguks, vaid lõi iseseisva väärtusega kirjandusteoseid. Eesti keelde on neist tõlgitud „Asjad” (e.k. 1968), „Mõelda/liigitada ja teisi tekste” (e.k. 2006) ja „Ruumiliigid” (e.k. 2011). Nüüd siis ka „Elu, kasutusjuhend”, mis on hea näide sellest, kuidas piirangud võivad olla loomingulisuse allikaks ja aitavad ühtlasi koos hoida ambitsiooni kat plaani panna romaanivormi elu kogu oma külluses.

Maalija ei ole unustanud ka iseennast, renessansi maalikunstnike kombel on temagi pildil. „Ta seisaks oma peaaegu lõpetatud maali kõrval ning oleks just parasjagu maalimas iseenast, visandamas pintsliotsaga pisitillukest pikas hallis kitlis ja kannikesekarva sallis kunstnikku, palett peos, maalimas kaduvvääikest kunstnikku, kes on omakorda maalimas – üht neist üha pisenevatest üksteise sisse mahtuvatest piltidest, otsekui ei tunneks ta silmad ja käsi mingeid piire.” (Lk 275)

Uks avaneb, selle taga on järgmine ruum ja uks. Just samamoodi kasvavad üksteise seest välja „Elu, kasutusjuhendi” lood, mis liiguvad suveräänse elegantsiga eri ajastute vahel. Selline matarjoškaprintsiip üksinda oleks Pereci jaoks muidugi liiga lihtne ja igav. Just sellepärast on ta otsustanud lugude rääkimise järjekorra paika panna maatriksiga, mida ta ise nimetas ratsukäigu polügraafiaks. Simon-Crubbellier’ tänaval elumaja fassaadipoolses küljes on

10 x 10 ruumi. Igas peatükis kirjeldab Perec ühte neist ruumidest (üks välja arvatud), liikudes ruudustikul malemängust tuntud ratsukäiguga, peatudes igas ruumis ühe korra. Uskumatu, kuid sellestki piirangust ei ole autori jaoks piisanud, peale selle on ta pannud iga peatüki puhul paika 42 asja, mida iga ruumi kirjeldades või sellest lähtuvas loos mainida.

Skeemile ei pea mõtlema

Huvitav on, et hoolimata reeglite ja piirangute ei mõju tekst sugugi kunstlikuna. Lugeja, kes ei soovi reeglites järege pidada ega huvitu teksti lahtimuukimisest, ei pea muret tundma: raamatus jutustatud seikluslikud, kriminaalsed, ajalukku põikavad ja kirevad perekondlikud lood pakuvad lugemislusti selle tagi. „Elu, kasutusjuhendit” võib vabalt lugeda ka „kojanaise kombel”, nagu armastas raamatuid lugeda üks teine prantsuse kirjanik Cioran, vastandades sellele lugemisviisi, mida ta nimetas laibalahkamiseks.

Nagu autor ise on öelnud, tahtis ta konstrueerida raamatu, millega autor ja lugeja saaksid mängida nagu puslega. Pusled läbivad romaani punase niidina. Neile pühendab oma elust 50 aastat üks romaani peategelasi Percival Bartlebooth, kes Püha Graali nõudleja visadusega puslekunsti harrastab, aga sureb enne, kui oma „projektiga” lõpule jõuab, või täpsemini sureb hetkel, kui mõistab, et see on luhtumisele määratud.

Daatumid raamatu lõpus, 1969–1978, annavad aimu selle suurejoonelise teose pikast küpsemisajast. Õnneks jõudis Perec siiski oma romaanipusle kokku panna. Kui edukalt, selles veendugu iga lugeja ise. ●

„Elu, kasutusjuhend”
Georges
Perec
Varrak

TUBLI JOOKS

Tiidrek Nurme sai eile Itaalias Roma-Ostia poolmaratonil parima eestlasena 12. koha, kui läbis distantsi Eesti kõigi aegade teise ajaga 1:03.13, vahendab Jooksuportaal. **Delfi**

TORA BERGER KINDLUSTAS HOOAJA ÜLDVÕIDU

Norralanna Tora Berger (pildil) kindlustas Holmenkollenis toimunud laskesuusatamise MK-etapil kogu hooaja üldvõidu, kuna tegin eile (üleile – toim) ühe hea katse 1.94 peal ja sain aru, kuidas hüppama pean,” selgitab Iljuštšenko.

vakitar Anastassia Kuzmina ja kolmanda valgevenelanna Darja Domratševa. Bergeril on koos 1069 punkti, Domratševal teise- na 748 ja Andrea Henkelil kolmandana 699 punkti. **ERR**

NAISTE TEIVASHÜPPES PÜSTITATI UUS SISEREKORD

Ameerikas Albuquerque'is sündis ülemöödunud ööl uus naiste teivashüppe sisemaailmarekord, kui Londoni olümpiavõitja Jennifer Suhr ületas kõrguse 5.02. 31-aastane

ameeriklanna parandas Jelena Issinbajeva aasta tagasi hüpatud siserekordit ühe sentimeetriga. Suhrist sai ühtlasi teine naine, kes on ületanud teivashüppes maailgise viie meetri piiri. **Delfi**

Anna Iljuštšenko: arvan, et saadud neljas koht on pigem ikkagi jama

Telegramm

Pärt Talimaa
Göteborg

Suurepärase sise-EM-il saavutatud tulemus ei pane kõrgushüppaja Anna Iljuštšenkot oma mõtteviisi muutma.

Göteborgi sise-EM-il võistluse lõpetanud Iljuštšenko tuleb ajakirjanikele usutlusi jagama naeratus näol, nagu ikka. Ent hinges valdavad Eesti rekordimanikku kahetised tunded. Ühelt poolt on ju seljataha jäänud elu parim tiitlivõistlus, mis päädis neljanda koha jagamisega... Aga teisalt – medal oli ju nii lähedal.

„Arvan, et pigem on neljas koht ikkagi jama. Eile (üleile – toim) oleksin mõelnud võib-olla teistmoodi, aga täna (eile – toim) on nii,” ütleb ta. Soojendusel ületas Iljuštšenko suure varuga kõrguse 1.87, teadmata, et latil on nii vägevad numbrid.

Seejärel paneb naiste kõrgushüppevõistlus kodupubliku suurte lemmikute Ebba Jungmarki ja Emma Green Tregaro osalemise tõttu Scandinavium Arenale kogunenud publiku elama.

Iga uue kõrgusega hakkavad aina tugevamalt pöksuma ka eestlaste südamed. Nääpsuke Iljuštšenko, kes kvalifikatsioonis oli püstitähdas kõrgusel 1.89, lendab finaalis avakatsel üle nii kõrgustest 1.82, 1.87 kui ka 1.92. Kahel esimesel peavad konkurendid eestlannaga sammu, siis langevad

bulgaarlanna Mirela Demireva ja Pekingi olümpiavõitja Tia Hellebaut. „Täna (eile – toim) oli palju parem tunne hüpata, kuna tegin eile (üleile – toim) ühe hea katse 1.94 peal ja sain aru, kuidas hüppama pean,” selgitab Iljuštšenko.

Tihe periood

Siis tuleb tema jaoks veidi ebasobivalt suur latitõste, mis toob kõrguseks 1.96. Hispaanlanna Ruth Beitia ja Jungmark lendavad esimesel katsel üle, ülejäänud võistlusele jäänud kvartett ajab lati maha. Kui selline olukord säiliks, saaksid nii Iljuštšenko, Treagro kui ka hooaja edetabelijuht Alessia Trost kaela pronksmedali. Pingeline ootus saab läbi

Soojendusel ületas Iljuštšenko suure varuga 1.87, teadmata, et latt on nii kõrgel.

teises voorus, kui Treagro lati ületab. „Polnud kahtlust, et ta üle ei hüppa. Soojendusel ületas ta ju vabalt 1.95,” lausub Iljuštšenko. Tema enda hüpped 1.96-l aga ebaõnnestuvad, sest ta jookseb liiga latile sisse. Siiski jääb Iljuštšenkol seljataha igati korralik talv, kus ta püstitas esmalt 1.94-ga uue Eesti siserekordi ja kroonis selle ilusa esinemisega sise-EM-il, kus jõudis esmakordselt finaälvõistlusele. „Kindlasti paneb see neljas koht rohkem pingutama ja annab lisamotivatsiooni,” tunnustab Gaspar Epro õpilane.

Vaikselt mõtleb Iljuštšenko ka sellele, kuidas treenin-

guid ladusamaks muuta. Praegu on Eprol käsil Kölni ülikooli doktorantuuriõpingud, mille tõttu juhendamine toimub distantsilt ja omavahel suheldakse kõigest paar korda nädalas. Kui samuti distant-silt treeniv kettaheitja Märt Israel suhtleb harjutuskordadel juhendaja Vesteinn Hafsteinnssoniga interneti vahendusel reaajas, siis Iljuštšenkol on sellist varianti raskem korraldada. „Mul võib juba hoojooksul midagi sassi minna, nii et ainult hüppe filmimisest ei piisa. Peaks tervikuna filmima, aga selleks on vaja kas kolmandat inimest või kahte kaamerat,” selgitab Iljuštšenko. Emma-kumma plaani rakendamisest on räägitud kaua, ent seni pole veel muutusteni jõutud.

Pealegi ootab Iljuštšenkot ees pingeline kevad, sest hambaarstiks pürgival kõrgushüppajal seisavad ees lõpuksamid. Kui kool läbi saab, ei kavatse Iljuštšenko oma seniseid vaateid muuta ja jätkab amatöörspordilase. „See on raske, aga mulle meeldib nii. Mida vähem spordile mõtlen, seda parem on tulemus,” kinnitab Iljuštšenko. Göteborgiski olid tal kaasas õppekonspektid, millega ta vabadel hetkedel võistlusemõteteid eemale peletas.

Rootsis võistelnud teine Eesti kõrgushüppaja Eleriin Haas sai lõpuks 14. koha, ületades kvalifikatsioonis kõrguse 1.89. Kuigi Haas on tänavu oma siserekordiks hüpanud 1.90, ei jäänud ta võistlusega rahule. **o**

-1- Anna Iljuštšenkol jääb seljataha igati korralik talv: kõrgepealt püstitas ta 1.94-ga uue Eesti siserekordi, siis kroonis seda ilusa esinemisega sise-EM-il, kus jõudis esmakordselt finaälvõistlusele. -2- Mikk Pahapillil tuli kahjuks võistlus katkestada. -3- Eesti taustatiim elab võistlustele kaasa.

GÖTEBORGI EM

NAISTE KÕRGUSHÜPE

1. Ruth Beitia (HISPAANIA) 1.99,
2. Ebba Jungmark 1.96,
3. Emma Green Tregaro (MÖL ROOTSI) 1.96,
4. Anna Iljuštšenko ja Alessia Trost (ITAALIA) 1.92, ...,
14. Eleriin Haas 1.89.

ÜLEJÄÄNUD EUROOPA MEISTRID

NAISED

60 m: Tezdzhan Naimova (BULGAARIA) 7.10, **400 m:** Perri Shakes-Drayton (SUURBRITANNIA) 50.85, **800 m:** Natalja Lupu (UKRAINA) 2.00,26, **1500 m:** Abeba Aregawi (ROOTSI) 4.04,47, **3000 m:** Sara Moreira (PORTUGAL) 8.58,50, **60 m tj:** Nevin Yanit (TÜRKI) 7.89, **4 x 400 m:** Suurbritannia 3.27,56, **teivashüpe:** Holly Bleasdale (SUURBRITANNIA) 4.67, **kaugushüpe:** Darja Klišina (VENEMAA) 7.01, **kolmikhüpe:** Olga Saladuha (UKRAINA) 14.88, **kuulitõuge:** Christina Schwanitz (SAKSAMAA) 19.25, **viievõistlus:** Antoinette Nana Djimou (PRANTSUSMAA)

MEHED

60 m: Jimmy Vicaut (PRANTSUSMAA) 6.48, **400 m:** Pavel Maslák (TŠEHHI) 45.66, **800 m:** Adam Kszczot (POOLA) 1.48,69, **3000 m:** Hayle Ibrahimov (ASERBAIDŽAAN) 7.49,74, **60 m tj:** Sergei Šubenkov (VENEMAA) 7.49, **24. Andres Raja 7.90, 4 x 400 m:** Suurbritannia, **kõrgushüpe:** Sergei Mudrov (VENEMAA) 2.35, **teivashüpe:** Renaud Lavillenie (PRANTSUSMAA) 6.01, **kaugushüpe:** Aleksandr Menkov (VENEMAA) 8.31, **21. Rain Kask 7.40, kolmikhüpe:** Daniele Greco (ITAALIA) 17.70, **kuulitõuge:** Asmir Kolašinać (SERBIA) 20.62, **21. Raigo Toompuu 18.28**

Täna Delfi Spordis:
Korvpalli
otseülekanne:
BC Kalev/Cramo -
Mariupoli Azovmaš

Huvitavaid seiku Scandinavium Arenalt

Mitmevõistlus pole rootslastele publikumagnet

Kohe kui meeste sprindifinaal laupäeval lõppes, hakkas võistluseareen sõrmenipsu kiirusel tühjenema. Võistlemas olid veel seitsmevõistlejad, sealhulgas kaks rootslast. Oma mõju võis muidugi avaldada see, et parasjagu algasid areeni kõrval medalitseremooniad, kus sai kulla kaela ka rootslanna, naiste 1500 meetri ülivõimas võitja Abeba Aregawi. Ent ega seis pühapäeva lõunal parem polnud, kui mitmevõistlejad teivast hüppasid. Heal juhul oli 6500 ini-

mest mahutavas saalis paarsada huvilist.

Justkui noored mullikad

Üpris harukordne seik oli naiste 3000 meetri jooksu stardis. Kuna suure trügimise tõttu kukkus üks võistleja juba kümme-konna meetri järel, lasi starter uue lähte märgiks kaks pauku. Osa võistlejaid tardus hetkeks ja vaatas nõutult ringi, ent kuna ülejäänud karavan edasi liikus, jätkasid nemadki jooksu. Seejärel lippasid kiiresti rajale korraldajad, kes läksid gruppi peatama. Pärast 150 meetri läbimist jäidki naised seisma.

Salakaval kaareke

Scandinavium Arenal on sprindirada jooksuringi sees. Sinist värvi rajakattele järgneb finišijoone järel paarikümne meetrine halli kattega lõik, kuhu on maalitud go:teborg. Enne kui rada kaares jooksuringi mööda tõusma hakkab, eelneb sellele kallak. Kuigi kallaku alguse märkamiseks on korraldajad areenile tõmmanud valge joone, paljud sportlased tõusu ei näinud ja kukkusid. „Ei näe seda kallakut. Rootsi poiss kukkus endal randme täitsa katki,” rääkis Mikk Pahapill, kes oli samuti üks kukkujaid.

Teivashüppe ajal lõi Kaarel Jõeväli vasaku jala sääre kramp.

Foto: Marko Mumm

Jõeväli tegi võimsa debüüdi

Telegramm

Pärt Talimaa
Göteborg

Kaarel Jõeväli lõpetas kõrgetasemelise seitsmevõistluse 9. kohaga, meie suurlootus Mikk Pahapill aga katkestas.

Kaarel Jõeväli püstitas oma tiitlivõistluste debüüdil uued isiklikud margid nii kuulitõukes, tõkkejooksus kui ka teivashüppes. Kaugushüppes märgib 7.67 rekordi kordamist. Kui poleks olnud veidi aia taha läinud kõrgushüpet ja teivashüppe ajal vasakusse jalga tekkinud säärekrampi, mis tõmbas kriipsu peale ka võimalusele 1000 meetri jooksus endast kõik anda, oleks 23-aastane Kaarel Jõeväli püstitanud rekordi ka kogusummas. „Olen sellega rahul, et suutsin ilma suuremate ära-kukkumisteta võistluse läbi teha. See on mu esimene tiitlivõistlus ja suutsin külma närvi säilitada, mis on tuleviku jaoks kõige olulisem,“ rääkis 5841 punkti kogunud Jõeväli. Isiklikust rekordist jäi teda lahutama 58 punkti.

Müstiline võistlus

Liialdatud on ka kuuldused mitmevõistluse surmast. Kui enne võistlust oli õhus oht, et medalid lähevad jagamisele väga väikeste summadega, siis kahepäevane jõuproov näitas midagi muud.

Kõik esikuuku mehed püstitasid isikliku rekordi, suurfavoriidi Eelco Sintnicolaasi kõrgetasemeline 6372 märgib ühtlasi uut Hollandi tippmarki. Tulises pronksiheitluses langes ka Serbia rekord, kui Mihail Dudaš lõpuks nelja punktiga tšehh Adam Helceleti edestas.

Paraku kadusid üsna kiiresti eestlaste medalilootused, mis olid seotud nelja aasta taguse Euroopa sisemeistri Mikk Pahapilliga. Võistluse eel rääkis meedia temast kui medalisoosikust. Selleks andis alust Tallinnas kogutud 6024 punkti, mis ta võistlejate hooaja tulemuste edetabelis kolmandale kohale paigutas. Sprindi läbis Pahapill küll ajaga 7,16, ent pärast jooksu kukkumine

Jõeväli: olen rahul, et suutsin suuremate ära-kukkumisteta võistluse läbi teha.

vajutas oma pitseri kõrgushüppele, kus tulemuseks jäi kõigest 1.99. Kaugushüppe 6.92 ja kuulitõuke 15.05 andsid avapäevaks kokku 3208 punkti, millega Pahapill liikus 5800 graafikus. „Kauguses ei suutnud hüpet kokku panna, kõrguses andis jalg natuke tunda, aga olen ka hullest seisust korralikult hüpanud. Oleks tahtnud ikka rohkem realiseerida,“ vaatas mitmevõistleja avapäeva võistlustele tagasi.

Teise päeva hommikuks Pahapilli seis paraku ei paranenud. Teda hakkas kimbutama seljahäda. Füsioterapeut Indrek Tustit tegi küll oma parima, aga vajalikku lõtvust

Pahapill tõkkejooksuks ei leidnud ja sai kirja isiklikust margist ligi poole sekundi võrra nõrgema aja 8,51. Seljahäda käivitas omakorda järgmise sündmuse jada, mis kulmineerus teivashüppe soojenduskatsel saadud jalavigastusega. Sellega Pahapilli võistlus ka lõppes. „Midagi hullu ei ole, väike verevalum, aga pöid ei kandnud ja joosta ei saanud,“ nentis ta.

Pahapill oli nõutu

Võistlust kokku võttes oli Pahapill ka ise nõutu ja kasutas sõna „müstiline“. „Vorm oli parem kui Eesti meistrivõistlustel, rajakate mulle ka tegelikult sobib, aga ei saanud ennast käima. Positiivseid emotsioone kindlasti ei ole,“ lausus Pahapill paar tundi pärast vigastada saamist Scandinavianum Arena kõrval.

Selleks ajaks oli mitmevõistleja pööranud juba pilgu suvehooajale. Kevadel on Pahapilli kindel soov minna välislaagrisse. „Arvatavasti Lõuna-Euroopasse, aga teine asi on see, kui palju see finantsiliselt võimalik on,“ lausus ta. Esimeseks välisvõistluseks on ta praeguseks kavva võtnud maineka Götzise jõuproovi. ●

GÖTEBORG EM

SEITSMEVÕISTLUS

1. Eelco Sintnicolaas (HOLLAND) 6372 (6,88-7.61-14.11-2.02-7,91-5.40-2.38,73), **2.** Kevin Mayer (PRANTSUSMAA) 6297, **3.** Mihail Dudaš (SERBIA) 6099, ..., **9.** Kaarel Jõeväli 5841 (6,93-7.67-13,91-1.96-8,16-4.70-2.55,80)

Olsson läbis maratoni ülivõimsalt

Suusatamise MM-il Val di Fiemmes eile kavas olnud meeste 50 kilomeetri klassikasõidu võitis end võimsa sõiduga ette rebinud ja lähimast konkurendist ligi 13 sekundit varem finišeerinud rootslane Johan Olsson. Kui suusatatud oli umbes kümnekond kilomeetrit, rebis Olsson ennast etteotsa ja sõitis grupil eest ära. Talle suutis väärilist konkurentsi pakkuda vaid šveitslane Dario Cologna, kellega kahekesi kasvatati edu juba kolmandiku maa peal umbes 20-sekundiseks. Seejärel suutis Olsson kandadelt raputada ka Cologna ja juhtis sõitu suurema osa maad uhkes üksinduses.

Pärast viimast suusavahetust kümnekond kilomeetrit enne lõppu üritas Daniel Richardsson veel vangerdust teha ja kaasmaalast kätte saada, jättes vahetusboksi minemata, kuid Olssoni edu püsis lõpuni kindel. Teisena jõudis üle finišijoone Cologna, kolmandaks jäi Kasahstani suusataja Aleksei Poltoranin. ● EPL

TULEMUSED

Põhja suusaalade MM, Val di Fiemme

SUUSATAMINE

Mehed, 50 km klassikat

1. Johan Olsson (ROOTSI) 2:10.41,4; **2.** Dario Cologna (ŠVEITS) +12,9; **3.** Aleksei Poltoranin (KASAHSTAN) +18,8; **4.** Aleksandr Legkov (VENEMAA) +19,5; **5.** Eldar Rønning +20,2; **6.** Tord Asle Gjerdalen (möl. Norra) +32,3; ...; **39.** Karel Tammjärv +9.39,8; **43.** Aivar Rehemaa +11.07,1; **47.** Algo Kärp +12.21,5; **49.** Raido Ränkel +13.25,2

Naised, 30 km klassikat

1. Marit Bjørgen (NORRA) 1:27.19,9; **2.** Justyna Kowalczyk (POOLA) +3,7; **3.** Therese Johaug +8,7; **4.** Heidi Weng (möl. Norra) +1.39,3; **5.** Nicole Fessel (SAKSAMAA) +1.49,0; **6.** Anna Haag (ROOTSI) +2.05,7; ...; **31.** Tatjana Mannima +10.52,9.

Kahevõistlus, meeskondlik sprint

1. Prantsusmaa (Sebastien Lacroix, Jason Lamy Chappuis) 35.37,9; **2.** Austria (Wilhelm Denifl, Bernhard Gruber) +15,6; **3.** Saksamaa (Tino Edelmann, Eric Frenzel) +43,9; ...; **10.** Eesti (Kail Piho, Han-Hendrik Piho) +3.14,0.

SUUSAHÜPPED

Meeskondlik

1. Austria (Wolfgang Loitzl, Manuel Fettner, Thomas Morgenstern, Gregor Schlierenzauer) 1135,9 punkti; **2.** Saksamaa (Andreas Wank, Severin Freund, Michael Neumayer, Richard Freitag) 1121,8; **3.** Poola (Maciej Kot, Piotr Żyła, Dawid Kubacki, Kamil Stoch) 1121,0.

Kalju sai Paidest läbi häda jagu

Peatreener Igor Prins:

kaitseliini koostöö ja mängijate suhtumine

peavad paranema.

Aet Süvari

aet@epl.ee

Suuri üllatusi Premium-liiga laupäevases avavoorus ei sündinud. Voores pinevaim heitlus peeti Paides, kus kohalik meeskond võõrustas tiitlikaitsjat Nõmme Kaljut. Kaks korda järjest läks Paide kohtumist juhtima, teist korda pealegi veel penaltist. Kuigi Hidetoshi Wakui väravatest õnnestus Kaljul mõlemal korral viigistada, mängiti peaaegu terve teine poolaeg 2 : 2 patiseisus ja 75. minutil määras kohtunik Paide kasuks veel ühe penalti, mis Vitali Telešil tõrjuda õnnestus. Alles kaks minutit enne mängu normaalaja lõppu seadis Kalju võidunumbri tabloole ja pääses raskest kohtumisest lõpuks võiduga.

Trans kaotas

Kalju peatreener Igor Prins nentis, et ainus hea asi, mis sellest mängust Tallinna kaasa võtta oli, oligi võidetud kolm punkti. „Pidime kõvasti vaeva nägema, et ise palli väravasse saada, ning samas laskime liiga lihtsalt ja kergelt endale ära lüüa. Hooletu kaitsetöö maksis penaltitega kätte, kindlasti on vaja koostööd kaitseliinis parandada.”

Tema sõnul pole probleem niivõrd mängijate füüsilises vormis, kuivõrd nende peas. „Suhtumist tuleb parandada! Läbi selle tuleb ka mäng tagasi,“ nentis Prins.

Foto: Ago Tammik

TTÜ võitis Schenkeri liiga

Pärnus toimunud Schenkeri liiga finaalturniiri kulmineerus finaalmänguga, milles TTÜ saavutas viiegeimilise vastasseisu järel 3 : 2 (-23, 22 16, -15, 7) võidu põhiturniiri parima, Pärnu Võrkpalliklubi üle ja võis liblikat hüpates võitu tähistada.

Marit Tiisaar tõi võitjate resultatiivseimana 19 punkti, Deniss Sintov ja Siim Ennemuist lisasid vastavalt 14 ja 13 silma. Andrus Raadik kogus kodumeeskonna kasuks 22 punkti, Kardo Kõresaare arvele kirjutati 14 punkti. Kui rünnakuprot-

Teistest soosikutest said kindla võidu nii Flora kui ka Levadia, ainult Narva Trans jäi Ida-Virumaa derby's 1 : 2 alla Sillamäe Kalevile.

Reede õhtul saatis jalgpalliliit välja teate, et kihlveopettustele lõpu tegemiseks on distsiplinaarkomisjon otsustanud määrata kaheksale Eestis mängivale pallurile aastase mängukeelu. Koguni viis neist – Maksim Gruzinov, Vitali Gussev, Erik Grigorjev, Aleksandr Kulik ja Sergei Leontovitš – kuulusid eelmisel hooajal Transi koosseisu, seega peab Trans nüüd mõtlema, kuidas auke lappida. Ülejäänud karistuse teeninud pallurid on Anton Sereda, Aleksandr Tarassenkov, kes praegu kuulub esiliigameeskonna Kiviõli Irbise ridadesse, ja möödunud hooajal Tallinna Kalevis pallinud Deniss Jõgiste. ●

TULEMUSED

Jalgpalli Premium-liiga, 1. voor:

Paide Linnameeskond – Nõmme Kalju 2 : 3 (2 : 2), **V: 19.** Lauri Varendi, **39.** pen. Andre Mägi – 33., **44.** Hidetoshi Wakui, **88.** Tarmo Neemelo; Narva Trans – Sillamäe Kalev 1 : 2 (0 : 1), **V: 90.** Irie – **27.** Vjatšeslav Zahovalko, **68.** Kassim Aidara; FC Infonet – FC Kuressaare 0 : 0; FC Flora – Tallinna Kalev 4 : 1 (1 : 0), **V: 7., 84.** Rauno Alliku, **60.** Sander Post, **90.** Andre Frolov – **74.** Maksim Paponov; FC Levadia – Tartu Tammeka 3 : 1 (3 : 0), **V: 15., 27.** Rimo Hunt, **29.** Artur Rätteil – **55.** pen. Kristjan Tiirik

sent oli võistkondadel võrdne (44), siis vastuvõtul ja blokis oli edukam TTÜ: vastavalt 59%–50% ja 14–9.

Ülikooli meeskond võitis ajaloo esimese Schenkeri liiga medali, mis oli kohe kuldne. TTÜ senine parim koht pärines eelmisest hooajast, kui finaaltturniiril saavutati neljas koht.

Pronksmedali võitis Läti Riia Lase, kes saavutas eile poolfinaalis kaotanud meeskonda de kuulis 3 : 1 (18, 17, -18, 20) paremuse viiekordse karikavõitja Tallinna Selveri üle. Delfi

Sandra Uusberg
Anu Lamp
Ita Ever

Priit Võigemast
Aarne Üksküla
Tõnu Oja

Hardi Volmeri
film

Elavad Pildid

MS12

Saal 4 18:40 (ainult T, N)
Saal 6 13:35 18:40 (v.a. T, K, N)

KOLLIIDE KOMPANII

Disney • PIXAR

3D

PERE

Saal 1 3D	e. k!	14:10 16:45 (v.a. L, K)
Saal 1 2D	eesti k!	11:45 16:45 (L, K)
Saal 2 2D	vene keeles!	11:30
Saal 5 3D	vene keeles!	13:30
Saal 6 3D	vene keeles!	11:20
Saal 7 3D	eesti keeles!	12:45 (v.a. P)
A.Le Coq Sviit 3D	13:00 (ainult L) 16:00 (ainult P)	
A.Le Coq Sviit 3D	13:00 (ainult P) 16:00 (ainult L)	

*A.Le Coq Sviidi seansid tööpäeviti alates 17:00, nädalavahetustel ja pühadel 13:00

Piletihinnad: E-N ja reede kuni kl 18:00 tavapilet 4,50€/lastepilet 2,50€, 3D-pilet 5,00€/lastepilet 3,50€. E-N alates kl 18:01 tavapilet 5,00€/lastepilet 2,70€, 3D-pilet 7,00€/lastepilet 3,70€. Reede (alates 18:01), L-P ja riiklikel pühadel tavapilet 6,50€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 8,00€/lastepilet 3,90€. A.Le Coq Sviit E-N pilet 17€, R-P pilet 21€

JOSH DUHAMIEL JULIANNE HOUGH

PELGUPAIK

KINODES 1. MÄRTSIST

KOLME OSCARI VÕITJA
PARIM FILM
PARIM MUGANDATUD STSENAARIUM
PARIM MONTAAZ

PÕHINEB AVALIKKUSE
ETTE TOODUD
TÕSIOLOOL

BEN AFFLECK BRYAN CRANSTON
JOHN GOODMAN ALAN ARKIN

ARGO

Saal 10 18:35 21:15

Disney

SUUR KOIKVÕIMAS

QZ

EELLINASTUSED
9. JA 10. MÄRTSIL

3D-SEIKLUS
KINODES
15. MÄRTSIST

NÕIAKÜTID HANS JA GRETE K12
Saal 3 21:40 (ainult L, E, K)

PILET VEGASESSE K12
Saal 3 21:40 (ainult R, P, T)

LUMEKUNINGANNA 2D PERE
Saal 4 eesti k! 12:00 (v.a. R, P, K)
Saal 4 vene k! 12:00 (ainult R, P, K)

ANNA KARENINA MS12
Saal 4 13:45 18:45 (v.a. T, N)

ARMASTUS MS12
Saal 4 21:25 (ainult R, P, T, N)

ARMASTUSE ÕPPETUNNID K14
Saal 4 16:35

VALGE VANGISTUS MS12
Saal 4 21:25 (ainult L, E, K)

CZ12: HIINA SODIAAK 2D/3D MS6
Saal 5 16:05 (3D ainult L, P)
21:20 (3D ainult R, T, N)

NENDE ESIMENE AASTA K14
Saal 5 19:05

Coca-Cola

PLAZA

www.forumcinemas.ee
mobile.forumcinemas.ee

INFO TELEFONILT 1182

ÖNNETERAAPIA K12
Saal 6 21:30 (R, L) 21:10 (N)

PARKER 21:30 (P, E) 21:50 (K) K14

PARALEELMAAILMAD 3D MS12
Saal 6 EELLINASTUS! 18:40 (ainult N)

PII ELU 3D MS12
Saal 7 15:20 (v.a. P) 18:30

00.30 Saal 8 21:10 K14

VABASTATUD DJANGO 17:45 K14

LAMMUTAJA RALF 2D PERE
Saal 8 vene keeles! 12:35

Saal 10 eesti k! 11:40 13:55 16:20

ILUSAD OLENDID Saal 8 15:00 MS12

LINCOLN 16:35 (R, P, E, K) MS12

HÜLJATUD MS12
Saal 9 16:25 (ainult L, T, N)

VAPRAKE 2D PERE
Saal 9 eesti keeles! 12:20 14:35

MAMMA Saal 9 19:40 21:55 K12

www.kinosoprus.ee | Vana-Posti 8, Tallinn | Tel. 644 1919

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS
KUNST ON KINOS

EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

KIRJANDUS KINOS
KEVADHOOAEG 2013

Hamlet
15:00

POPULAARNE TÜDRUK
13:00 18:30

teispool mägesid
17:30

KINO SÕPRUS

EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1955

ARMASTUS
18:30

Heino Eller: Quinta Essentia 16:30
Armastus 18:30
Just nagu armunud 21:00

Vaata kino Sõprus nädalakava www.kinosoprus.ee

Danske Bank
New Standards

19-28.04.2013

WAVE

19. aprill Merepaviljon

ZARA MCFARLANE
(Suurbritannia)

Vaimustav Merepaviljon

Piletid müügil!

KAFO ERGO

●●● Eesti Päevaleht

PRIKE

TALLINNA SADAM
Heade sõnumite sadam

rgb

www.jazzkaar.ee

Eesti Kirjanike Liit

KOLM PRÄÄNIKUT

8. märtsil kell 17.00
astuvad Lastekirjanduse keskus
(Pikk tn 73) üles Kultuurkapitali
lastekirjanduse auhinna
nominendid KRISTINA KASS,
EVA KOFF ja JAANUS VAIKSOO.
Oodatud on väikesed ja suured!

Kirjanike Maja

Kirjanike Maja musta laega saalis, Harju 1, Tallinn

6.märtsil kell 18.00
POETESSID JA TOLKIJAD

Ladyfest'i kirjandusõhtul loevad naised oma luulet ja mehed tõlked hiina, jaapani, poola, saksa ja iraagi-ameerika naiste loomingust. Esinevad DORIS KAREVA, VERONIKA KIVISILLA, SVETA GRIGORJEVA, MARILIN VASSENIN ja MAARJA KANGRO; HENDRIK LINDEPUU, HASSO KRULL, KALJU KRUUSA. Klaveril KADRI-ANN SUMERA.

Kostitab Euroopa Komisjoni Eesti esindus.

Info telefonidel 6 276 410 ja 6 276 412
Pilet 2 eurot, (üli)õpilastele ja pensionäridele 1 euro

TALLINNA LINNATEATER

Eesti filmi laulud
22., 23. aprillil 19.00

Meie, kangelased
8., 9. aprillil 19.00

Keskööpäike
18., 19. aprillil 19.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam!

Telli kuulutus Eesti Päevalehte, Eesti Ekspressi ja Maalehte ühest kohast!

Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu internetipangas.

kuulutus.lehed.ee

Reakuulutusi saab edastada ka e-postiga anni.koppel@lehed.ee ja kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Lisainfo telefonil 680 4506.

kuulutus.lehed.ee | Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil kuulutus.lehed.ee, e-postiga anni.koppel@lehed.ee ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

ALLEN VEZIKO

Ei ole
õeldud
tuulde

Allen Veziko akustilise plaadi «Ei ole õeldud tuulde» esitluskontserdid:
6. märts Mooste mõis
8. märts Taagepera loss
9. märts Vihula mõis
11. märts KUMU saal
12. märts Doprpati Struve saal
15. märts Ammende villa

Karel Kasak - akustiline kitarr, Eduards Glotovs - kontrabass ja akustiline bass, Priit Soofla - klahvpillid
Piletid eelmüügist 12 € Piletilevi ja Piletimaailma müügipunktidest üle Eesti.
www.kontsertkorraldus.ee; +372 505 9625

VELJO TARVIS
tel. 5647 1516,
tel. 657 6301
veljo@tipoliin.ee
www.tipoliin.ee

**OSTAME - MÜÜME
- ÜÜRIME
TEIE KINNISVARA**

- Kiire ja korrektne vormistamine.
- 15 a. töökogemus.
- **Konsultatsioon tasuta!**

VEO- ja KOLIMISTEENUS

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam!

Telli kuulutus Eesti Päevalehte, Eesti Ekspressi ja Maalehte ühest kohast!

Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu internetipangas.

kuulutus.lehed.ee

Reakuulutusi saab edastada ka e-postiga anni.koppel@lehed.ee ja kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Lisainfo telefonil 680 4506.

Eesti Ekspress
RAAMAT

Sarja „Areeni bestseller” 1. raamat

**TOM RACHMAN
IMPERFEKTSIONISTID**

Vaimukas, intelligentne, satürliline, lõbus ja kaastundlik ühekorraga; eriti sobilik lugemine ajal, mil ka Eestis võitlevad ajalehed ellujäämise nimel. (Priit Hõbemägi)

Raamatud on saadaval raamatupoodides üle Eesti või tellides www.healugu.ee

Virkko Lepassalu ja Ilmar Palli

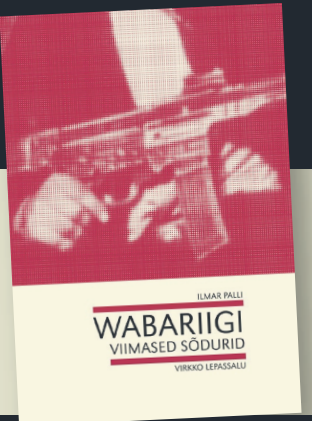
WABARIIGI VIIMASED SÖDURID

LUGUSID JA MÄLESTUSI METSAVENDADEST

Metsavendade traagiline heitlus vabaduse eest on Eesti uuema ajaloo mehine peatükk. Tagantjärele vaadates on sageli raske vahet teha, kas see oli rohkem võitlus isikliku või oma maa ja rahva vabaduse eest, kuid lõpuks on neid ju võimatu lahutada. See oli meie võitlus, mida ei saa meilt keegi ära võtta.

Mart Laar ajaloolane

Eesti Ekspress
RAAMAT

Raamatud on saadaval raamatupoodides üle Eesti või tellides www.healugu.ee

1. JÄTA OMA TUTVUMISKUULUTUS TASUTA:
Helista **66 22 524** Kuula hoolega juhiseid. Ütle 40 sek jooksul selge häälega oma kuulutuse tekst. Ära lõpeta kõnet enne, kui oled ära kuulanud oma postkasti numbri ja salakoodi. NB! Kirjuta need üles. Soovitame Sinul enda jaoks kuulutuse tekst eelnevalt valmis kirjutada.

2. NII VASTAD LEHEST LEHEST LEITUD KUULUTUSELE:
Helista **900 2626**, peale sissejuhatust vali kood **022**. Kuula hoolega juhiseid. Sisesta kuulutuse number millele vastad ja siis ütle oma teade.

3. NII KUULED SULLE SAABUNUD VASTUSEID:
Helista **900 2626**, peale sissejuhatust vali kood **022**. Kuula juhiseid, sisesta oma kõneposti number ja salakood ning kuula Sulle jäetud teateid.

TÄHELEPANU! Meie numbritele saab helistada tavatelefonilt ja kõikidelt mobiilidelt, tingimusel, et telefon on klahvidega ning toonvalimisega. Uued kuulutused ilmuvad ühel päeval laupäevast kolmapäevani Eesti

Naine meest

53a. Tallinnas elav kõrgharidusega nooruslik naine soovib tutvuda vaba haritud mehega Tallinnast või Järvamaalt. **68761**
61/175/77 naine Lõuna-Eestist soovib tutvuda 58-70a. mehega, kes ei liialda alkoholiga. **68751**
Vaba mees aastates 65-70, kes sa elad pigem korteris, kui majas, Pärnus, Pärnumaal või veidi kaugemal ja tunned end üksikuna, võta ühendust peatselt pensioniikka jõudva optimistliku ja noorusliku naisega. **68745**
Üksik heasüdamlik naine otsib sõpra, kes oleks sündinud 16. oktoobril, soovitatav 1950a. **68741**
Eluga toime tulev 66a. naine Tartust soovib kohtuda omaealise mehega. Võin ka elukohta vahetada. **68737**
48a. vaba naine Pärnust soovib tutvuda ausa ja heasüdamliku meesterahvaga, kellele meeldib loodus. Seiklejatel palun mitte tülitada. **68732**
67a. väikest kasvu rõõsameelne töökas naine soovib tutvuda omaealise härraga. **68724**
Sina, pahedeta 70a. või natukene vanem mees, kes sa elad üksi omas korteris Tallinnas, palun helista mulle. Olen 72a. **68722**
60a kõrgema haridusega tallinlanna, kellel ei ole autot ega maakodu, tutvuks optimistliku üksindust tundva haritud härraga. **68710**
60+ sportlik lesknaine soovib tutvuda heasüdamliku ausa karske vaba härraga vanuses 60+. **68708**
Lihtne, aus, eluga toime tulev leskvanaisa, sinuga soovib tutvuda leskvanaema 74 Tallinnast, et koos elu rõõmudele ja raskustele vastu minna teineteist hoides ja armastades. **68700**
Naine soovib tutvuda vaba härrasmehega Tallinnast aastates 70+, kellel on oma korter. **68699**
Rõõmsa hingega romantikast puudust tundev naine 50+ tahaks leida kaaslast kelle kaissu pugeda ja vahest ka hellusi jagada. Vanus pole määrav. **68692**
57a. lesknaine soovib leida sõpra-seltsilist. **68691**
55+ vaba kõrgharidusega erinevate huvidega naine tutvub vaba korraliku ja sõbraliku 58-64a. härraga Tallinnast või selle lähimbrusest. **68688**
Naine Tartumaalt soovib õnne leida 40-60a. meestega. **68687**
53a. vaba naine soovib tutvuda soome mehega, kes peab luba teineteise mõistmisest, kunstist ja loodusest. **68683**
44a. üksikuks jäänud töökas naine väike-linnast tutvub sobivas vanuses mehega. **68681**
49a. naine Tartust soovib tutvuda mehega, kes hooliks nii enesest kui ka teistest. Peamine - ole positiivse ellusuhtumise-ga ja ära nuta taga möödunud. **68679**
Positiivse eluhoiakuga rõõsameelne 62a. tallinlanna soovib tutvuda optimistliku üksindust tundva pikemat kasvu mehega. **68677**
Kena saledapoolne 28a. neiu Tallinnast soovib visiitsuhet soliidse ja hooliva härrasmehega. Sponsorit ei vaja. **68673**
Lühemat kasvu sale rõõsameelne naine soovib tutvuda 60-70a. vaba korraliku mehega võimaliku kooselamise eesmärgil. **68667**
651/175/75 naine Tõrvast soovib tutvuda 58-70a. mehega, kes ei liialda alkoholi-ga. **68663**
50+ üksik vaba Tallinnas elav ja töötav kõrgharidusega nooruslik naine, mitmesuguste huvidega, soovib tutvuda vaba korraliku 55-65a. haritud mehega Tallinnast või Lääne-Virumaalt. **68657**
Naine soovib tutvuda 60-70a. mehega. **68636**
55+ lesknaine soovib leida sõpra, kellega aegajalt kohtuda. Soovitatav Jõgeva kandist. **68629**

Mees naist

53a. vallaline mees soovib tutvuda kena prouaga. **68743**
42/197 kõhukas ja kergelt kiilakas vana-poiss Tallinnast otsib sellist vanatüdrukut, kes ka leiab, et nüüd ja ainult nüüd on aeg oma pere rajada, lapsed saada ja olla kindlalt truu vaid ühele. **68740**
53a. Soomes elav vaba mees soovib tutvuda kooselu eesmärgil vaba ja ausa naisega. **68762**
50+ pikemat kasvu Tallinnas elav ja töötav meeldiva välimusega härrasmees loodab leida sümpaatset daami, kellega aeg-ajalt kohtuda. **68756**
44a. rõõsameelne Pärnu noormees soovib tutvuda naisterahvaga, kellega aeg-ajalt kohtuda. **68755**
Soomes elav mees, 53/178/88, soovib tutvuda ausa, enda eest hoolitseva saledama naisega kooselu eesmärgil. **68736**
Üksikuks jäänud 40a. mees Lääne-Virumaalt soovib tutvuda naisterahvaga. **68730**
Kuuekümnendates soliidne kindlustatud mees soovib visiitsuhet kuni 55a. naisega Haapsalust või lähimbrusest. **68719**
69a. pikemat kasvu lesk härrasmees, oma auto ja maja kenas kohas, soovib tutvuda sobivas vanuses romantilise naisterahvaga, et vahel reisida ja teatris käia. **68717**
47a. heasüdamlik tore korralik Pärnumaa mees soovib püsisuhet toreda naisega kooselu eesmärgil. Oma maja-pidamine ja auto. **68716**
50a. mees, vaegnägija, soovib tutvuda brunetiga, kes samuti kannaks tugevaid prille. **68714**
60/162/63 karske mees Valgast soovib tutvuda venelannaga aastates kuni 63a, kes on nõus elukohta vahetama. **68713**
Suitsust ja viinast sõltumatu pikem mees tutvub sõbraliku ja optimistliku naisega vanuses 65-70a püsisuhte eesmärgil. Soov. Keskk- või Lõuna-Eestist. **68711**
Pahedest vaba 50a. mees soovib suhet naisega. Elan üksi oma korteris Tallinnas, suvel maal. Sobivusel kooselu. **68706**
50+ nooruslik korralik aus enda eest hoolitsev vaba mees soovib tutvuda neljakümnendates saledama kena vaba naisterahvaga, keda hoida, armastada ja kaissu võtta. **68695**
50+ Tallinna härra soovib tutvuda lühemat kasvu rinnaka prouaga. **68694**
18a. noormees Rakverest soovib tutvuda 18-20a. tüdrukuga püsisuhteks. **68672**
54a. vaba mõnus mehelik mees, ei joo ega suitseta, elab üksi Tallinnas korteris, soovib sõbraks-naiseks endast nooremaleid naiselike kehavormidega vaba naist. **68666**
47a. mees Pärnumaalt sooviks ellu ühte toredat lille, mis õitseks veel. **68665**
172cm peatselt pensioniikka jõudev mees soovib leida ümarate vormidega elukaaslast. **68662**
48a. mees soovib tutvuda naisega vanuses 40-46a. kooselu eesmärgil. **68659**
53a. Lõuna-Eesti mees otsib naist kooselu eesmärgil. **68654**
Kui jätkub nooruslikkust hoolimata aastatest, pakub sulle visiitsuhet 75a. Tallinna mees 176/79, sõltuvusteta, üksik, oma korter. **68645**
Pahedeta härrasmees Tallinnast 70+/177/80 soovib visiitsuhet. Elan üksi heas korteris. **68634**
37a. noormees soovib tutvuda 35-41a. naisega. **68633**
Karske 70a mees soovib tutvuda reisi-ja kultuurihuvilise daamiga. **68630**
50+ natuke tumedam karvase kehaga puhas tervislake eluviisidega tasakaalukas huumorimeelne vaba mees Tallinnast soovib tõsiselt tutvuda kena saleda naiselike vormidega naisterahvaga. Ära ainult seikle. **68627**

Laen

• **Laen kinnisvara tagatisel.**
ASA&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29 Tln. 6486083 www.aolaenuud.ee.
Tutvuge tingimustega, konsulteerige asjatundjatega.

Müük

• Müüa lõhutud küttepuud, 5092933

Ehitus

• Põrandate lihv, lakkimine, õlitamine, hooldamine. Tel 515 7556.

Teenused

• **KAARDIDENNUSTAVAD**
Tel 900 1727 24h, h 1,09€/min
www.ennustus.ee
• **NÕUANDELIIN tel 900 5020.**
Kui elumurevaevab ja vajad hingeabi, anname soovitusi. Vastame eraelu, töö ja tervise küsimustele.
Kõne hind 0,97€/min.
• **Ömblusmasinate remont,**
väljakutsed tel 656 6063, 551 6633, Rosmann.

Töö

• Vajatakse Norrasse üldehitustöölisi ja palkmajade ehitajaid. Tel 515 7377.

AEG KAUBELDA!

Holmes & Meyers
kutsub metsaomanikke läbi rääkima metsas planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raietõigust. Pakkuda võib lageraidest harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava lepike eest head hinda.

Lõhutud küttepuude müük, tellimine: tel 600 5323

 HOLMES & MEYERS
Metsasõbralik ettevõtmine

tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

TALLINNA KREMATOORIUM

Lahkunu transport krematooriumisse ööpäevaringelt kogu Eesti piires.

Tuhastamismatus soodsaima hinnaga.

Kõik matuseteenused.

KAKS KABELIT ja PEIERUUMI
Suurim urnivalik Eestis.
Tel 623 8808 24h www.krematoorium.ee

Head sõpra ja innustajat

HORRE ZEIGERIT

mälestab kammerkoor AKTIVA

TELEVISIOON

ETV

06.55 Terevisioon

08.55 Holby City haigla: Isade patud (Inglise 2002)

09.55 Terevisioon*

11.55 Maahommik*

12.40 Püramiidi tipus: Ain Laats, Apollo juhtmissüsteemide insener*

13.10 Raketit 69*

13.40 Holby City haigla: Isade patud

14.05 Reisile minuga: Kota Kinabalu, Langkawi, Kuala Lumpur*

14.35 Apelsin (ETV 1979)

15.00 Minu pere: Abi-harjumus (Inglise 2008)*

15.30 ENSV, 1/7: Värviteleviisor*

16.00 Holby City haigla: Isade patud (Inglise 2002)*

17.00 Aktuaalne kaamera

17.10 Õnne 13 (Eesti 2006)

17.40 Südameasi: Ei või iial teada (Inglise 2008)

18.30 Aktuaalne kaamera

19.00 Ringvaade

20.05 Osoon

20.35 Meie inimesed: Ketlin

21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm

21.30 Sport

21.40 Välisilm

22.10 Välisilma dokk Laenatud aeg (Inglise 2010)

KANAL 2

06.45 Lucky Luke seiklused: Kokku köidetud

07.10 Delfiin Flipper: Quetzo koletis

07.35 Sylvesteri ja Tweety seiklused: Kodukäija. Furgo

08.00 Reporter*

09.00 Roosa teemant*, 61

10.00 Keelatud vili*, 74

11.00 Kodus ja võõrsil*, 5444

11.30 Utta Danella – Minu parima sõbranna kihlatu* (Utta Danella: Der Verlobte meiner besten Freundin, Saksamaa 2009)

13.30 Doktor Oz: Surmavad paanika-hood

14.30 Komissar Rex: Vennatapp

15.30 Punased roosid, 454

16.30 Keelatud vili, 75

17.30 Roosa teemant, 62

18.30 Kodus ja võõrsil, 5445

19.00 Reporter

20.00 Ärapanija

20.30 Tohter Olaf

21.30 Mentalist: Väike punane raamat

TV3

06.15 Huntik

06.40 Winxid

07.05 Käsna-Kalle Kantpüks

07.30 Beyblade: metallvõitlejad 1, 3: Hundi auahnus

07.55 Kaunis Lola, 125*

08.55 Kirgede torm, 1580*

09.55 Vaprad ja ilusad, 6420*

10.20 Stiilipäevik*

10.50 Top Shop

11.05 Öhtusöök viiele*

11.35 Monk 3, 7

12.30 Kättemaksukontor: Sulid ja geeniused 1*

23.40 Pehmed ja karvased*

00.05 Südameasi: Ei või iial teada (Inglise 2008)*

00.50 Ringvaade*

01.58 ERR-i uudised

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV2

07.10 Reporterhiir Marvi Hämmer (Saksa 2007)* **07.35** Näh (Inglise 2007)* **07.45** Näh (Inglise 2007)* **07.50** Konn ja sõbrad: (Hollandi 2008) **08.00** Looduselu: Otto, Eik ja ilves (Eesti 2011)* **08.30** Asja mõte (ETV 2009) **09.00** Ringvaade* **09.35** Päikseline itaalia köök, 4/6: Accettura (Rootsi 2008)* **10.05** Midsomeri mõrvad (Inglise 2004) **11.40** Taevasambad, 4/8 (Kanada/Saksa 2009) **12.28** ERR-i uudised **17.00** Virtuaalne revolutsioon, 4/4 (Inglise 2010)* **18.00** Willy Fogiga ümber maailma (Hispaania 1983) **18.12** Ma olen hirmus mutukas: Sääsk (Iiri 2012) **18.26** Mina olen loom: Skorpion (Iiri 2006) **18.30** Lastetuba **18.45** Võlugarussell: Kuldse kojaga tigu (Prantsuse 2009) **18.55** Tatonka lood (Prantsuse 2010) **19.10** Ruff tegutseb (Inglise 1999) **19.20** Aktuaalne kaamera (viipekeeles) **19.30** Aktuaalne kaamera (vene keeles) **20.00** Vene draama Jessenin, 9/11 (Vene 2005) **20.50** Reggie Perrin (Inglise 2009) **21.20** Allveelenud, 7/10 **21.30** Jüri Üdi klubi **22.20** Elmer Gantry (USA 1960) **00.45** Neli tankisti ja koer, 7/21 (Poola 1966) **01.25** Midsomeri mõrvad (Inglise 2004)* **03.07** ERR-i uudised

Kanal 11

06.15 Totaalne ärkamine! **09.00** Doktor Oz* **09.55** Ellen* **10.50** Piinlikud tõved **11.20** Superlapsehoidja* **12.10** Top Shop, 36 **12.25** Aiadetektiivid*: Vee mälu, 1 **13.25** Aiadetektiivid*: Vee mälu, 2 **14.25** Südametukse, 141 **15.15** Südametukse, 142 **16.10** Superlapsehoidja **17.05** Naistekliinik, 106 **18.00** Doktor Oz **19.00** Eesti vs. Jõekalda **20.00** Ellen **21.00** Eelmise suve saladus (USA 1997) **23.00** Põrgulikud köögid: Peters **00.00** Reporter **00.55** Naistekliinik*, 106 **01.40** Eesti vs. Jõekalda* **02.30** Eva Luna, 39 **03.15** Doktor Oz **04.00** Doktor Oz* **04.45** Reporter*

TV6

06.00 Hommikuraadio **09.00** Seitsmesed uudised. Nädalalõpp **09.30** Kodu keset linna 3, 18 **10.00** Kutsuge Cobra 11 6, 91 **11.00** Linn mere ääres **13.15** Top Shop **13.30** Kodu keset linna 3, 19 **14.00** Farscape – kosmoses kaotsis 2, 25 **15.00** Kutsuge Cobra 11 6, 91 **16.00** Kolmas kivi Päikesest 3, 56 **16.30** Top Gear 17, 4 **17.30** Kutsuge Cobra 11 6, 92 **18.30** Simpsonid 17, 8 **19.00** Perepea 6, 5 **19.30** Seksisemud 1, 6 **20.00** Kolmas kivi Päikesest 3,

13.30 Kättemaksukontor: Sulid ja geeniused 2*

14.30 Vaprad ja ilusad, 6421

15.00 Lena, mu elu armastus, 44

16.00 Kaunis Lola, 126

17.00 Kirgede torm, 1581

18.00 Kättemaksukontor 3, 4: Kölbe-line laostumine

19.00 Seitsmesed uudised

20.00 KolmeDok: Kättemaksukontori väikesed fännid

21.00 CSI Miami 10, 03: Tormist viidud

22.00 KINO3 SUUR FILM: Raudmees (USA 2008)

00.30 NCIS kriminalistid 6, 18: Nokaut

01.25 Anarhia pojad 3, 2: Õlitatud

02.10 KolmeDok*

02.55 Stop! *

03.25 Aut tööle

03.55 Piirideta armastus

04.40 Seitsmesed uudised

05.30 Lena, mu elu armastus, 44*

57 **20.30** Simpsonid 17, 9 **21.00** KINOÕHTU: Pahad tüdrukud **23.00** Naked & Funny 4 **23.30** NCIS kriminalistid 7, 14 **00.30** Salatoimikud 2, 29 **01.25** Faktuaalne kaamera, 1 **02.00** Faktuaalne kaamera, 2 **02.30** Hommikuraadio **04.35** Kodu keset linna 3, 19 **05.00** Seitsmesed uudised **05.50** Uudistemagasin

Kanal12

07.00 Reporter+ **07.30** Reporter+ **08.00** Galileo* **08.30** 20 kõige šokeerivamat...*, 23 **09.20** Elajas* **10.10** Rannavalve **11.00** Jututuba **13.50** Komissar Rex* **14.45** Walker – Texase korralvur* **15.35** 20 kõige šokeerivamat..., 24 **16.25** Merepatrull **17.15** Komissar Rex **18.10** Walker – Texase korralvur **19.00** Tuvikesed*: Bundy imeline elu 2 **19.30** Tuvikesed*: Kes peatab vihma? **20.00** Galileo **20.30** Kuldvillak **21.00** Kaks ja pool meest* **21.30** Kriminaalne Venemaa: Edasikaebamisele ei kuulu, 1 **22.00** Kriminaalne Venemaa: Edasikaebamisele ei kuulu, 2 **22.30** Põgene-mine, 27 **23.30** Conan, 44 **00.20** Kaks ja pool meest **00.45** Tuvikesed: Maksuprobleem **01.10** Tuvikesed: Rock'n'rolli plika **01.35** Night Chat **05.00** Postimees.ee

HOROSKOOP

JÄÄR Edukad on need, kelle töö on seotud loomise ja fantaseerimisega – su intuitsioon töötab suurepäraselt! Tuim töö ja käsutäitmine tekitab aga trotsi.

SÕNN Sinu viimase aja jõulised pingutused saavad nüüd kenasti tasutud. Samas saab igasugune sinupoolne ebaausus ja praagitootmine nüüd teistele nähtavaks.

KAKSIKUD Fookuses on sinu sotsiaalne roll, vastutused ja kohustused teiste ees. Seega rõhu tööle, sest hetkel saab iga higipiisk vääriliselt tasutud.

VÄHK Probleemiks võib olla see, et sa ei tunnista endale oma tegelikke probleeme. Samuti on võimalikud arusaamatused ja intriigid.

LÕVI Sinu suhted teistega kipuvad olema liiga äärmuslikud. Võid ka tunda kirge asjade, olukordade ja inimeste vastu, kellest tuleks laia kaarega mööda käia.

NEITSI Töö ja isiklik elu kipuvad omavahel veidral viisil segunema. Samuti ei suuda sa inimest terviklikult tajuda, vaid näed tema minigeid üksikuid omadusi.

KAALUD Võimalik, et pöörad pisiasjadele liiga suurt tähelepanu. Sind ajavad närvi asjad, mis ei tohiks sind kuidagi puudutada.

SKORPION Suuremate rahaliste riskide võtmisega tasuks ettevaatlik olla. Väldi kalli tehnika soetamist, küll aga sobiks osta kunsti ja sellega seonduvat.

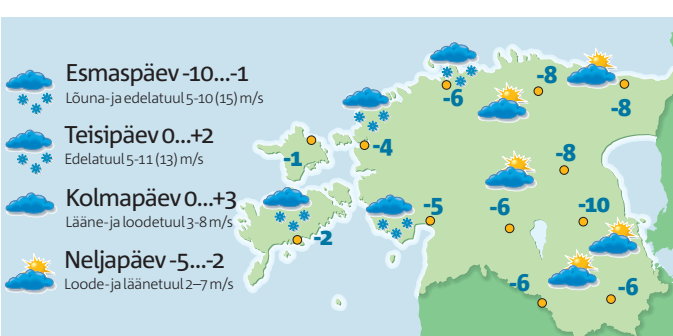
AMBUR Mängid suure naudinguga teiste ees maailmaparandajat ja sulle meeldib olla kõigega kursis. Võid mõne inimese kallal keelt teritada.

KALJUKITS Sinu hinges on konflikt mineviku ja tuleviku vahel. Sa oled vanade harjumuste mõju all, kuid samas tunned, et pead ajaga kaasa käima ning uusi asju proovima.

VEEVALAJA Kui oled ostusõltlane, siis ära parem poodi mine. Suure tõenäosusega ostad sa vidina, mida sa tegelikult ei vaja. Üldse lähed sa väga kergesti hasarti ning võid minetada igasuguse mõõdu-tunde.

KALAD Sind tõmbab kiiksuga asjade ja suhete poole. Mida pöörasem ja hullumeelsem koht, inimene või üritus, seda rohkem sa seda kaifid.

ILM

RISTSÕNA

	UIMASTUS-VAHEND	PAAPUA GUINEA (LIKLUS)-ÕNNETUS	OHTLIK	ASUSTATUD KOHT PIDUKOOK	AINA, ÜHA "... JA JULIA"	SAVAINNE V-ROOMA NAISTE-ROIVAS	KÕRVA KUIULME-LÜÜKE-KEHA	LAVATS VOIDU-SOITJA ... KORJUS	MENUKUS TENNIS-REENER
„KÄSI (võsok kosi) EMANE JA ...									
TERITAMIS-VAHEND PIIR-KONNAD									
OSKAR									
VEERA SAARE ROMAAN									
RAADIUM AEGUMATU LOOMIN-GUGA ISIK									
MUNASARI									
...VÕLEIB									
VIIRASTUS, PETTEKUJU									
EESTI SELTS									
...GRAAFIA (õigekiri)									
KALA									
ROYAL INDIAN NAVY									
PORANDA-KATE									
SOOME SUUSA-KUIULSUS									
LAULJA									

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDODID

●● Firmajuht alluvatele:

„Te muudkui kurdate hinnatõusu ja väikese palga üle, aga teie palk on sel aastal muuseas 75% suurem!!!”

„Vabandage, aga 75% suurem kui mis aastal?” küsib keegi.

„Kui järgmisel...”

●● Sõbrad omavahel:

„Eesti valitsus peab kodanikke oma lasteks, ennast aga loomulikult lapsevanemaks.”

„Aga nii see ju ongi. Vanemad annavadki oma lastele ainult nii-palju raha, et söögi jaoks jätkuks.”

●● Juku läheb isa juurde:

„Kuule, paps, aita mul matemaatika kodutööd teha.”

„Hea küll, pojake.”

„Meie klassis on igal lapsel juba ammu kaks moblat, aga Jaanil isegi neli. Raivol pole kunagi mobiiltelefoni olnud ja Jaan otsustas pooled oma telefonid talle anda. Küsimus: kui palju telefone Jaanil ja Raivol pärast seda on?”

„Noh, Jaanil on ikka neli telefoni nagu ennegi. Aga Raivol – nagu oli, nii ka jääb: mitte ühtki.”

„Kuidas nii, isa?”

„Ma tean neid poisse, täpsemalt nende isasid. Jaani isa on oma kõrgele positsioonile nii uhke, et ostab pojale kohe kaks telefoni asemele. Aga Raivo isa on alkohoolik, võtab pojalt telefonid ära ja joob maha...”

Taristu

OTT VALLIK

VIRISEKS ÕIGE. KIRUKS VALITUST.

AH, EI VIITSI.

Dilbert

SCOTT ADAMS

HALB MÕTE

PEAKS LÕUNASÕOGI JUURDE SAGEDAMINI VEINI TARBIMA.

LURTS

VALITSUS PANEB NIIGI IGA PÄEV NÄKKU! NÜÜD VEEL SIINA KA!

HEH, HAKKAB TULEMA.

VEEL HALVEM MÕTE

NÜÜD TULI TUNNE TEHA VÄIKE SÄUTS.

ERITI HALB MÕTE

MA LOODAN, ET MU ALLASURUTUTEL ON NALJASOONT.

SAADA.

SUDOKU

Pappocom

Lahendused ja vihjed: www.sudoku.com

	9			6			
		1		2	4		9
	2			3			5
5	1			6			
		7	3		1	6	
				9			1
	3			1			8
1		8	6			3	
			5				9

Sudoku EPL-i veebiväljaandes

Mängi: www.epl.ee/sudoku

SUDOKU reeglid

●● Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda ainult ühel korral.

Eelmise mängu lahendus:

7	6	8	4	5	3	1	9	2
3	5	9	8	1	2	7	6	4
4	1	2	7	9	6	5	8	3
1	2	3	6	8	9	4	5	7
6	4	5	1	3	7	9	2	8
9	8	7	2	4	5	3	1	6
2	7	4	9	6	1	8	3	5
8	3	1	5	2	4	6	7	9
5	9	6	3	7	8	2	4	1

Loodus

Kristel Vilbaste
loodusenaine@hotmail.ee

NÄDALA NELI ILMAMÄRKI

Kollased sarapuu-urvad, mägrapoiste päevitamine, päikesesoe jääpurikas ja tuisk.

RAHVATARKUS

Tsirgupäeval, 9. märtsil pööravad 40 rändlindu nokad kodumaa poole.

SOOVITUS

Tsirgupäev ehk setodel sorokasveet on maagiline kevade alguse püha. Kevad tuleb linnutiivul ja just seda päeva loeti kevade alguspunktiks. Lindude ja päikese meelitamiseks küpsetati sel päeval lindudele kakukesi ja viidi õue aiateiba otsa. Selleks, et linnud meile ikka tagasi tuleks.

Kotkaema peaks sel päeval pessa esimese muna poetama. Kanasid aga loodeti talve järel munele hakkavat. Munarohkuse tagamiseks lasti kanal läbi püksisääre pugeda ja nüpeldati teda ahjuluuaga.

Linnainimene võiks sel päeval lindudele päevalilleseemnetest ja rasvast linnukujulise pätsikese vormida, küllap kingib muustrastas teile selle eest esimese kevadtrilleri. Päike tõuseb esmaspäeva hommikul kell 7.09 ja läheb looja 17.57.

MAATOHTER

Kuldsõrmus odraivale

Nohuse ninaga silmahõõru- ja võib ühel hetkel hakata tundma silmas kihe- lust, silm hakkab ka kergelt punetama. Vanasti teadis iga maalaps, et see on märk, et tulemas on odraiva, ja tuleb kiiresti emalt kuldsõrmust küsima minna. Odraiva algfaasis silma sõrmusega hõõrudes paranes see iseenesest ja ei olnud vaja silmaarsti otsima minna. Odraiva on silmalau rasunäärme põletik ja selleks et mäda ei saaks kogunema hakata, tuleb silmalaugu kergelt masseerida. Kuldsõrmus on selleks piisavalt puhas ja sile ning otsekui maagilise esemena lisab usku paranemisse. Mädase silma puhul tasub muidugi arsti juurde sõita.

ÜLESKUTSE

Hea lugeja,
anna meile teada, millest sooviksid selles rubriigis veel lugeda!
kultuur@epl.ee

On pimestavvalge lume aeg.

Fotod: Arne Ader (www.loodusemees.ee)

Kevadtalve hommikuid ilmestab rähnide trummeldamine. Pildil on tamme-kirjurähn.

Vesipapid rändavad. Jõgede ääres on nüüd kuulda ka vesipapilaulu.

Märtsi algus: padaoruiilm

Tuisupöörised ja lumetants töid mu linnusöögimajja hordide viisi rohevinte. Nälg on linnukesed vihaseks ajanud, ühe sihvka pärast käib äge trügimine ja üksteise hirmutamine. Isegi varem rahumeelsed pisikesed punase baretiga hallivammusemehed – urvalinnud – näitavad üksteisele „kurja nokka”. Tubli annus on siin kindlasti ka verre valgunud kevadisel mehelikkusel.

Vabariigi aastapäevaks lindudele kingitud vastlakuklist on järel ainult saiakooruke ja pohlamoositilk keset saiakest. Tundub, et eriti söödavaks linnud neid inimeste pidusööke ei pea. Harakas istub pesas ja käib aeg-ajalt seda papagoilärmi tegevast seltskonda vihase kädinaga peletamas.

Nälg on linnukesed vihaseks ajanud, ühe sihvka pärast käib äge trügimine.

Kevad murrab kinnisvaravaidlustena ägedalt sisse nii linnukui ka loomariigis. Minu toidulaua käivad nüüd ka leevikesed. Tõenäoliselt on alanud nii leevikeste kui ka hangelin- dude tagasiränne põhja poo-

le, siidisabasadid pole aga lõuna poolt veel saabunud.

Põlvini lumi

Käisin sel nädalal Valgamaa allikatel ja suur oli mu üllatus, kui sattusime ülepõlvelumega muinasjutumetsa. Tõesti, Ürvaste metsade vahel on lund nii palju, et sealt suudab läbi minna ainult pikka- de koibadega isapõder. Tema teeneid me Põrgulätet otsides Taivo Niitväe soovitusel lahkesti kasutasime ja meie metsade kuningas oligi käinud allikalt allikale, ampsanud ühe suutäie koort puutüvelt, joonud sulisevast allikast sõõmu sooja vett.

Ka mägrapere oli käinud urusuudmetel päikest võtmas, liivaseid jälgi oli lumi tihedalt täis. Ja üllatav oli kogeda, et allikate ümbrus on üsna kevadine, voolavad veed on pannud liikuma sara- puude mahlad ja kevadised urvad on juba üsna pehmed ja kollased.

Sama on leppadega. Lumi on tihedalt täis kuuseokkaid, nii et kevadsuladel on luba tulla. Soomaalt tuli Aivar Ruukelilt teade, et vahtramahl on tilkuma hakanud. Vahtramahlajooksu suudab tabada ainult

sügavalt loodusega sinasõber olev inimene, sest enamasti ei viita miski vahtrakevadele. See on tunne.

Kuigi tuisk püüab meid hirmutada, et „kevad ei tule kunagi”, on tõsine linnukevad alanud. Mati Martinson kirjutab Sõrve linnujaama päevaraamatus, et enne tuisku tulid põld-

Vahtramahlajooksu suudab tabada ainult loodusega sügavalt sinasõber inimene.

lööke, künnivares ja õõnetuvi. Luigid on tõsises äramineku ärevuses, sõtkad proovivad aina põhjapoolsetele avaveelaikudele trügida. Metsas on kuulda ägedat rähnitrummi, mis ainult tuisulaulu ajal vaikus. Kodukadud passivad aga juba pesapaiku.

Kakukesed kaamerasse

Looduskalender.ee tegija Genadi Skromnov sättis nädal otsa koos meeskonnaga üles Matsalu kakukaamerat, mis varsti tööle hakkab: „Pesapu on ülevalt murdunud, aga kakupere on juba kohal, pesaõõnsusest leidsime värskeid sulgi.” Taas on alanud ka koolilaste loodusvaatlus-

sed „Tere, kevad!”. Ja juba on kirjas Mäetaguse kooli laste nähtud kuldnokk ja esimesed pajutibud. ☺

Maale tagasi!

Kurba vaatepilti said kogeda sel nädalal Nuudalättele sattunud inimesed. Puka lähedal Tartu–Valga maantee ääres on ainulaadne väga puhta vee- ga püha allikas. Ometi oli ühel ametniku- hingel tulnud mõte anda luba muinsus- kaitsealuse allika ja pühapaiga kõrval, otse allikaoyal teha mitme hek- tari suurusel alal sanitaarraie, ka kaldakaitseadust eirates.

Tänapäevane sanitaarne on muidugi lageraie. Nii nad seal nüüd lebavad, allikale metsa- laule laulnud kuused – külg külje kõrval justkui vennas- hauas. Ja taas pidin tunnistama, et loodust kaitsma seatud püsivalt arvuti taha istutatud inimesed ei teagi enam, kus olulised paigad asuvad. Nõua- vad küll raiest teatajalt paha- selt katastriüksust ja maaoma- niku telefoninumbrit, aga suu- reks aetud piirkonna keskkon- nainspektor jõuab sellistesse paikadesse esimest korda elus. Me ei vaja ühendametkondi, vaid inimesi tagasi maale. ●